

Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel

23

Förslag till statens budget för 2014

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13
2.1	Omfattning	13
2.2	Utgiftsutveckling	15
2.3	Skatteutgifter	16
2.4	Mål	18
2.5	Resultatredovisning	18
2.5.1	Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald	19
2.5.2	De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	39
2.5.3	De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik	56
2.5.4	De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling	63
2.6	Politikens inriktning	68
2.6.1	Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald	69
2.6.2	De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	74
2.6.3	De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik	77
2.6.4	De gröna näringarna är en del av en globalt hållbar utveckling	78
3	Budgetförslag	81
3.1.1	1:1 Skogsstyrelsen	81
3.1.2	1:2 Insatser för skogsbruket	82
3.1.3	1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	83
3.1.4	1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	84
3.1.5	1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	84
3.1.6	1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	85
3.1.7	1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	85
3.1.8	1:8 Statens jordbruksverk	86
3.1.9	1:9 Bekämpande av växtskadegörare	87
3.1.10	1:10 Gårdsstöd m.m.	88
3.1.11	1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	89

3.1.12	1:12 Finansiella korrigeringar m.m.....	90
3.1.13	1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	90
3.1.14	1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.....	91
3.1.15	1:15 Livsmedelsverket	92
3.1.16	1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	93
3.1.17	1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	93
3.1.18	1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	94
3.1.19	1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	95
3.1.20	1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	97
3.1.21	1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	98
3.1.22	1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	98
3.1.23	1:23 Främjande av rennäringen m.m.	99
3.1.24	1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	100
3.1.25	1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	101
3.1.26	1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	102

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	15
2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
2.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16
2.4 Skatteutgifter	17
2.5 Bruka utan att förbruka.....	19
2.6 Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter 2010–2013,.....	20
2.7 Index för produktionsmedelspriser 2010–2013	20
2.8 Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2011	20
2.9 Index för genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark 1995–2012.....	20
2.10 Jordbrukshushållens inkomster mellan 2005–2011	21
2.11 Växtodlingsföretag och företag med husdjur	21
2.12 Antal mjölkkor, slaktsvin och smågrisar 2005–2012	21
2.13 Åkerarealen i Sverige 2005–2012	22
2.14 Antal sysselsatta i Sverige inom jordbruket 1999–2010.....	22
2.15 Antal jordbruksföretag 2003–2010.....	22
2.16 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006–2010.....	25
2.17 Småskalig livsmedelsproduktion.....	28
2.18 Beviljade stöd till matlandetprojekt och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	28
2.19 Befolknings- och sysselsättningsutveckling sedan 2007	32
2.20 Beviljat stöd till särskilda utmaningar.....	33
2.21 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft	33
2.22 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden.....	34
2.23 Översikt över totalt beviljade medel (EU- och svensk medfinansiering) 2010–2012 samt ackumulerade siffror för sexårsperioden fördelat på prioriterat område (PO)	35
2.24 Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk (matkräftor och blötdjur ingår i matfisk och sättkräftor ingår i sättfisk)	36
2.25 Antal trafikolyckor med olika viltslag under åren 2010–2012	38
2.26 Miljöersättningar.....	45
2.27 Miljöinvesteringar.....	45
2.28 Miljöhänsyn vid förnygringsavverkning. Gäller förnygringsavverkningar utförda under 2008/2009–2010/2011	48
2.29 Helårsstudenter.....	54
2.30 Antal sökande och antal antagna	54

2.31	Antal sökande, antal antagna och registrerade till program på avancerad nivå.....	54
2.32	Slaktkycklingflockar med campylobacter 2011–2012.....	56
2.33	Antal fall/besättningar med epizootisk sjukdom 2008–2012.....	57
2.34	Nyinfektion av salmonella i djurbesättningar och anläggningar 2008–2012.....	57
2.35	Djurskyddskontrollen 2010–2012.....	58
2.36	Köttkontroll, besiktningsverksamhet.....	60
2.37	Andelen överskridanden av gränsvärden för bekämpningsmedel i vegetabilier.....	62
2.38	Rapporterade fall av dricksvattenburna utbrott.....	62
3.1	Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen.....	81
3.2	Offentligrättslig verksamhet.....	81
3.3	Uppdragsverksamhet.....	81
3.4	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Skogsstyrelsen.....	82
3.5	Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket.....	82
3.6	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.....	82
3.7	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Insatser för skogsbruket.....	83
3.8	Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	83
3.9	Uppdragsverksamhet.....	83
3.10	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	83
3.11	Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	84
3.12	Offentligrättslig verksamhet.....	84
3.13	Uppdragsverksamhet.....	84
3.14	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	84
3.15	Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	84
3.16	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	85
3.17	Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	85
3.18	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	85
3.19	Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	85
3.20	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Ersättning för viltskador m.m.....	86
3.21	Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk.....	86
3.22	Offentligrättslig verksamhet.....	87
3.23	Uppdragsverksamhet.....	87
3.24	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Statens jordbruksverk.....	87
3.25	Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtsjukdomar.....	87
3.26	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	88
3.27	Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.....	88
3.28	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Gårdsstöd m.m.....	88
3.29	Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	89
3.30	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	89
3.31	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	90
3.32	Anslagsutveckling 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.....	90
3.33	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Finansiella korrigeringar.....	90

3.34	Anslagsutveckling 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.....	90
3.35	Härledning av anslagsnivån 201–2017, för 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.....	91
3.36	Anslagsutveckling 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	91
3.37	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.....	91
3.38	Anslagsutveckling 1:15 Livsmedelsverket.....	92
3.39	Offentligrättslig verksamhet.....	92
3.40	Uppdragsverksamhet.....	92
3.41	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:15 Livsmedelsverket.....	92
3.42	Anslagsutveckling 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	93
3.43	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	93
3.44	Anslagsutveckling 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	93
3.45	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	94
3.46	Anslagsutveckling 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	94
3.47	Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	95
3.48	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	95
3.49	Anslagsutveckling 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	95
3.50	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och ststruktur.....	96
3.51	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	97
3.52	Anslagsutveckling 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	97
3.53	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	97
3.54	Anslagsutveckling 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	98
3.55	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering	98
3.56	Anslagsutveckling 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.....	98
3.57	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	99
3.58	Anslagsutveckling 1:23 Främjande av rennäringen m.m.	99
3.59	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:23 Främjande av rennäringen m.m.....	99
3.60	Anslagsutveckling 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet.....	100
3.61	Uppdragsverksamhet.....	100
3.62	Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet.....	100
3.63	Anslagsutveckling Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	101
3.64	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö- areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	101

3.65 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	102
3.66 Anslagsutveckling 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	102
3.67 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	103

Diagramförteckning

2.1 Utgiftsområde 23, 2014.....	14
2.2 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	40
2.3 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket 2001–2011, exkl. träprodukter (tidsserien omräknad jämfört med tidigare år på grund av metodutveckling)	40
2.4 Andel biobränsle av totalt tillförd energi 1990–2010	42
2.5 Areal med omedelbart röjningsbehov fördelat på 3-årsmedelvärden.....	47

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2015, 21 000 000 kronor 2016 och 29 000 000 kronor 2017–2018 (avsnitt 3.1.2),
2. bemyndigar regeringen att för 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden (avsnitt 3.1.7),
3. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 48 000 000 kronor 2015 och 32 000 000 kronor 2016 (avsnitt 3.1.11),
4. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 332 162 000 kronor 2015–2022 (avsnitt 3.1.18),
5. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 966 141 000 kronor 2015–2022 (avsnitt 3.1.19),
6. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2015–2019 (avsnitt 3.1.25),
7. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 23 *Areella näringar, landsbygd och livsmedel* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Skogsstyrelsen	405 533
1:2	Insatser för skogsbruket	257 873
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	115 093
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	107 298
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	12 933
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	37 778
1:8	Statens jordbruksverk	521 089
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
1:10	Gårdsstöd m.m.	5 932 000
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	144 100
1:12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472
1:13	Strukturstöd till fisket m.m.	23 985
1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	75 412
1:15	Livsmedelsverket	304 035
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	88 660
1:17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 665 527
1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 993 633
1:20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	32 830
1:21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
1:22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029
1:23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915
1:24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 702 926
1:25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	495 660
1:26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
Summa		15 278 336

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, livsmedel, skog, djur, landsbygd, rennäring och samefrågor. Vidare omfattar utgiftsområdet även verksamhet inom utbildning och forskning.

Verksamheten gällande jordbruks- och fiskerinäringarna är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Utgifterna för verksamheten inom både jordbruks- och fiskeområdena bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU. De djurfrågor som omfattas berör djur som människan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av faunavården som avser viltvård. Djur- och folkhälsa, djurskydd och viltvård behandlas under utgiftsområdet.

Verksamhet inom landsbygdsområdet syftar till att bidra till en hållbar utveckling av landsbygden genom bl.a. fler och växande företag samt att naturresurser brukas utan att förbrukas där odlingslandskatets natur- och kulturvärden är en viktig utgångspunkt. Denna verksamhet består huvudsakligen av åtgärder som påbörjats inom ramen för Sveriges landsbygdsprogram 2007–2013 och som kommer att fortsätta inom ramen för Sveriges Landsbygdsprogram 2014–2020.

Inom livsmedelsområdet bedrivs verksamhet genom att utarbeta regler och utöva kontroll enligt livsmedelslagen samt att främja goda matvanor. Därtill bedrivs verksamhet som avser

att främja livsmedelssektorns konkurrenskraft samt att öka livsmedelsexporten.

Verksamheten inom skogsområdet är inriktad på tillsyn, inventering, uppföljning, utvärdering samt rådgivning, utbildning och information. Vidare ingår framför allt miljöinriktade bidrag.

Verksamhet inom sameområdet syftar till att verka för en levande samisk kultur, inklusive det samiska språket, byggd på en ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar. Området omfattar också anslag under andra utgiftsområden. Landsbygdsdepartementet har samordningsansvar för frågor som rör samerna.

Verksamhet inom utbildning och forskning utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna samt om människans förvaltning och hållbara nyttjande av dessa. Den forskning som bedrivs inom de areella näringarna har ett särskilt ansvar för att kunskaperna om naturresurserna utvecklas för kommande generationers behov.

Samarbete mellan länder bedrivs inom utgiftsområdet särskilt inom ramen för EU men även internationellt inom FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), det nordiska samarbetet, WTO (World Trade Organisation), OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), Forest Europe (alleuropeiskt skogssamarbete), Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram), IPPC (Internationella växtskyddskonventionen), OIE (Världsgesamheten för djurhälsa) och en rad andra internationella organisationer.

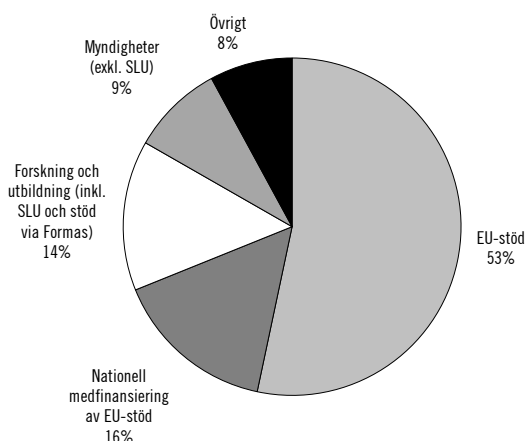
Inom utgiftsområdet ingår följande myndigheter: Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Ansvarsnämnden för djurens

hälso- och sjukvård, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) samt vissa verksamheter vid länsstyrelserna och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). Sametinget redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Av utgifterna finansieras 53 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt Europeiska fiskerifonden. En stor del av EU-stöden avser obligatoriska stöd såsom gårdsstöd och intervention. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering, i huvudsak nationell finansiering av landsbygdsprogrammet och det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige.

I diagrammet 2.1 visas fördelningen av medel inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23, 2014

- EU-stöd (8,1 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention och landsbygdsprogrammet. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet m.m. (2,4 miljarder kronor).
- Forskning och utbildning (2,2 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.
- Myndigheter (1,3 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,2 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m.m.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
1:1 Skogsstyrelsen	376	400	384	406	394	377	385
1:2 Insatser för skogsbruket	233	262	256	258	249	239	218
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	114	113	114	115	117	119	122
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	106	107	107	107	108	110	112
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	13	12	12	13	13	15	15
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	129	124	128	124	124	124	124
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	42	38	37	38	38	38	38
1:8 Statens jordbruksverk	492	506	515	521	505	502	502
1:9 Bekämpande av växtsjukdomar	5	7	7	5	5	5	5
1:10 Gärdsstöd m.m.	5 922	5 819	5 996	5 932	5 870	5 872	5 909
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	175	258	134	144	144	142	143
1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	429	190	178	75	75	75	75
1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	19	38	26	24	16	28	28
1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	37	92	68	75	55	70	70
1:15 Livsmedelsverket	289	294	292	304	306	309	315
1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	79	88	79	89	15	15	15
1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42	43	42	43	43	43	43
1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 002	3 200	3 149	2 666	2 478	2 545	2 324
1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 659	2 780	2 391	1 994	1 682	1 698	1 893
1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29	29	29	33	38	48	55
1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	3	3	3	4	4	4	4
1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1	1	1	1	1	1	2
1:23 Främjande av rennäringen m.m.	110	108	103	108	108	108	100
1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	1 632	1 634	1 634	1 703	1 721	1 781	1 819
1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning:	421	443	436	496	523	579	590
1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1	1
<i>Åldreanslag</i>							
2012 1:3 Internationellt skogssamarbete	1	0		0	0	0	0
2012 1:17 Livsmedelsstatistik	24	0		0	0	0	0
2012 1:18 Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EU-budgeten	7	0		0	0	0	0
2011 1:14 Fiskeriverket	-5	0		0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 387	16 592	16 121	15 278	14 634	14 849	14 909

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2012 inom utgiftsområdet blev 1,3 miljarder kronor lägre än anvisade medel. De främsta förklaringarna till avvikelserna är att utgifterna för gårdsstöd och djurbidrag, landsbygdsprogrammet och intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter blev lägre än anvisade medel. Utgifterna för gårdsstödet och djurbidrag m.m. blev drygt 600 miljoner kronor lägre, där orsaken i huvudsak beror på att den svenska kronan blev starkare i förhållande till euron än beräknat i budgeten. Utgifterna för landsbygdsprogrammet blev drygt 400 miljoner kronor lägre, vilket främst beror på att myndigheterna under 2012 prioriterat beslut om ansökningar om nya stöd, vilket medfört att beslut om utbetalningar till redan pågående projekt fördröjts. Anledningen är bl.a. att 2013 är det sista året för beslut om nya stöd inom nuvarande programperiod (2007–2013). Större delen av utbetalningarna kommer att ske under 2014 och 2015, när stödberättigade projekt slutredovisas. Utgifterna för intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter blev knappt 150 miljoner kronor lägre vilket främst beror på att behovet av offentlig lagring varit lågt till följd av fortsatt höga världsmarknadspriser.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	16 591	16 591	16 591	16 591
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	76	120	178	255
Beslut	-2 362	-3 105	-1 529	-1 589
Övriga makroekonomiska förutsättningar	111	49	62	99
Volymer	-112	-112	-125	-124
Överföring till/från andra utgiftsområden	1	1	1	1
Övrigt	974	1 091	-329	-324
Ny ramnivå	15 278	14 634	14 849	14 909

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Tabell 2.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljoner kronor

Transfereringar ¹	11 079 065
Verksamhetskostnader ²	4 179 032
Investeringar ³	19 699
Summa ramnivå	15 278 336

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Statens stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett överuttag av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statens budgetsaldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2012 (skr. 2011/12:136). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Därutöver tillkommer kapitalvinst på näringsfastigheter. Det har dock inte varit möjligt att i redovisningen särskilja hur stor andel som hänförs till lantbruksfastigheter respektive övriga näringsfastigheter.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	2013	2014
Uttag av bränsle	160	160
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	610	240
Skogsavdrag	-	-
Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen	70	70
Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen	270	270
Särskild nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen	10	10
Nedsatt energiskatt på el som används inom växthus- och jordbruksnäringen	480	490
Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen	600	600
Totalt för utgiftsområde 23	2 200	1 840

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle från en fastighet i Sverige som är taxerad som lantbruksenhet ska dock inte uttagsbeskattas, om bränslet används för uppvärmning av den skattskyldiges privatbostad på fastigheten. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffas. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock i detta fall kontantprincipen, vilket innebär att beskattningen skjuts upp, och en räntefri kredit uppstår i näringsverksamheten (21 kap. 2 § IL). I princip borde räntan på krediten utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk ska kostnadsföras direkt. Utgifter för inköp samt plantering av träd och buskar för frukt- eller bärödling får dras av direkt (21 kap. 3 § och 20 kap. 17 § IL). Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt. Skatteutgiften beräknas med hjälp av en uppskattad realränta. Om realräntan är negativ redovisas en negativ skatteutgift.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får fysisk person under innehavstiden avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. Vid inkomstbeskattningen av ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten (21 kap. 4–19 §§ IL). Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Å andra sidan saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE) gäller energiskattebefrielse med 70 procent för användning av vissa fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full energiskattesats på bränsle.

Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gäller koldioxidskattebefrielse med 70 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål

än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att sänka skattebefrielsen till 40 procent fr.o.m. 2015.

Särskild nedsättning av koldioxidskatt för uppvärmning inom växthus- och jordbruksnäringen

Enligt 9 kap. 9 § LSE medges energiintensiva företag inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna nedsättning av koldioxidskatten, utöver den generella nedsättningen, om koldioxidskatten överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. EU:s minimiskattesatser måste dock alltid respekteras. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att slopa den särskilda nedsättningsregeln fr.o.m. 2015. Skatteutgiften upphör därmed.

Nedsatt energiskatt på el som används inom växthus- och jordbruksnäringen

El som används vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet beskattas med 0,5 öre/kWh (11 kap. 3 § respektive 11 kap. 12 § LSE). Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Nedsatt koldioxidskatt för diesel till arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksnäringen

Enligt 6 a kap. 2 a § LSE gäller nedsatt koldioxidskatt för diesel som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Nedsättningen motsvarar en återbetalning med 1,70 kronor/liter 2013. Normen utgörs av full koldioxidskattesats.

Riksdagen har beslutat att begränsa återbetalningen till 0,90 kronor/liter 2015.

2.4 Mål

Målen för utgiftsområdet är:

- Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.
- De gröna näringarna är miljö- och resurs-effektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.
- De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.
- De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling.

Vidare finns för skogspolitiken två jämställda mål, ett produktionsmål och ett miljömål, beslutade av riksdagen (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

2.5 Resultatredovisning

Regeringen lämnar i budgetpropositionen för 2014 resultatredovisningen för 2012 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens vision *bruka utan att förbruka*. Visionen är indelad i de ovan nämnda fyra övergripande målen och utgör strukturen för regeringens redovisning och uppföljning.

Regeringen redovisar nedan uppnådda resultat och effekter av gjorda insatser. En årligt återkommande dialog förs med Miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen. År 2012 är det fjärde året som myndigheterna har rapporterat till regeringen enligt *bruka utan att förbruka*.

Skogspolitikens två jämställda mål, beslutade av riksdagen, redovisas i avsnittet En skogspolitik i takt med tiden.

Tabell 2.5 Bruka utan att förbruka

	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4
Mål	Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald	De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik	De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling
Regeringens resultatredovisning	De gröna näringarnas konkurrenskraft	De gröna näringarnas klimatarbete	Djurhälsa och folkhälsa	En trygg global livsmedelsförsörjning
	Förenkla för företagen	De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion	Djurskydd	De gröna näringarna är en del av lösningen i det globala miljö- och klimatarbetet
	Sverige – det nya matlandet	Förbättra miljön och landskapet	Konsumenter ska ha verktyg och förutsättningar att välja	En öppen och global ekonomi
	Samepolitik	En skogspolitik i takt med tiden	Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser	
	Landsbygden – med starkt utvecklingskraft	Ett hållbart fiske		
	Jordbruk och livsmedelsförädling i norra Sverige	Utbildning och forskning		
	Fiskeriprogrammet			
	Vattenbruk, fritidsfiske och fritidsfiskebaserat företagande			
	Viltvård			
	Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen	Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen	Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen	Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

2.5.1 Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

De gröna näringarnas konkurrenskraft

Indikatorer

För att mäta resultatet för målet används indikatorerna nedan. Med anledning av förändringar i rapporteringen av den officiella statistiken har vissa indikatorer bytts ut.

- Prisutveckling: avräkningspriser för vegetabilier och animalier, priser för jordbrukets insatsvaror, priser på jordbruksmark, arrendepriiser.
- Strukturutveckling: jordbrukshushållens inkomster, antalet sysselsatta inom jordbruket, antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar, areal åkermark, spannmålsareal och vallareal.

- Företagande och utrikeshandel: antalet jordbruksföretag, export av livsmedel.
- Administration: andel utbetalda stöd och ersättningar inom innevarande stödår.

Resultat

Regeringen arbetar för ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet med ambitionen att svenska jordbrukare ska ha likvärdiga konkurrensförhållanden jämfört med jordbrukare i övriga EU. Resultat av arbetet för att öka konkurrenskraften för områdena livsmedel, landsbygd, fiske och skog finns under avsnitten Sverige – det nya matlandet, Landsbygdsprogrammet, Fiskeriprogrammet och En skogspolitik i takt med tiden.

Prisutveckling

Världsmarknadspriserna på jordbruksprodukter har varierat kraftigt de senaste åren. Priserna inom EU och därmed i Sverige påverkas i hög grad av fluktuationerna på världsmarknaden. Under 2012 var de låga mjölkpriserna och de höga spannmålspriserna exempel på detta. Avräkningspriserna för jordbruksprodukter steg med i genomsnitt 3,4 procent mellan februari 2012 och februari 2013. För vegetabilier ökade avräkningspriserna med 6,6 procent och för animalieproduktionen steg priserna med 1,2 procent under samma period.

I tabellen nedan beskrivs förändringen av avräkningsprisindex för åren 2010–2013.

Tabell 2.6 Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter 2010–2013,

Index 2005=100

År	2010	2011	2012	2013
Avräkningspriser jordbruksprodukter	116,8	137,9	132,8	137,4
Avräkningspriser vegetabilier	115,6	159,3	143,6	153,0
Avräkningspriser animalier	117,6	124,5	126,1	127,6

Källa: Jordbruksverket Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 49 SM 1304.

Variationerna inom vegetabilieområdet är stora. Avräkningspriserna för spannmål steg under 2012 efter att ha varit låga under 2011. För matpotatis steg priserna kraftigt under 2012 efter att ha sjunkit mycket under 2011. För animalieproduktionen har priserna gått tillbaka till den nivå som gällde 2011, efter att tidigare ha sjunkit. Priserna för svin samt får och getter har ökat medan priserna för mjölk har sjunkit.

Priserna för jordbrukets produktionsmedel ökade med 2,7 procent mellan februari 2012 och februari 2013. Det som ökade mest var priserna på djurfoder som steg med 15,9 procent under perioden. Samtidigt sjönk energi- och smörjmedelspriserna med 2,9 procent och gödnings- och jordförbättringsmedel med 3,9 procent.

I tabellen nedan beskrivs förändringen av priserna för produktionsmedel mellan 2010 och 2013.

Tabell 2.7 Index för produktionsmedelspriser 2010–2013

Index 2005=100

År	2010	2011	2012	2013
Djurfoder	129,9	155,9	145,5	168,6
Energi och smörjmedel	125,5	134,8	140,8	136,7
Gödnings- och jordförbättringsmedel	112,2	132,4	134,2	128,9
Produktionsmedel totalt	119,3	127,6	130,4	134,0

Källa: Jordbruksverket Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 49 SM 1304.

Priserna på jordbruksmark hade 2011 ökat med 26 procent sedan 2008. På tio år har priset nära nog tredubblats. Sedan 1995 har priserna fyrdubblats. I tabellen nedan beskrivs förändringen i priserna på jordbruksmark för åren 1995–2011.

Tabell 2.8 Genomsnittliga priser på jordbruksmark 1995–2011

Tusental kronor per hektar

År	1995	2000	2008	2010	2011
Pris	10,8	16,8	40,2	40,7	44,2

Källa: Jordbruksverket Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 38 SM 1201.

Under samma period, 1995 till 2012, har arrendeprierna för jordbruksmark fördubblats. Ökningstakten har varierat under perioden. Störst var ökningen mellan 2010 och 2011. Mellan 2011 och 2012 var ökningen ca 2 procent.

I tabellen nedan beskrivs index för genomsnittliga arrendepriiser för åren 1995–2012.

Tabell 2.9 Index för genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark 1995–2012

Index 1994=100

År	1995	2002	2008	2010	2011	2012
Pris	102	134	164	176	202	207

Källa: Jordbruksverket Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 39 SM 1301.

Strukturutveckling

Inkomsterna för jordbrukshushållen var i genomsnitt ca 408 238 kronor per hushåll 2011. Det är en ökning med ca 3 procent sedan 2010 och med ca 20 procent sedan 2005.

I tabell 2.10 beskrivs förändringen av jordbrukshushållens inkomster 2005–2010.

Tabell 2.10 Jordbrukshushållens inkomster mellan 2005–2011*Kronor per hushåll*

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jordbrukshushållens inkomst	341 364	350 643	366 154	381 901	389 194	398 366	408 238

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

Antalet växtodlingsföretag ökade med ca 500 mellan 2003 och 2010. Mellan 2009 och 2010 vara antalet relativt stabilt. Andelen företag med husdjur har minskat med ca 5 300 sedan 2003. Företag med mjölkkor minskade med ca 3 500 mellan 2003 och 2010.

I tabellen nedan beskrivs utvecklingen av antalet företag uppdelade i kategorierna växtodlingsföretag och företag med husdjur. Av de senare visas även företag med mjölkkor.

Tabell 2.11 Växtodlingsföretag och företag med husdjur*Antal företag*

År	2003	2005	2007	2010
Växtodlingsföretag	20 163	20 575	19 543	20 063
Företag med husdjur	26 098	24 420	22 708	20 768
Varav företag med mjölkkor	8 553	7 576	6 334	5 048

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

Antalet mjölkkor för mjölkproduktion har minskat under en lång period. Sedan 2005 har antalet minskat med ca 45 000. Även antalet slaktsvin och smågrisar har minskat under samma period. För slaktsvinen har andelen minskat med ca 30 procent, motsvarande ca 234 000 djur. För smågrisarna har andelen minskat med ca en tredjedel, motsvarande ca 167 000 djur.

I tabellen nedan beskrivs utvecklingen av antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar mellan 2005 och 2012.

Tabell 2.12 Antal mjölkkor, slaktsvin och smågrisar 2005–2012*Antal djur*

År	2005	2007	2009	2011	2012
Mjölkkor	393 263	369 646	356 776	346 495	347 969
Slaktsvin	1 085 304	1 015 365	942 521	900 897	851 358
Smågrisar	537 800	479 518	425 953	428 866	370 412

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

Tabell 2.13 Åkerarealen i Sverige 2005–2012

Hektar						
År	2005	2007	2008	2009	2011	2012
Åkerareal totalt	2 703 057	2 647 700	2 630 902	2 643 350	2 618 885	2 608 274
Spannmålsareal	1 023 976	990 086	1 087 721	1 048 583	992 763	1 000 240
Vallareal	1 027 294	1 081 077	1 114 293	1 120 808	1 139 695	1 121 769

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

År 2012 var den totala åkerarealen 2 608 300 hektar. Det är en minskning med ca 94 000 ha, motsvarande ca 3 procent, sedan 2003. Mellan 2011 och 2012 var minskningen av åkerarealen ca 10 000 ha. Arealen spannmål har varierat mycket under perioden. Under 2008 och 2009 ökade arealen till de högsta nivåerna under perioden. Därefter sjönk de under de kommande åren för att under 2012 åter igen öka.

I tabell 2.13 beskrivs utvecklingen av åkerarealen i Sverige.

Antalet sysselsatta inom jordbruket uppgick 2010 till 177 384 personer, vilket var ungefär lika många som år 2007 då jordbruket sysselsatte totalt 177 615 personer. Tar man hänsyn till att definitionen för att räknas som jordbruksföretag ändrats, vilket fått till följd att fler jordbruksföretag och därmed fler sysselsatta individer inkluderas i statistiken, är minskningen större. Med den gamla definitionen har antalet sysselsatta minskat med knappt 7 000 personer, eller knappt 4 procent, till 170 717 personer år 2010. Under perioden 1999–2010 har det varit viss variation i antalet sysselsatta, vilket till viss del kan förklaras av antalet tillfälligt sysselsatta.

Tabell 2.14 Antal sysselsatta i Sverige inom jordbruket 1999–2010

Antal personer					
År	1999	2003	2005	2007	2010
Män	-	-	113 709	108 323	105 871
Kvinnor	-	-	60 175	69 292	71 513
Totalt	177 068	167 950	173 884	177 615	177 384

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

Andelen kvinnor sysselsatta inom jordbruket har ökat sedan mätningarna började 2005. Under 2010 var andelen kvinnor ca 40 procent, jämfört med 34 procent under 2005.

Antalet företagare var 2010 ca 71 100. Under perioden 2003–2010 ökade antalet företag med ca 3 000. Högst var antalet 2005 då det uppgick till ca 75 800. Sedan 2005 har antalet företag minskat med ca 4 700.

Tabell 2.15 Antal jordbruksföretag 2003–2010

Antal företag				
År	2003	2005	2007	2010
Antal jordbruksföretag	67 890	75 808	72 609	71 091

Källa: Statens jordbruksverks statistikdatabas.

Under 2013 har regeringen tillsatt en utredning för att undersöka konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter för svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion (dir. 2013:20). Ett viktigt underlag för direktivet var de diskussioner som förts i Landsbygdsdepartementets högnivågrupp. Högnivågruppen inrättades 2010 av Jordbruksdepartementet för att diskutera åtgärder för att stärka lönsamheten och konkurrenskraften i jordbrukets primärproduktion i Sverige. I maj 2012 hölls ett uppföljningsmöte där gruppen bl.a. diskuterade de åtgärder som vidtagits inom näringen, på myndighetsnivå samt på politisk nivå. Tomträtts- och arrendeutredningen fick den 2 februari 2012 genom tilläggsdirektiv (dir. 2011:60) i uppdrag att utreda frågan om besittningsskydd för sådana jordbruksarrenden som utgör sidoarrenden. Uppdraget ska redovisas den 30 maj 2014.

Administration

Jordbruksverket och länsstyrelserna har sedan 2010 haft i uppdrag från regeringen att förbättra styrningen och hanteringen av stödverksamheten. Målet med uppdraget är att möjliggöra att gårdsstöd, kompensationsbidrag och miljöersättningar i så hög utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt att minska risken för fel i hanteringen av stöd. Resultatet av Jordbruksverkets och länsstyrelsernas arbete har under dessa år varit mycket bra och målen för utbetalningarna har nåtts, i flera fall med marginal. År 2012 betalades hela 97 procent av gårdsstödet ut den 1 december, vilken är första möjliga dag att betala ut stöd. Före årsskiftet hade 98,4 procent av brukarna fått gårdsstödet utbetalt. Resultatet för utbetalningarna av kompensationsbidragen och miljöersättningarna 2012 var att 75 procent av

stöden betalades ut den 1 december och 94 procent före årsskiftet. Jordbruksverket och länsstyrelserna har under 2012 genomfört ett projekt för förbättrad styrning och uppföljning av stöd till landsbygdens utveckling med syfte att bl.a. förkorta handläggningstiderna. Preliminära resultat visar på framgång avseende detta och också på förbättrad samordning mellan länsstyrelser.

Jordbruksverket har löpande genomfört å jourhållning av blockdatabasen och arbetat med att öka andelen ansökningar via internet, vilket minskar andelen felaktiga ansökningar. Blockdatabasen är den databas med kartmaterial och arealuppgifter som används vid ansökan om gårdsstöd, kompensationsbidrag och miljöersättningsar. Under 2012 och 2013 har andelen elektroniska ansökningar ökat till 99,55 procent, vilket medför effektivare hantering och färre felaktiga ansökningar.

Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppdrag att vara nationellt revisionsorgan för användningen av de EU-medel som Sverige fått tilldelat under perioden 2007–2013. Vid den årliga granskningen av utbetalning av stöd 2011 och 2012 fann ESV fel i hanteringen av stöd till landsbygdsåtgärder. De fel som har påvisats för projektstöd och företagsstöd har hittats vid flera länsstyrelser. För övriga stöd till jordbruket och landsbygden var mängden fel inom kommissionens accepterade gräns för fel.

Med anledning av ESV:s granskning har Jordbruksverket genomfört en utökad granskning av hanteringen av stöd till jordbruket och landsbygden. Granskningen har gjorts enligt de kriterier som kommissionen har satt upp för myndigheter som hanterar EU-stöd till jordbruket och landsbygden. I granskningen har Jordbruksverket identifierat brister hos samtliga granskade myndigheter: länsstyrelserna, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Sametinget. De brister som identifierats rör både rutiner för hantering av stöd och felaktig hantering av stöd. En del i bristerna rörde Jordbruksverkets interna organisation vilket har resulterat i att Jordbruksverket har genomfört en omorganisation som skiljer på Jordbruksverkets förvaltande och utbetalande roller. Jordbruksverket har föreslagit förändringar i ansvarsfördelningen mellan de myndigheter som hanterar stöden, för att på så sätt uppnå en effektivare hantering av stöden och för att undvika finansiella korrigeringar.

Kommissionen lade i oktober 2011 fram förslag på förändringar i stödsystemen till jordbruket efter 2013. Regeringens aktiva deltagande i förhandlingarna av förslagen har bidragit till att rådets överenskommelse inför de interinstitutionella diskussionerna är enklare, mer kostnadseffektivt och i högre grad anpassat till de förhållanden som råder i Sverige jämfört med kommissionens förslag. Regeringen har också arbetat för fortsatt marknadsanpassning och tillsammans med likasinnade medlemsstater fungerat som motvikt mot de medlemsstater som motsätter sig ökad marknadsorientering. Under 2012 har det förberedande arbetet med den kommande europeiska jordbrukspolitikerna efter 2013 fortsatt. Med anledning av att förhandlingarna försenats så kommer stora delar av de ändrade stödsystemen att införas först 2015.

Analys och slutsatser

Det svenska jordbruket agerar på en alltmer internationellt konkurrensutsatt marknad. För att jordbruksnäringen ska vara framgångsrik och för att dess potential ska kunna tillvaratas krävs att den är konkurrenskraftig och lönsam, inte enbart i förhållande till annan verksamhet i Sverige och i jämförelse med andra producenter inom EU utan även i förhållande till en alltmer effektiv produktion i länder utanför EU.

Under de senaste åren har både avräkningspriserna och kostnaderna för insatsvaror uppvisat stora variationer. Eftersom kostnaden för insatsvarorna stigit mer än avräkningspriserna för animalier har det haft en negativ effekt på produktionen av animalier. För vegetabilieproduktionen har dock avräkningspriserna överstigit priserna för insatsvaror vilket lett till en bättre utveckling för vegetabilieproduktionen än för andra produkter.

Produktionsmedelsskatter och nationell lagstiftning om t.ex. miljö och djurskydd har påverkan på det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

De stimulansåtgärder för företag som regeringen har genomfört under de senaste åren har varit betydelsefulla för de areella näringarna för att möta ökad konkurrens och rörligare priser. Exempel på åtgärder är generella åtgärder för företagen såsom sänkningen av egenavgifterna samt specifika åtgärder för sektorn som t.ex. borttagande av handelsgödselskatten och sänkningen av slakteriavgifterna.

Gårdsstödet och vissa stöd inom landsbygdsprogrammet har fortsatt stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket. Utbetalningstakten av gårdsstödet har varit hög under de senaste åren och i och med den tidigare lagda utbetalningen av stödet förbättras planeringsmöjligheterna för brukarna. Uppdateringen av blockdatabasen har lett till att brukarna har fått bättre och säkrare material att grunda sina ansökningar om stöd och ersättningar på. Det är viktigt att denna höga kvalitet upprätthålls genom en kontinuerlig å jourhållning av databasen och fortsatt arbete med en korrekt hantering av stöden. Även användningen av elektronisk ansökan om stöd ger ansökningar med högre kvalitet. En korrekt hantering av stöden och elektroniska ansökningar bedöms minska risken för finansiella korrigeringar från EU-kommissionen.

Med anledning av kritiken från ESV behöver åtgärder vidtas för att förbättra styrningen och hanteringen av landsbygdsstöden. De åtgärder Jordbruksverket har vidtagit för att förbättra styrningen och hanteringen av stöden hos myndigheterna bedöms leda till en bättre hantering av stöden som minskar risken för sanktioner. Samtliga granskade myndigheter har tagit fram planer för hur de identifierade bristerna ska hanteras. Åtgärdsplanerna kommer att följas upp under 2013. Den organisationsförändring som Jordbruksverket genomfört bedöms minska risken för felaktig hantering av EU-medel på myndigheten. Även regeringens uppdrag till Jordbruksverket och länsstyrelserna om att göra en processgenomgång för landsbygdsstöden har förbättrat och effektiviserat stödhanteringen. Regeringen arbetar dessutom för att få ett enklare regelverk i samband med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken, för att på så sätt minska risken för felaktig hantering.

Genom reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken under 1990- och 2000-talen har denna successivt blivit mer marknadsorienterad, mer samstämmig med utvecklingspolitiken samt fått ett ökat fokus på miljö- och klimatåtgärder, i linje med regeringens målsättning. I jämförelse med dessa reformer innehöll kommissionens förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2013 inte samma ambitioner vad gäller ytterligare marknadsorientering och inte heller vad gäller ökat fokus på effektiva miljöåtgärder. Kommis-

sionens förslag var ur svensk synvinkel även otillräckligt i fråga om förenklingar av regelverken och kostnadseffektivitet. Dessa frågor har därför varit prioriterade i regeringens förhandlingsarbete. Genom nära kontakt med institutionerna och andra medlemsstater har regeringen bidragit till att förbättra förslaget i sin helhet.

Förenkla för företagen

Indikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikator:

- Minskning av administrativa kostnader för jordbruksområdet, skogsbruksområdet, fiskeområdet och livsmedelsområdet.

Resultat

Målet har utvecklats till att, förutom att minska de administrativa kostnaderna, även omfatta kvalitativa aspekter som hur företagarna upplever reglerna. Regeringen har under året utvecklat den breddade ambitionen för förenkling till övergripande mål med sju delmål utifrån fem fokusområden (skr. 2012/13:5). Dessa fem fokusområden är: minskade kostnader (inklusive administrativa kostnader) för företagen, lättare för företagen att lämna uppgifter, enklare kontakt med kommun och länsstyrelse, förslag på minskat krångel ska följas upp, samt bättre konsekvensutredningar innan nya regler införs.

En utredning om ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen har tillsatts (dir. 2012:35).

I tabell 2.16 presenteras Tillväxtverkets beräkningar av förändringen av de administrativa kostnaderna t.o.m. 2009 samt en prognos för 2010. Berörda myndigheter har fått i uppdrag att under 2013 bistå Tillväxtverket i mätningarna av företagens administrativa kostnader för att göra en avslutande uppdatering av förändringar i regelverken för 2010–2012. Enligt prognosen för 2010 har de administrativa kostnaderna för Landsbygdsdepartementets ansvarsområden minskat med ca 37 procent.

De största förenklingarna på jordbruksområdet har skett inom djurområdet, t.ex. införandet av elektronisk stalljournal och förenklad rapportering i stalljournalen. Nyligen har

även förprovning av djurstallar och betesregler förenklats.

Minskningen på skogsområdet har skett genom avskaffande av kravet på att upprätta skogs- och miljöredovisning (SMÖR).

De administrativa kostnaderna till följd av livsmedelslagstiftningen har minskat framför allt beroende på klagoranden rörande spårbarhet av livsmedel.

Tabell 2.16 Förändring av de administrativa kostnaderna 2006–2010

Tusental kronor

	2006	2007	2008	2009	2010 (prognos)	Förändring i % 2006–2010
Jordbruk	357	340	332	329	321	-10,2
Skog	228	228	228	5	5	-98,0
Fiske	23	23	23	23	23	0
Livsmedel	8 400	8 400	5 400	5 333	5 333	-36,5
Totalt	9 009	8 992	5 983	5 691	5 682	-36,9

Källa: Tillväxtverket

Under 2012 har förhandlingarna om ny jordbruks- och fiskeripolitik fortsatt. Frågan om förenklingar är prioriterad i förhandlingarna eftersom den största delen av reglerna på jordbruks- och fiskeområdet har sitt ursprung i EU-regelverket.

Landsbygdsdepartementets myndigheter har under året fortsatt arbetet med förenkling för företagen och särskilt med de kvalitativa aspekterna för att nå en märkbar positiv förändring i företagens vardag. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Skogsstyrelsen har även fått i uppdrag att ta fram åtgärder för förenkling och förslag på indikatorer för uppföljning av de kvalitativa målen.

Jordbruksverkets arbete med förenklingar under 2012 har varit fokuserat på åtgärder som ligger inom ramen för den kommande jordbruks- och fiskeripolitiken. Som exempel har Jordbruksverket tagit fram en rapport med förenklingsförslag för åtgärder i kommande landsbygdsprogram.

Jordbruksverket har på regeringens uppdrag under 2010 och 2011 genomfört ett förberedande arbete för att starta en gemensam kundtjänst tillsammans med länsstyrelserna, digitala akter och e-arkiv för lantbrukaren samt fortsatt utveckling av Mina sidor för lantbrukaren för att på så sätt öka tillgängligheten och överblicken.

Under 2012 var länsstyrelsen i Örebro pilotlän för arbetet med digitala akter och under 2013 infördes detta på alla länsstyrelser.

Jordbruksverket har även arbetat med andra e-tjänster, t.ex. att underlätta överföring av stöd-rätter mellan lantbrukare. Från 2012 var SAM-internet den enda ansökningsmöjligheten för gårdsstöd, miljöersättningar och kompensationsbidrag. Det finns dock möjlighet att söka stöd via pappersblankett, men 99,55 procent av alla stödansökningar gjordes via SAM-internet.

Under 2012 har ändringar gjorts i den nationella fiskeförordningen i syfte att åstadkomma kortare handläggningstider inom ramen för det pågående fiskeriprogrammet, vilket minskar stödsökandenas upplevda regelkrångel. Havs- och vattenmyndigheten har i början av 2013 fått i uppdrag att samlat och systematiskt identifiera samt genomföra sådana ändringar av myndighetens föreskrifter som kan leda till

- minskade administrativa kostnader för företagen inom fiskets område,
- faktiska regellättnader för företagen inom fiskets område.

I uppdraget ingår också att identifiera möjligheter till och föreslå administrativa och andra förenklingar av befintliga regler som påverkar företagen inom fiskets område men som ligger utanför myndighetens eget handlingsutrymme.

Inom ramen för en särskild satsning utvecklar Livsmedelsverket sin rådgivning till livsmedelsföretag för att underlätta deras tillämpning av livsmedelslagstiftningen och insatserna riktas främst till små företag, eftersom behoven där har bedömts vara som störst. Under 2012 har Livsmedelsverket satsat på information på verkets webbplats för livsmedelsföretagare, broschyrer om att starta livsmedelsföretag, att medverka i möten med företag och branschorganisationer, stödja branschen att utveckla branschriktlinjer och att utveckla verkets upplysningstjänst via telefon och e-post. Under 2012 har Livsmedelsverket i e-förvaltningsarbetet fortsatt att fokusera på de livsmedelsföretag som verket har kontrollansvar för. Det it-utvecklingsprojekt som bedrevs under ett antal år driftsattes i sin helhet under året. Ett exempel är Livsmedelsverkets ingång "Mina sidor" för de livsmedelsföretag Livsmedelsverket har kontrollansvar för som driftsattes 1 januari 2013.

Skogsstyrelsen har arbetat brett med förenkling. Genom utveckling av e-tjänster under-

lättas skogsägarnas myndighetskontakter. E-tjänsterna ”Mina sidor för skogsägare” och ”Skogens pärlor” kom i nya versioner under året och användningen ökade kraftigt. I början av året lanserades e-tjänsten ”Det gröna kuvertet” som ger markägaren en överskådlig sammanställning av information om den egna skogen. Anmälningar och ansökningar om avverkning kan nu skickas via tjänsten ”eAvverka”, en möjlighet som används alltmer. Under 2012 kom 55 procent av anmälningar och ansökningar om avverkning in via eAvverka vilket är en fördubbling jämfört med tre år bakåt.

Vidare har möjligheten att inrätta en myndighetsövergripande inlämningsfunktion för skogsärenden analyserats under året. I början av 2013 antog regeringen en förordning som möjliggör detta vilket förväntas underlätta och på sikt leda till minskade kostnader både för skogsägare och myndigheter. Vidare har myndighetssamverkan under året fortsatt genom projektet En dörr in. Skogsstyrelsen har också gjort en bred genomlysning av vilka möjligheter till förenkling i regelverket som finns och förslagen har remissbehandlats. I några fall har förenklingar beslutats genom ändring i föreskrifter, i övrigt bereds förslagen vidare i Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Regeringen har utvecklat målet för förenkling till att, förutom att minska de administrativa kostnaderna, även omfatta kvalitativa aspekter som hur företagarna upplever reglerna.

Arbetet med att utveckla e-tjänster och e-ansökningar samt tjänster genom ”Mina sidor” ligger väl i linje med att göra företagens myndighetskontakter enklare.

Övergången till att endast söka stöd via internet beräknas leda till färre fel i ansökningarna och därmed till en säkrare hantering av stöd. Risken för finansiella korrigeringar från EU-kommissionen minskar när andelen fel sjunker. Övergången förväntas även medföra minskningar av berörda stödsökande företags administrativa börda.

En fortsatt god utveckling av förenklingsarbetet kräver mer systematiskt fokus på att åstadkomma enklare och mer ändamålsenliga regler på EU-nivå. I arbetet med ny jordbruks- och fiskeripolitik har frågan om förenkling varit högt prioriterad och särskilt fokuserat på implementeringen av de nya reformerna. Eftersom det

är EU-området som står för den största delen av regel mängden är det främst på EU-området som det behövs ytterligare förenklingsåtgärder. Detta är viktigt för att nettoeffekten av de nya regelverken, i synnerhet landsbygds- och fiskeriprogrammen, ska vara positiv, dvs. att nyttan ska överstiga kostnaderna för att uppnå syftet med regelverken.

Effekten för varje enskild företagare varierar beroende på produktions- och driftsinriktning. För företagare med djurproduktion eller livsmedelsförädling har påverkan varit mer påtaglig jämfört med effekten för t.ex. renodlade växtodlingsföretag. Det beror bl.a. på de förenklingar som har gjorts av exempelvis stalljournaler.

Flera av de åtgärder som Jordbruksverket har vidtagit syftar till att korta handläggningstiderna och att underlätta för stödsökandena. Vidare kan de s.k. irritationskostnaderna, dvs. företagens upplevda kostnader, komma att minska om stödhanteringen blir mer strömlinjeformad och synergier kan skapas mellan fiskeriprogrammet och landsbygdsprogrammet.

Sverige – det nya matlandet

Syftet med visionen Sverige – det nya matlandet är att skapa bättre förutsättningar för arbete och tillväxt i hela landet. Visionen är uppdelad i fem fokusområden: primärproduktion, måltiden inom offentlig sektor, förädlad mat, matturism och restaurang. Insatser för att nå visionen genomförs i huvudsak inom ramen för anslaget en konkurrenskraftig livsmedelssektor och landsbygdsprogrammet, i mindre omfattning används även medel inom fiskeprogrammet. Visionen omfattar en stor mängd målsättningar av olika karaktär. Där finns mål av mer visionär karaktär, vars uppfyllande ligger utom ramen för enbart de insatser som görs inom matlandet, likväl som målsättningar av specifik karaktär med direkta kopplingar till de insatser som görs.

Resultat

En konkurrenskraftig livsmedelssektor

Utvecklingen för en rad av Matlandets indikatorer och målsättningar är positiv. Mot bakgrund av bl.a. tillgängliga data och att många projekt fortfarande pågår så har den översyn som gjorts haft svårt att belägga i vilken mån som målfyllnelsen är kopplad till de insatser som

gjorts. Nedan redovisas utvecklingen för några av målsättningarna.

Målet om ökad produktion och lönsamhet för livsmedelsbranschen bedöms vara på väg att uppfyllas. Livsmedelsindustrins förädlingsvärde ökar under perioden 2008–2010 med 10 procent, och ökar snabbare än näringslivet i övrigt.

Målet om att antalet livsmedelsföretag ska öka med 20 procent till år 2020 är på väg att uppfyllas. Antalet företag inom livsmedels- och dryckesbranschen ökar. Mellan 2008–2012 uppgår ökningen till 11 procent.

Målet om att livsmedelsexporten ska fördubblas mellan åren 2008–2020 går åt rätt håll. Mellan åren 2008–2012 har exporten ökat med 22 procent, från 47,3 miljarder till 58,1 miljarder kronor.

För åren 2008–2012 har totalt 225 projekt beviljats medel motsvarande 121 miljoner kronor inom ramen för anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Enligt projektägarna har projekten i de allra flesta fall lett till måluppfyllelse för berörda verksamheter, t.ex. i form av ökad kompetens, utökade nätverk samt produkt- och processutveckling.

När det gäller fokusområdet offentlig mat, så arbetade t.ex. Karolinska Institutet under 2012 med att ta fram ett it-verktyg för bedömning av skolmat för dokumentering och uppföljning mot den nya skollagen (2010:800). Personer som arbetar inom måltidsområdet i offentlig sektor har också inom flera projekt fått ta del av kunskaps- och kompetenshöjande insatser. Det har handlat om ämnen som rör bl.a. offentlig upphandling av livsmedel, råvarukunskap, smakupplevelser och hälsa.

Livsmedelsverket bildade 2011, på uppdrag av regeringen, ett nationellt kompetenscentrum för måltiden i offentlig sektor. Syftet med centrumet är att det ska stödja och stimulera kommuner och landsting i arbetet med att ta fram handlingsprogram för den offentliga måltiden inom vård, skola och omsorg. Under det första året har fokus varit på utåtriktat arbete för att tillhandahålla kunskap och för att ta del av andra aktörers behov. Livsmedelsverket har vidare i samråd med Statens skolverk på uppdrag av regeringen 2011 stött arbetet med näringsriktig skolmat och skolmåltidens utformning. Uppdraget ska slutredovisas i mars 2014. Som ett stöd vid planering av skolmåltider i linje med

den nya skollagen har nya råd tagits fram, "Bra mat i skolan". Råden publicerades 2013.

Inom ramen för regeringens satsning på livsmedelsexport har regeringen gett Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att stärka arbetet med landsgodkännanden vid livsmedelsexport. Syftet är att få Sverige som land eller enskilda anläggningar i Sverige godkända för export av en viss vara till ett visst mottagarland. Arbetet sker i samråd med andra berörda myndigheter. Under året har ca 20 ärenden avslutats vilka bl.a. har möjliggjort export av specifika varugrupper till exempelvis Sydkorea, Australien, Hong Kong, Japan, Benin och Serbien. (Se även avsnittet om En öppen global ekonomi.)

Vid sidan av myndigheternas arbete med landsgodkännanden har Exportrådet genomfört ett 40-tal exportfrämjande livsmedelsaktiviteter i Sverige och på marknader utomlands. Sammantaget deltog drygt 180 livsmedelsföretag i en eller flera av dessa aktiviteter. Jämfört med år 2010 har antalet exportfrämjande aktiviteter med inriktning mot livsmedel i Exportrådets regi tredubblats. Under året fortsatte även Exportrådets exporttekniska rådgivning riktad mot livsmedelsföretag. Ett 20-tal livsmedelsföretag erhöll en egen exportmentor inom ramen för Almi Företagspartners mentorsatsning.

Under 2011–2014 har Livsmedelsverket i uppdrag av regeringen att utveckla kompetensen i den offentliga livsmedelskontrollen ytterligare till nytta för företag och konsumenter. Regeringen har avsatt 3 miljoner kronor för detta under 2013. Projektet omfattar bl.a. framtagande av kontrollhandböcker och genomförande av utbildningar i exempelvis kontrollmetodik och bemötandefrågor. I arbetet ingår också att förstärka samordningen mellan olika kontrollmyndigheter. Livsmedelsverket har under året utvecklat stödet till regionala och lokala kontrollmyndigheter genom bl.a. ett utvecklat webbforum. Ett systemstöd för att underlätta livsmedelsföretagens kontakter med Livsmedelsverket har utvecklats.

Småskalig livsmedelsproduktion

Matlandet stöttar även utvecklingen av den småskaliga livsmedelsproduktionen bl.a. med kompetensutveckling, affärsutveckling och distribution. Antalet företag inom den småskaliga livsmedelsproduktionen har ökat de senaste åren, vilket framgår av tabell 2.17

Regeringen har beslutat om bidrag för ett nationellt kompetenscentrum för mathantverk. Med stöd från Matlandet har Livsmedelsverket även rådgivning särskilt riktat till små företag kring livsmedelslagstiftningen och dess tillämpning samt om geografisk ursprungsmärkning.

Under 2012 avsattes 12 miljoner kronor för att sänka kostnaderna för köttkontroll, främst vid mindre slakterier. Medlen har även använts för att ta bort avgiften för godkännandeprövning av nya slakterier.

Regeringen har beslutat att Livsmedelsverket ska ta över kontrollen av bl.a. småskaliga charkuterier, fiskrökerier och mejerier. Målet är att kontrollen ska vara likvärdig i hela landet.

Mellan 2007 och 2012 har det från landsbygdsprogrammet satsats 838 miljoner kronor inom ramen för Sverige – det nya matlandet.

Under perioden har omkring 2 000 företag eller projekt med verksamhet inom visionens fem olika fokusområden fått stöd. Förädlad mat är det fokusområde som störst andel stöd från landsbygdsprogrammet gått till.

Tabell 2.17 Småskalig livsmedelsproduktion

Antal företag

	2008	2012
Småslakterier	113	151
Dryckesvaruindustri (<10 anställda)	98	184
Mejeri och glassindustri (<10 anställda)	107	136
Frukt-, bär- och grönsaksindustri (<10 anställda)	143	198
Övrigt livsmedelsindustri (<10 anställda)	371	456

Källa: SCB Företagsdatabasen samt Livsmedelsverket.

Landsbygdsprogrammet

Medel från landsbygdsprogrammet används för stöd och projekt med koppling till matlandets fokusområden. Det har även gjorts en särskild satsning där medel inom programmet har riktats specifikt mot matlandetprojekt.

Tabell 2.18 Beviljade stöd till matlandetprojekt och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

Fokusområde	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Totalt
Offentlig mat	54	220	6 076	10 255	16 949	9 427	42 981
Primärproduktion	5 822	6 708	5 339	33 979	51 988	38 037	141 874
Förädlad mat	29 229	108 461	79 299	107 123	106 082	98 271	528 466
Matturism	6 873	26 868	289 824	68 229	52 567	7 472	191 832
Restaurang	645	6 481	6 034	14 538	10 732	15 631	54 061
Totalt	42 623	148 738	126 572	234 125	238 319	168 838	959 215
Antal beviljade stöd	114	325	402	450	556	385	2 232

Tabell 2.18 sammanfattar insatserna inom en konkurrenskraftig livsmedelssektor och landsbygdsprogrammet.

Fiskeriprogrammet

Inom fiskeriprogrammet görs flera satsningar för att främja Sverige – det nya matlandet. Åtgärderna är av betydelse främst för visionens fokusområden primärproduktion, förädlad mat och matturism. Vidare har det under 2012 funnits möjligheter att söka medel till åtgärder inom vattenbruket och beredningsindustrin.

Medlen har även gått till satsningar på fisketurism och god fiskevård, vilket ger möjligheter för turistföretagare på landsbygden.

Vilt som mat

Svenska Jägareförbundet har fått bidrag för att inom en begränsad region etablera ett lokalt nätverk för viltprodukter i syfte att göra viltprodukter tillgängliga för konsumenter och förädlingsindustri. Etableringen av kontakter mellan godkända vilthanteringsanläggningar och restauranger har genomförts.

Regeringen har i juli 2013 lämnat bidrag till Svenskt Viltkött som representerar vilthanteringsanläggningar i Sverige i syfte att utveckla branschriktlinjer samt för att främja ökad samverkan mellan dessa.

Synliggörande av samisk mat och matkultur

Under 2012 förlängdes Sametingets uppdrag att synliggöra den samiska matproduktionen och matkulturen. Satsningen har fått god respons inom det samiska samhället och berör fokusområdena primärproduktion, förädlad mat samt matturism. Sameskolstyrelsen får bidrag till åtgärder med betydelse för fokusområdet offentlig mat. Syftet är att öka kunskapen och intresset kring samisk mat och matkultur i sameskolorna och i de kommunala skolorna där integrerad samisk undervisning bedrivs. Målet är att förbättra elevernas kunskaper och utveckla undervisningen på lång sikt om samisk mat och matkultur – från jord till bord – och att integrera detta i skolmåltiderna.

Kommunikation om visionen

Arbetet med att kommunicera Matlandets olika fokusområden baseras på den kommunikationsstrategi som tidigare tagits fram genom särskilt uppdrag. Under 2012 delades arbetet med genomförandet upp så att ansvariga organisatio-

ner och myndigheter arbetar vidare med att ta fram kommunikationsstrategier för varje fokusområde. Jordbruksverket har ett övergripande ansvar för primärproduktion och förädlad mat. Livsmedelsverket ansvarar för offentlig mat och VisitSweden ansvarar för restaurang och matturism. Exportrådet, nuvarande Business Sweden, har ett särskilt ansvar för frågor som rör svensk livsmedelsexport. Under året har marknadsföringskonceptet ”Try Swedish” utvecklats och konceptet ska användas vid Visit Swedens och Exportrådets/Business Swedens aktiviteter utomlands.

Sverige har som matland med innovativa måltidsupplevelser fått mycket uppmärksamhet internationellt under 2012. Det internationella kommunikationsarbetet har enligt Visit Swedens mätningar lett till artiklar motsvarande ett pressvärde på 660 miljoner kronor under 2012, jämfört med 120 miljoner kronor under 2011. För fokusområdet primärproduktion har en strategi utvecklats av Jordbruksverket och arbetet via digitala kanaler, events och mötesplatser har stärkts under året.

Översyn av Sverige – det nya matlandet

Våren 2012 gjordes en upphandling av en översyn av satsningen på Matlandet. Ett externt analysföretag anlätades för uppdraget som genomfördes under hösten 2012. I uppdraget ingick att ta reda på i vilken utsträckning målen som har satts upp till 2020 är på väg att uppnås, vilka effekter som kan identifieras av de insatser som genomförts inom ramen för Matlandet samt en analys av visionens betydelse. Översynen överlämnades till Landsbygdsdepartementet den 20 februari 2013 och visar att måluppfyllelsen för många områden i Matlandet har kommit igång bra och att många mål bedöms nås till år 2020, men också att det finns områden och målsättningar där mätbarheten behöver utvecklas och där arbetet behöver förstärkas för att förbättra möjligheterna att nå målen. Översynen har i många fall svårt att värdera måluppfyllelsens koppling till Matlandets insatser.

Översynen visar dock med viss osäkerhet positiva mätbara effektsamband mellan Matlandets företagsstöd inom landsbygdsprogrammet och omsättningsutvecklingen för de mindre företagen. Viss samvariation mellan mängden stöd inom en avgränsad region och utvecklingen av företagets omsättning och

sysselsättning kan också uppmätas men utan tydlig kausalitet eller någon värdering av kostnadseffektiviteten (inom fokusområdena Primärproduktion respektive Förädlad mat).

Med översynen som grund pågår under våren 2013 ett omfattande utvecklingsarbete i syfte att ytterligare öka möjligheterna att nå uppsatta mål till år 2020. Landsbygdsdepartementet driver arbetet som kommer att ske i nära samarbete med andra berörda aktörer inom Sverige – det nya matlandet.

Analys och slutsatser

Översynen av satsningen på Sverige – det nya matlandet som gjordes under 2012 visar att måluppfyllelsen på ett antal områden går åt rätt håll men att det också finns områden där förändringar av mål och/eller insatser behövs för att stärka möjligheterna till måluppfyllelse. Översynen rekommenderar att man inom arbetet med visionen bör förbättra möjligheterna att mäta effekterna av genomförda insatser.

Översynen visar att Matlandetvisionen är väl förankrad i Livsmedelssverige. Visionens mål och syfte är väl kända bland satsningens målgrupper och intressenter. På väg att uppnås är exempelvis mål om ökad lönsamhet för restaurangbranschen, ett ökat antal livsmedelsföretag, ökad produktion och lönsamhet för livsmedelsbranschen samt om att fler små och medelstora företag deltar och vinner kontrakt i offentliga upphandlingar. Mål där utvecklingen enligt översynen är oklar är exempelvis övergripande mål om att öka sysselsättningen på landsbygden, där bara en liten ökning har kunnat noteras men inte kunnat kopplas direkt till insatserna. Men även mål om tillgången till utbildad personal och mål om ökat antal gästnätter på landsbygden är oklara.

Det utvecklingsarbete som inletts mot bakgrund av översynen tar sikte på att bl.a. tydliggöra målformuleringar och indikatorer men också på att förfina de insatser som görs och identifiera vad som behöver göras ytterligare för att nå målen till 2020.

Trots den lågkonjunktur som ekonomin genomgår har livsmedelsindustrin klarat sig relativt bra.

Trenden under de senaste åren visar på effektiva och mer innovativa svenska livsmedelsföretag, men med färre anställda. Samtidigt ökar antalet företag inom livsmedelssektorn med småskalig produktion och t.ex. gårdsförsäljning.

Företagen har gynnats av ökad efterfrågan på djupfrysta produkter, färdigmat, ekologiska produkter samt mat med lokal prägel. Försäljningen av ekologiska livsmedel fortsätter att öka i värde även om ökningen med tre procent 2012 är lägre än föregående år. Att antalet livsmedelsföretag ökar trots pågående strukturomvandling bidrar till att Sverige även fortsatt ska kunna vara konkurrenskraftigt inom sektorn.

Turistnäringen fortsätter att växa. Närmare en tredjedel av de pengar som en turist spenderar i Sverige går till mat och måltider, andelen ökar också över tid. Utländska turister spenderar 35 miljarder kronor per år på restaurang- och livsmedelskonsumtion. Regeringens bedömning är att arbetet med visionen bidrar till att öka medvetenheten om svenska mervärden i mat och måltider och är viktigt för att skapa möjligheter att ta vara på den outnyttjade tillväxtpotential som finns inom området för livsmedel och matturism.

Regeringens satsning på att synliggöra den samiska maten tillsammans med åtgärder för samisk matturism gynnar turistnäringen och förväntas innebära ökad efterfrågan på förädlade samiska matprodukter.

De satsningar som görs inom ramen för en konkurrenskraftig livsmedelssektor, landsbygdsprogrammet och fiskeriprogrammet kompletterar varandra och stärker möjligheterna att nyttja den totala potential som finns till ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv med ökat företagande, tillväxt och fler jobb i hela landet inom ramen för Sverige – det nya matlandet.

Samepolitik

Resultat

Mål

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

En levande samisk kultur

I regeringsformen betonas att samiska folkets möjlighet att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Samiska folket har en särskild ställning som urfolk i landet. Samerna är därutöver erkända som en nationell minoritet och samiskan som ett

nationellt minoritetsspråk i Sverige. En redovisning av minoritetspolitiken sker under Utgiftsområde 1 Rikets styrelse, Nationella minoriteter.

Sambällsplanering

Sametinget har ett särskilt uppdrag att bevaka att samiska behov beaktas i samhällsplaneringen. På regeringens initiativ har Sametinget tillsammans med Skogsstyrelsen tagit fram s.k. renbruksplaner. Dessa har som syfte att underlätta dialogen mellan samebyar och andra markanvändare i det samiska renbetesområdet och fungerar som beslutsunderlag vid samrådsmöten. Renbruksplaner kan dessutom vara ett effektivt verktyg i rennäringens klimatanpassning.

Regeringens vision *bruka utan att förbruka* sammanfaller till stor del med Sametingets arbete med landsbygdsprogrammet och Sametingets livsmiljöprogram Eallinbiras. Sametinget driver inom programmet flera åtgärder för företagsutveckling med fokus på hållbarhet och långsiktigt hållbart nyttjande. Inom det nuvarande landsbygdsprogrammet har Sametinget ett särskilt ansvar för samiska närings- och landsbygdsutvecklingsfrågor. För perioden 2007–2013 är den sammanlagda budgeten drygt 75 miljoner kronor. Vid utgången av 2012 hade 203 ansökningar beviljats.

Samiska näringar

Renskötsel tillsammans med framför allt samisk turism, samisk slöjd och konsthantverk (duodji) och småskalig slakteri- och förädlingsverksamhet utgör samiska näringar. Rennäringen, jakt, fiske och duodji (sameslöjd) utgör bärande delar av det samiska kulturarvet.

Den svenska vinterrenhjordens storlek uppgick 2011/2012 till ca 255 000 djur, vilket är i nivå med föregående år. Under senare år har antalet kontrollslaktade renar stabiliserats till runt ca 55 000 renar. Även priset har stabiliserats, strax över 50 kronor per kilo. För säsongen 2010/2011 var priset drygt 53 kronor per kilo och 2011/2012 var priset drygt 51 kronor per kilo. Under säsongen 2011/2012 slaktades 57 592 renar vilket är en marginell ökning jämfört med året innan.

Samiskt turismföretagande utvecklas i nära samarbete med samebyarna och hälften av turistföretagen kombinerar turism med traditionell renskötsel. Under 2012 har sex nya turistföretag

godkänts enligt branschorganisationen visit Sápmis kvalitetsmärke Sápmi Experience.

Antalet samiska slöjdföretag uppgick under 2012 till 152 stycken, varav omkring en tredjedel har startat sedan 2005.

Det samiska språkarbetet

Det förstärkta minoritetsskyddet inom de språkliga förvaltningsområdena för samiska syftar bl.a. till att höja minoritetsspråkets status, synliggöra språket och att öka samhällsservicen på samiska. Inom förvaltningsområdena genomförde samtliga kommuner ett flertal insatser för den samiska minoriteten och samiskan under 2012. Som exempel kan nämnas samråd, bidrag till språkinsatser och spridning av information bland kommuninvånarna. Sametinget har tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län under året på olika sätt stöttat kommunerna i arbetet med att implementera lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt även genomfört en uppföljning som visar på de framsteg och brister som finns i genomförandet av de rättigheter som tillkommer samerna som nationell minoritet.

Nordiskt samarbete

Urfolket samerna lever i Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Samarbetet mellan de nordiska länderna är välutvecklat och sker inom en rad olika områden som rör samerna.

Förhandlingarna om en nordisk samekonvention, som har till syfte att stärka samers rättigheter och harmonisera lagstiftningen gällande samer i de tre nordiska länderna, påbörjades under 2011 och ambitionen är att slutföra förhandlingarna inom fem år. Ett roterande ordförandeskap tillämpas och under Finlands ordförandeskap 2012 hölls tre förhandlingstillfällen.

Renskötselkonventionen, som bl.a. syftar till att reglera det gränsöverskridande renbetet mellan Sverige och Norge, har ännu inte ratificerats av länderna och ärendet är under fortsatt beredning i Regeringskansliet.

Rapportering till internationella organ

Flera av de internationella konventioner som Sverige har ratificerat rör även samerna som urfolk. De internationella organens synpunkter utgör underlag för regeringens framtida samepolitik och redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, Nationella minoriteter.

Analys och slutsatser

Det fortsatta arbetet med att utveckla och anpassa rennäringsen och de andra samiska näringarna, bl.a. inom ramen för Sametingets livsmiljöprogram Eallinbiras och landsbygdsprogrammet, utgör delar i att nå visionen *bruka utan att förbruka*. Renbruksplaner är en viktig del i den fortsatta dialogen mellan skogsbruket och rennäringsen och kan lyftas fram som ett positivt exempel för andra samrådsområden. Den ökande konkurrensen om användning av markerna, främst gruv- och mineralnäringsens anspråk intensifierar behovet av samråd och dialog mellan näringarna, berörda myndigheter och samebyarna. Samråden som ofta är komplexa och pågår under lång tid är resurskrävande, särskilt för samebyarna. Framtidsutsikterna för utökat samiskt turistföretagande bedöms som god samtidigt som det finns ett behov av en ökad samordning mellan de nordiska länderna vad gäller samisk turism. En välförankrad renskötselkonvention i respektive lands same-ting samt rennäringsorganisationer bedöms ge förutsättningar för en långsiktigt hållbar renskötsel över riksgården mellan Sverige och Norge. Det samiska språkets ställning i samhället är fortsatt svag. Bedömningen är emellertid att insatser, inom ramen för minoritetspolitiken såsom kunskapshöjande insatser riktade mot kommuner och etablering av samiska språkcentra har fått vissa positiva effekter.

Landsbygden – med stärkt utvecklingskraft

Resultat

Befolkning, sysselsättning och företagande på landsbygden

Sveriges landsbygder uppvisar både områden som är expansiva och områden med befolkningsminskningar. Generellt har områdena i närheten av större befolkningscentrum en mer dynamisk utveckling än mer glest befolkade områden. Sveriges folkmängd ökade med 372 966 personer mellan 2007 och 2012. Sammantaget för perioden är det endast storstadsområdena som har ett positivt flyttnetto. Tabell 2.19 visar befolkningsutvecklingen och sysselsättningsutvecklingen sedan 2007 och bygger på Jordbruksverkets indelning av kommuner.

Tabell 2.19 Befolknings- och sysselsättningsutveckling sedan 2007

	Befolkningsutveckling, 2007–2012	Sysselsättningsutveckling, 2007–2011 (tillväxt i antal förvärvsarbetande)
Stadsområden (exkl. storstadsområden)	+4,3 %	+ 2,3%
Landsbygdsområden	-0,06 %	-1,16 %
Glest befolkade landsbygdsområden	-3,3 %	+1,4 %
Hela riket	+4,1 %	+2,6 %

Källa: Statistiska centralbyrån.

Stärkt utvecklingskraft i Sveriges landsbygder

I skrivelsen En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167, 2008/09:NU19, rskr. 2008/09:267) slog regeringen fast att Sveriges landsbygd är en viktig resurs för hela landets utveckling och hållbara tillväxt samt att arbetet med landsbygdsfrågor ska bedrivas fortlöpande inom alla politiska områden. Utifrån skrivelsen har regeringen utvecklat arbetet genom landsbygdssäkring, ett arbetssätt som syftar till att stärka samverkan mellan departementen ytterligare i landsbygdsfrågor. Under 2012 har regeringen hållit två landsbygdsforum, som syftar till att öka dialogen mellan regeringen och landsbygdens aktörer.

Genomförandet av landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 består av ett trettiotal olika åtgärder, var och en med angivna omfattnings-, resultat- och effektmål, för vilka indikatorer har definierats. Nedan redovisas huvuddragen av resultaten per åtgärdsområde (s.k. axlar) för åren 2007–2012.

Effekten av åtgärderna kan redovisas först efter genomförda utvärderingar. En halvtidsutvärdering av det svenska landsbygdsprogrammet genomfördes under 2010 av Sveriges lantbruksuniversitet. Utvärderingen drog slutsatsen att flera delar inom programmet fungerar bra men att vissa delar, framför allt inom axel 1 och axel 3, inte når upp till målen inom programmet.

Även andra utvärderingar har gjorts, bl.a. en effektvärdering av miljö- och landsbygdsprogrammet 2000–2006 samt en ESO-rapport om effektivitet i det svenska landsbygdsprogrammet.

Hösten 2012 överlämnades ett förslag till ändring av landsbygdsprogrammet till EU-kommissionen. Programändringen gjordes dels av budgettekniska skäl, dels som en konsekvens

av regeringens utökade satsning på bredband på landsbygden i budgetpropositionen för år 2013.

Under 2012 har arbetet med nästa landsbygdsprogram intensifierats. Jordbruksverket lämnade ett tekniskt underlag inför framtagandet av nästa landsbygdsprogram (för perioden 2004–2020) i maj 2012. Förslaget remitterades under sommaren. Av totalt 239 anmodade remissinstanser inkom 156 med svar. Utöver de tillfrågade instanserna inkom ytterligare 18 svar. En sammanställning av remissvaren gjordes under hösten och redovisades i december 2012. Sammanställning och svar har publicerats på regeringens hemsida. I en parallell process har arbetet med den s.k. partnerskapsöverenskommelsen påbörjats under 2012. Överenskommelsen är ett gemensamt strategiskt ramverk för regionalfonden, socialfonden, landsbygdsfonden och havs- och fiskerifonden med syfte att samordna möjligheterna i fonderna.

Under 2010 tillfördes landsbygdsprogrammet ca 1,4 miljarder kronor, bl.a. på grund av den s.k. hälsokontrollen. De tillförda medlen har använts för satsningar på klimat, förnybar energi, vattenhushållning, biologisk mångfald, omstrukturering av mjölksektorn samt för bredband. Vid ett jämnt utnyttjande av dessa medel skulle budgetutnyttjandet efter 2012 ha uppgått till 75 procent. Som framgår av tabell 2.20 nedan har delar av stödet utnyttjats i snabbare takt.

Tabell 2.20 Beviljat stöd till särskilda utmaningar

Tusental kronor

	Budget 2010–2013	Akkumulerat utfall 2012	Budgetut- nyttjande, %
Klimat	183 700	216 177	118
Förnybar energi	408 300	235 752	58
Vattenkvalitet	247 500	206 179	83
Biologisk mångfald	324 000	323 959	100
Omstrukturering mjölk	20 000	21 990	111
Bredband	253 000	232 010	92
Summa	1 436 500	1 236 067	86

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

¹ Inklusive nationell medfinansiering.

Landsbygdsprogrammet är uppdelat i fyra åtgärdsområden, s.k. axlar. Tillsammans har länsstyrelserna, Sametinget, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket beviljat medel motsvarande drygt 76 procent av programperiodens budget.

Den årliga beslutstakten för axel 1 och axel 3 är högre än en beräknad jämn belastning. Det omvända gäller för axel 4 beroende på att åtgärderna där kom i gång sent.

Resultaten av åtgärder med syftet att förbättra miljön och landskapet (axel 2) redovisas under avsnitt 2.5.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Förbättra jord- och skogsbrukssektorns konkurrenskraft (axel 1)

Åtgärderna inom axel 1 syftar till att stärka företagens utvecklings- och konkurrenskraft genom kompetensuppbyggnad, ny modern teknik, resurseffektiva produktionsmetoder och nya produkter. Målgruppen för åtgärderna är företagare inom de areella näringarna och livsmedelsföretagare.

Tabell 2.21 Åtgärder för en förbättrad konkurrenskraft

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2007–2012	Utfall 2007–2012 i % av målet
Kompetens- utveckling – Jordbruk ¹ – Skog ¹	Antal deltagare	471 900 105 000	554 520 189 770	118 181
	Startstöd Antal etableringar	1 400	1 308	93
Investerings- stöd jordbruk ¹	Antal företag	7 400	6 618	89
Investerings- stöd föräd- lingsledet	Antal företag	630	1035	164

¹ Inklusive utmaningsmedel.

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk (Årsrapporten).

Investeringsstöd till modernisering av jordbruksverksamhet är den budgetmässigt största åtgärden inom axel 1 och åtgärden efterfrågas i snabbare takt än enligt planen. Flera län har rapporterat att deras budget är in-tecknad. Efterfrågan på kompetensutveckling, där bl.a. arbetsmiljö är ett prioriterat område, och startstöd har också varit stor.

Diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden (axel 3)

Åtgärderna inom axel 3 ska leda till en ökad diversifiering av landsbygdens näringsliv i syfte att främja jobb och hög livskvalitet för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart utnyttjande av landsbygdens samlade resurser. Målgruppen för åtgärderna inom axeln är småföretagare på landsbygden samt lokala och regionala aktörer som verkar på landsbygden.

Tabell 2.22 Åtgärder för diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden

Åtgärd	Indikator	Mål för hela perioden 2007–2013	Utfall 2007–2012	Utfall 2007–2012 i % av målet
Diversifiering i jordbruksföretag	Antal stödda företag/projekt	2 960	1 134	38
Affärsutveckling i mikro-företag	Antal stödda företag/projekt	3 720	1 776	48
Främjande av landsbygdsturism	Antal stödda verksamheter	3 100	1 205	39
Grundläggande tjänster	Antal aktiviteter	1 225 ¹	599	49
Bytveckling	Omfattning, antal byar/lokala grupper	600	287	48
Landsbygdens natur- och kulturarv	Antal aktiviteter	600	226	38
Kompetensutveckling och information	Antal deltagare	82 000	74 546	91

¹ Inklusive medel från den europeiska återhämtningsplanen.
Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

Efterfrågan på medel inom axel 3 ökade under 2010 och uppgången har hållit i sig. För att inte låsa in pengar i åtgärder där budgetutnyttjandet varit lågt har länsstyrelserna haft möjlighet att flytta pengar mellan åtgärder och Jordbruksverket har även omfördelat pengar mellan länen. Utmärkande för året är satsningen, om 600 miljoner kronor över två år, på bredband på landsbygden.

Leader (axel 4)

Det övergripande målet för Leader är att främja ett effektivt genomförande av landsbygdsprogrammet genom förankring, inflytande och samverkan på lokal nivå. Leadermetoden ska omfatta programmets alla insatsområden med särskilt fokus på axel 3. Målet är att minst 60 Leaderområden ska bildas under programperioden.

Under 2012 var 63 Leaderområden över hela landet i gång med verksamheter. Beslutstakten för projektstöd har ökat jämfört med 2011. Totalt har 3 360 Leaderprojekt beviljats och budgetutnyttjandet för axel 4 var vid 2012 års utgång 86 procent.

Nordiska Ministerrådet

Temat för det svenska ordförandeskapet 2013 inom Ministerrådet för Fiske och vattenbruk, Jordbruk, Livsmedel och Skogsbruk (MR-FJLS)

är Den Moderna Landsbygden. En rad konferenser och aktiviteter sker under detta tema.

Analys och slutsatser

Landsbygden i Sverige uppvisar en heterogen bild med stora variationer mellan områden, där den tätortsnära landsbygden i flera avseenden uppvisar en expansiv och dynamisk utveckling.

Arbetet med landsbygdssäkring och uppföljningen av landsbygdsstrategin har fortgått med syftet att tydliggöra landsbygdsperspektivet i politiken.

Landsbygdsprogrammet bidrar till utveckling på landsbygden. Omfattande insatser genomförs inom alla axlar, bl.a. en utökad satsning på infrastruktur för bredband. Resultatmålen, som avser hur stor andel av budgeten som har förbrukats, är fullt uppfyllda för axel 1, 3 och 4. För en närmare beskrivning av resultatet för axel 2 se avsnitt 2.5.2. Den programändring som överlämnades till EU-kommissionen i slutet av 2012 innebar, förutom tekniska justeringar i programmets finansiella tabeller, ytterligare en satsning på bredband med 600 miljoner kronor.

Jordbruk och livsmedelsförädling i norra Sverige

Resultat

Grunden för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige finns i Sveriges anslutningsfördrag med EU. I september 2010 fattade kommissionen beslut om förenklingar, större flexibilitet i utformningen av stödet och om höjningar av stödnivåerna för vissa produktionsgrenar. Sedan 1995 har både antalet företag och produktionen minskat inom stödets utbredningsområde och särskilt i de glesbygdskommerciella inlandsområdena. Det större antalet företag återfinns i de mer livskraftiga bygderna med bättre förutsättningar för jordbruksproduktion. Summan av utbetalat stöd minskade med ca 4 miljoner mellan 2011 och 2012. Stödet uppgick 2012 till totalt 298 miljoner kronor (exkl. stöd till potatis).

Analys och slutsatser

Trots att stödnivåerna höjdes 2010 minskar produktionsvolymerna något. Nedgången i mjölkproduktionen är tydlig i Västerbotten och Norrbotten och antalet mjölkföretag minskar i de inre delarna av stödets utbredningsområde. Medelkoantalet ökar dock i samma takt i norra

som i södra Sverige, vilket visar på att storleksrationaliseringen fortgår. Detta visas även genom att mjölkföretag med fler än 75 kor blir allt fler medan företag med 25 mjölkkor eller färre minskar. Förändringarna i get-, svin- och fjäderfäproduktionen visar också på nedåtgående trender och producenterna är i vissa fall enbart några få inom ett stödområde Jordbruksverket har sedan den 19 juli 2012 i uppdrag att genomföra en översyn av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige, som en del i uppdraget att medverka med metoder, analyser och underlag i Regeringskansliets arbete med att se över stödet till områden med naturliga och specifika begränsningar enligt EU:s förslag till ny landsbygdsförordning.

och från regeringens satsning Sverige – det nya matlandet ingår. Andelen beviljade stöd motsvarar 80 procent av den totala programbudgeten för perioden. Programmet har därmed en relativt hög genomförandegrad. Budgetutnyttjandet varierar dock mellan de fem prioriterade områdena. Tabell 2.23 visar läget vid utgången av 2012.

Fiskeriprogrammet

Resultat

Liksom flera andra EU-finansierade program är det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige 2007–2013 (fiskeriprogrammet) i slutfasen av genomförandet. Det började genomföras under våren 2008. Under perioden 2007–2012 har ca 943 miljoner kronor beviljats i EU-medel från den europeiska fiskerifonden (EFF). Den svenska offentliga medfinansieringen uppgår till ca 755 miljoner kronor där medel bl.a. från anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* under utgiftsområde 23 Allmän miljö- och naturvård.

Tabell 2.23 Översikt över totalt beviljade medel (EU- och svensk medfinansiering) 2010–2012 samt ackumulerade siffror för sexårsperioden fördelat på prioriterat område (PO)

Tusental kronor

Prioriterat område (PO)	Budget 2007-07-20	Utfall 2010	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2007– 2012	Målvärde 85 % (dvs. 6/7 år)
PO 1; Åtgärder för anpassning av gemenskapens fiskeflotta	204 933	98 414	10 377	1 111	188 982	92 %
PO 2; Vattenbruk, inlandsfiske, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter	196 793	14 177	28 142	41 650	144 711	74 %
PO 3; Åtgärder av gemensamt intresse	344 388	82 509	61 450	46 027	304 660	88 %
PO 4; Hållbar utveckling av fiskeområden	147 595	10 273	21 306	37 457	72 236	49 %
PO 5: Tekniskt stöd	49 194	10 739	5 565	13 806	44 056	91 %
Summa	942 903	216 112	126 844	140 051	754 644	80 %

Förberedelser för den nya programperioden 2014–2020 pågår såväl inom EU som nationellt. Vid ministerrådsmötet i oktober 2012 enades medlemsstaterna kring en delvis allmän inriktning avseende förordningen för den Europeiska havs- och fiskerifonden gällande för perioden 2014–2020. Därefter har dock förhandlingarna avstannat då Europaparlamentet ännu inte yttrat sig. Detta förväntas inte ske förrän tidigast i september 2013.

Analys och slutsatser

Störst avvikelse från målvärdet för nyttjande finns för prioritetsområde 4, Hållbar utveckling i fiskeområden, vilket är fiskeprogrammets motsvarighet till Leader. Skälen är en senare start och behov av en uppbyggnadsfas av områdenas verksamhet. Det finns dock en tydlig tendens att fler och fler projekt beviljas. Under 2012 har budgetutnyttjandet ökat med 25 procent.

En hög genomförandetakt förutsätter en effektiv handläggning. Jordbruksverket har sedan övertagandet av förvaltningen av programmet arbetat aktivt med länsstyrelserna för att öka effektiviteten. Jordbruksverkets målsättning är att hanteringen stöden och ersättningsarna ska vara enhetlig samt genomföras genom en korrekt tillämpning av regelverket. Det blir viktigt att erfarenheter och ytterligare möjligheter till samordning med landsbygdsprogrammet tas till vara i kommande programperiod.

I rådets allmänna inriktning avseende regelverket för nästa programperiod bibehålls många i dag gällande stödformer, vilka Sverige inte önskat, men de kringgärdas dock av striktare villkor. Samtidigt enades rådet om fler stödformer som understödjer en reform av fiskeripolitiken för ett långsiktigt hållbart fiske.

Vattenbruk, fritidsfiske och fritidsfiskebaserat företagande

Resultat

Vattenbruk

Produktionen inom svenskt vattenbruk har stadigt ökat de senaste åren. På lång sikt kan man se att från den låga produktionen på ca 1 500 ton matfisk respektive 1 500 ton musslor i början av 1980-talet har produktionen av matfisk i dag ökat till ca 12 000 ton medan mussel-

odlingen fortsatt har ungefär samma omfattning. Matfiskodlingen har sedan slutet av 1980-talet varierat mellan ca 5 000 och 7 000 ton. Sedan 2007 har produktionen dock stadigt ökat. Den dominerande arten i matfiskodlingar är regnbåge som uppgår till nära 11 000 ton, röding står för dryga 1 000 ton medan lax och öring samt ål står för 7 respektive 90 ton. Produktionen av såväl regnbåge som röding har på de senaste 10 åren ungefär fördubblats, dock med relativt stora mellanårsvariationer. Sättfiskodlingens produktionsvolym har de senaste 10 åren legat relativt konstant på drygt 1 000 ton.

Även den geografiska strukturen i svensk vattenbruksnäring har förändrats de senaste 10–15 åren. Produktionen i den expanderande matfiskodlingen har flyttat till regleringsmagasin och norra ostkusten. Tidigare låg tyngdpunkten i odlingen på södra ostkusten samt syd- och västkusten. Utvecklingen är ett resultat av att det är ytterst olämpligt med konventionell fiskodling i områden med redan hög näringsbelastning, därför ger länsstyrelserna i de områdena inte heller nya tillstånd för den typen av odlingar. Även om odling ökat i havet i takt med ökad total produktion bedrivs majoriteten av odlingen i Sverige i sötvatten. För regnbåge avser det 70 procent samt för röding och ål 100 procent.

Det sammanlagda försäljningsvärdet av all produktion har beräknats till 406 miljoner kronor, varav matfisk står för 328 miljoner kronor. Emellertid minskar antalet odlingar. Detta har skett för alla typer av odlingar men främst för de som producerar sättkräftor. Trots den ökande produktionen verkar inte antalet personer sysselsatta inom det svenska vattenbruket öka.

Tabell 2.24 Produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta i vattenbruk (matkräftor och blötdjur ingår i matfisk och sättkräftor ingår i sättfisk)

	2011	2010	2009	2008
Produktion (ton)				
- Matfisk	13 441	10 643	9 352	8 587
- Sättfisk	1 065	1 078	994	1 276
Försäljningsvärde (mnkr, löp)				
- Matfisk	327,5	253,7	211,6	223,5
- Sättfisk	76,9	79,7	68,1	92,2
Antal odlingar (1)				
- Matfisk	126	141	154	-
- Sättfisk	150	152	141	-
Antal sysselsatta	392	399	424	379

(1) Odlingar med kombinationsverksamhet kan ingå i båda kategorierna.
Källa SCB.

Den gemensamma myndighetsingång för vattenbruksföretagare som skapades under 2011 bidrar till att underlätta för den enskilde vattenbruksföretagaren med bl.a. information och praktisk hjälp. Samordningen av vattenbrukets utveckling i Sverige har också förstärkts av den nationella vattenbruksstrategi som presenterades i juli 2012. Strategin utformades i dialog med näringen i syfte att utveckla näringen hållbart. Jordbruksverket har nu regeringens uppdrag att i samarbete med näringen ta fram en mer konkret handlingsplan. Även på EU-nivå lyfts vattenbruket fram och kommissionen presenterade under våren 2013 ett meddelande med en strategi för europeiskt vattenbruk.

Fritidsfiske och företagande inom fisketurism

Den 5 april 2013 presenterade Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Jordbruksverket en strategi för svenskt fritidsfiske och fisketurism t.o.m. 2020. Myndigheternas gemensamma målsättning är att strategin ska vara ett stöd både i arbetet med främjande av fritidsfiskets och fisketurismens utveckling och i arbetet med bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av hav, sjöar och vattendrag.

Analys och slutsatser

Det svenska vattenbruket har visat på ökad omsättning och en relativt stabil sysselsättningsgrad under de senaste åren. Kommissionens förslag till en kommande havs- och fiskerifond för perioden 2014–2020 innehåller flera möjligheter att delfinansiera främjandet av vattenbruk.

Viltvård

Resultat

Jaktlagsutredningen

Regeringen tillsatte i juli 2012 en utredning för att se över den svenska jaktlagstiftningen. Syftet med översynen är att ta fram moderna bestämmelser för en långsiktig jakt och viltvård, ge lagstiftningen en tydligare systematik än i dag samt möjliggöra ett förbättrat genomförande av Sveriges EU-rättsliga åtaganden.

Ett delbetänkande som ska redovisa en utvärdering av myndighetsansvaret avseende jakten planeras att lämnas den 1 oktober 2013.

Utredningen fick den 13 juni 2013 tilläggsdirektiv med uppdragen att undersöka möjligheten att införa ett undantag från tillståndsplikten enligt den föreslagna kameraövervakningslagen för övervakning av vilt, utreda behovet av föreskrifter för utfodring av vilt samt undersöka arrendatorers jakträtt. Delbetänkandet planeras lämnas den 30 juni 2014.

Uppdraget redovisas slutgiltigt senast den 30 december 2015.

Älg

En ny modell för förvaltning av älg trädde i kraft 2012. Den nya älgförvaltningen bygger på att relevant kunskap om älgen och ekosystemet samlas in och tillgängliggörs för den regionala förvaltningen samt ett ökat lokalt inflytande ifrån såväl markägare som jägare säkerställs. Regeringens mål med den nya älgförvaltningen är att skapa förutsättningar för en älgstam i balans med de befintliga betesresurserna. Naturvårdsverket genomförde under 2011 en förstudie om en it-plattform för den nya älgförvaltningen. Länsstyrelserna uppdrogs i januari 2012 utifrån förstudien skapa en sådan plattform. It-plattformen för älgförvaltningen planeras vara färdigbyggd vid älgjaktspremiären i september 2013 med det förbättrade kunskapsunderlaget tillgängligt för de berörda.

SLU och länsstyrelserna har under 2012 haft uppdrag att genomföra flera utbildningar i den nya älgförvaltningen i syfte att utbilda ledamöterna i viltförvaltningsdelegationerna och älgförvaltningsgrupperna.

Vildsvin

Vildsvinsstammarna ökar i landet men det finns inga statistiskt tillförlitliga beräkningar av vildsvinspopulationen i Sverige. Antalet vildsvin i Sverige uppskattas någonstans mellan 90 000–200 000. Antalet vildsvin som testades för trikiner var 69 000 stycken år 2012, vilket är det högsta någonsin. Det ökade antalet tester är en stark indikator på en stark tillväxt av vildsvinsstammen. Även antal trafikolyckor ökar, vilket också indikerar en ökad vildsvinsstam och skadorna i trafiken översteg 4 000 stycken under 2012 att jämföras med ungefär 2 500 under 2010 och 2011. Svenska jägareförbundet har i sitt allmänna uppdrag fått instruktion av regeringen att arbeta med att stärka den lokalt baserade förvaltningen av vildsvin samt utveckla metoder för att uppskatta täthet av vildsvin. Den

regionala vildsvinsförvaltningen har stärkts genom arbete med ökad samverkan mellan jägare och markägare, införandet av regionala viltförvaltningsdelegationer och genom att ta fram länsvisa förvaltningsplaner för vildsvin. Jaktlagsutredningen kommer att utreda huruvida utfordring av vilda djur behöver regleras.

Eftersök av trafikskadat vilt

Nationella viltolycksrådet, NVR, är ett nationellt samarbetsorgan som arbetar med frågor inom viltolycksproblematiken. Rikspolisstyrelsen fick 2007 i uppdrag av regeringen att ansvara för rådet vars huvudinriktning är att organisera en nationell viltolycksorganisation för eftersök av trafikskadat vilt och verka för att organisationen nyttjas, underhålls och utvecklas. Inom ramen för sitt allmänna uppdrag svarar Svenska Jägareförbundet för att tillsammans med Jägarnas Riksförbund tillhandahålla jägare med spårhundar och kontaktpersoner för viltolycksorganisationen. Trafikverket ansvarar för den del i rådet som avser viltolycksförebyggande åtgärder. NVR har varit banbrytande bl.a. genom uppbygganden av ett nationellt samarbete i viltolycksfrågor i vilket 6 000 jägare är engagerade. I NVR:s verksamhet är samtliga 21 län i Sverige engagerade inom viltolycksorganisationen och i varje län finns en länsansvarig från vardera jägarorganisation och polismyndighet. Årssammanställningen för 2012 visar att det skedde drygt 46 000 viltolyckor i landet. Viltolycksstatistik uppdelat på viltslag framgår av tabell 2.25.

Tabell 2.25 Antal trafikolyckor med olika viltslag under åren 2010–2012

	2010	2011	2012
Älg	7 227	5 994	5 963
Hjort	1 051	1 200	1 468
Rådjur	36 107	30 654	34 886
Vildsvin	2 445	2 647	4 198
Rovdjur	59	48	61
Alla viltolyckor	47 475	40 951	46 928

Källa: Data från www.viltolycka.se

Som framgår av statistiken varierar antalet olyckor från år till år med några tusen. Det verkar dock som antalet olyckor med vildsvin och hjort inblandade har ökat under de senaste åren. Det kan bl.a. bero på att stammarna av dessa djur ökat under senare år.

Trafikverket bedriver just nu inom ramen för NVR ett arbete med syfte att ta fram en nationell aktionsplan för att minska viltolyckorna. Målsättningen är att involvera berörda i problematiken och att samordna åtgärder.

Toleransnivåuppdraget

Naturvårdsverket och Sametinget har i ett gemensamt uppdrag redovisat toleransnivåer för skador av de stora rovdjuren på renar och konsekvenser av dessa. En av uppdragets delar hade tyngdpunkten på ett förvaltningsverktyg och att redovisa olika toleransnivåers påverkan på rovdjuren och renarna. Syftet med ett förvaltningsverktyg är att det ska möjliggöra mer riktade åtgärder för att minska rennäringens förluster till följd av stora rovdjur samt ge effektivare handläggning och större legitimitet för beslut som avser både rovdjurs- och rennäringförvaltningen. Målet är att inom givna ramar för en toleransnivå skapa ett adaptivt förvaltningsverktyg där ny vetenskaplig och erfarenhetsbaserad kunskap implementeras löpande i dialog mellan länsstyrelse och rennäring.

Analys och slutsatser

Regeringen har säkerställt att kvalitetssäkrade metoder finns att tillgå för inventering av älgstammen och prognoser av fodertillgång. Genom att initiera älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer har regeringen tagit fram en arbetsform som möjliggör bl.a. dialog och en utbildningsinsats i adaptiv älgförvaltning med syfte att ta fram och följa upp mål för älgförvaltningen.

It-plattformen för älgförvaltning ska vara till stöd för förvaltande myndigheter och organisationer och därmed underlätta den kunskapsbaserade förvaltningen av älg.

Vildsvinsstammen har ökat och förväntas fortsätta öka ytterligare samt spridas geografiskt.

Antalet trafikolyckor där viltet varit inblandat har ökat markant på senare år och uppgick förra året till drygt 46 000. Samhällets kostnader för viltolyckor överstiger tre miljarder kronor årligen. Samtidigt har en effektiv eftersöksorganisation utvecklats så att eftersök kan ske snabbt och kostnadseffektivt. Ett utvecklat datastöd har medfört förbättrade möjligheter att förebygga viltolyckor och gett förutsättningar för utvärderingar som bör leda till en ökad kvalitet och effektivitet inom eftersöksorganisa-

tionen. En sådan utveckling bidrar till att stärka djurskyddet vid eftersök av trafikskadat vilt.

Riksdagen har beslutat om miniminivåer för björn, lodjur och kungsörn samt etappmål för varg och järv. Motsvarande skydd mot rovdjursskador för renskötseln har inte beslutats. Renskötselns skyddsbehov anges endast i allmänt hållna ordalag och saknar skydd genom toleransnivåer för skador av de stora rovdjuren på renar och konkreta förvaltningsverktyg på myndighetsnivå.

Ett förvaltningsverktyg som arbetsmodell som används av länsstyrelserna och rennärigen i rovdjursförvaltningen kommer att underlätta dialogen mellan länen och samebyarna, ge större legitimitet åt beslut som tas, innebär mindre förluster för rennärigen och förbättra samexistensen mellan rennärigen och stora rovdjur.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Ett av de övergripande målen inom visionen *bruka utan att förbruka* är Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald. Ett flertal av regeringens insatser under 2012 har ingått i regeringens strävan att nå målet.

Vissa av de stimulansåtgärder för företag som regeringen har genomfört under de senaste åren har i någon utsträckning haft betydelse för de areella näringarnas förmåga att möta ökad konkurrens och rörliga priser.

Gårdsstödet och vissa stöd inom landsbygdsprogrammet har fortsatt stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket. Utbetalningstakten av gårdsstödet har varit hög under de senaste åren och med den tidigarelagda utbetalningen av stödet förbättras planeringsmöjligheterna för brukarna. År 2012 hade 98,4 procent av brukarna fått gårdsstödet utbetalt före årsskiftet.

Regeringen har utvecklat målet för förenkling till att, förutom att minska de administrativa kostnaderna, även omfatta kvalitativa aspekter som hur företagen upplever reglerna. För att få största möjliga effekt behöver fler aspekter av företagets vardag och de utmaningar företagare ställs inför beaktas. Arbetet med att utveckla e-tjänster och e-ansökningar ligger väl i linje med att göra företagets myndighetskontakter enklare. Övergången till att endast söka stöd via internet leder till färre fel i ansökningarna och

därmed säkrare hantering av stöd. Regeringen fortsätter att verka för lägre administrativ börda också i arbetet med ny jordbruks- och fiskeripolitik inom EU. Förbättringen av styrningen och hanteringen av stödverksamheten har lett till både snabbare utbetalningar och säkrare material för jordbrukarna.

Översynen av satsningen på Sverige – det nya matlandet som gjordes under 2012 visar att måluppfyllelsen på ett antal områden går åt rätt håll men att det också finns områden där förändringar av mål och/eller insatser behövs för att stärka möjligheterna till måluppfyllelse. Översynen rekommenderar att man inom arbetet med visionen bör förbättra möjligheterna att mäta effekterna av genomförda insatser.

Även landsbygdsprogrammet är ett viktigt verktyg som utvecklar landsbygden. Resultatmålen, som avser hur stor andel av budgeten som har förbrukats, är fullt uppfyllda för axel 1, 3 och 4.

Sammantaget bedömer regeringen att de redovisade insatserna under 2012 har bidragit till att nå målet om ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.

2.5.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

De gröna näringarnas klimatarbete

Indikatorer

För att mäta resultatet för målet används följande indikatorer:

- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn.
- Skog och skogsmarks nettoupptag av växthusgaser.

Resultat

År 2012 hade utsläppen av metan och lustgas från det svenska jordbruket minskat med ca 16 procent i jämförelse med 1990. Minskningen beror främst på minskat antal nötkreatur och svin. Kortfattat kan ur skrivelsen till riksdagen om miljö, klimat- och energiinsatser inom jordbruket (skr. 2011/12:124) lyftas fram flera satsningar som har genomförts under 2011.

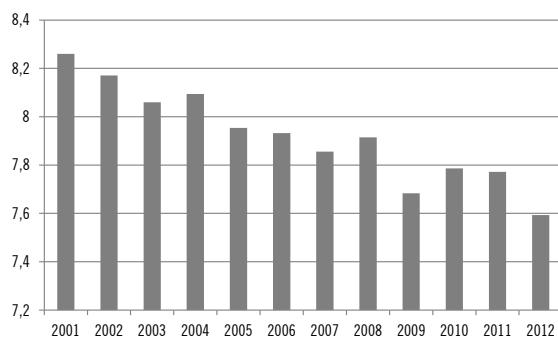
Omfattande informations- och rådgivningsinsatser har bedrivits inom ramen för lands-

bygdsprogrammet 2007–2013. Bland annat har projektet Greppa näringen under 2010 utökats med en särskild rådgivningsdel; ”klimatkollen”. Andra åtgärder inom landsbygdsprogrammet som har positiva effekter på utsläppen av växthusgaser är t.ex. odling av fånggröda.

Jordbruksverket har under 2012 haft i uppdrag att närmare studera olika aspekter, både av hydroteknisk och vattenrättslig karaktär, för vattenanläggningar i jordbruket. Uppdraget avrapporterades i april 2013 och av rapporten framgår att det finns behov av både kunskapsuppbyggnad, investeringar och ändringar i lagstiftningen för att kunna möta effekter av klimatförändringarna.

Diagram 2.2 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket, National Inventory Report 2012, samt preliminära data för 2012 (exklusive nettoupptag av CO₂ i jordbruksmark).

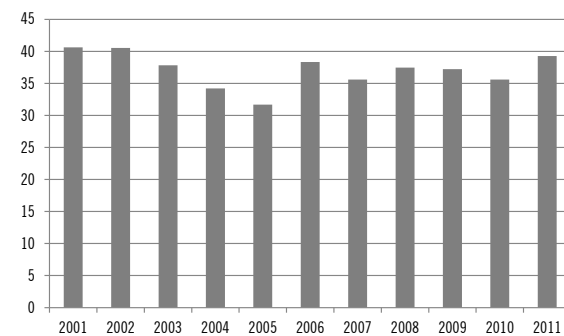
År 2012 har regeringen gjort fortsatta satsningar för att ta till vara skogsbrukets roll för minskad klimatpåverkan. Skogsstyrelsen har fortsatt att utveckla sin rådgivning i syfte att höja skogsbrukets kunskapsnivå, dels om metoder för en långsiktigt hållbar ökning av tillväxten i skogen, dels om möjliga anpassningsåtgärder. En åtgärd som vidtagits för att anpassa skogsbruket till ett förändrat klimat är att underlätta framtida tillgång till föryngringsmaterial med egenskaper som passar i nya klimatförhållanden. Skogsstyrelsen har under 2013 beslutat om en strategi att bevara skogsgenetiska resurser av alla inhemska skogsträd samt genomfört utbildningsinsatser för genomförandet av strategin. Genbevarandet följer europeiska riktlinjer och är aktuellt i biotopskyddsområden beslutade efter februari 2013.

Skog och skogsmark hade 2011 ett nettoupptag på ca 39 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär en minskning med 3 procent jämfört med 1990 men en höjning med 10 procent jämfört med 2010. Anledningen till det

lägre nettoupptaget jämfört med 1990 är främst en generellt sett högre avverkningsnivå under 2000-talet. Under 2012 har avverkningen varit i nivå med 2011 års avverkning och sannolikt kommer nettoupptaget 2012 vara i nivå med 2011 års nivå.

Diagram 2.3 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket 2001–2011, exkl. träprodukter (tidsserien omräknad jämfört med tidigare år på grund av metodutveckling)

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket, National Inventory Report 2012 (exklusive upplagring i träprodukter).

Sverige har fortsatt att driva frågan om skogens betydelse för minskad klimatpåverkan i såväl de internationella klimatförhandlingarna som inom EU i syfte att hitta en lämplig balans mellan möjligheten att lagra koldioxid i växande skog respektive att använda skogsråvaran för träprodukter och biobränslen för att därigenom kunna minska användningen av fossila bränslen. Under 2011 nåddes en överenskommelse om bokföringsmetoder för skogsbruk och annan markanvändning för Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod med start 2013. Det nya regelverket inkluderar bl.a. träprodukters kollagerande funktion och ger möjlighet att ta hänsyn till naturkatastrofers påverkan på nationella utsläpp.

Under 2012 nåddes en överenskommelse inom EU om att använda samma bokföringsmetoder även för EU-intern klimatrapportering, dock utan att inkludera upptag och utsläpp inom skogsbruk och annan markanvändning i medlemsländernas EU-interna åtaganden om utsläppsreduktioner fram till 2020.

Analys och slutsatser

Minskningen av jordbrukets utsläpp av växthusgaser sedan 1990 beror på en fortsatt nedåtgående trend för användningen av mineralgödsel, minskade volymer stallgödsel samt en minskad åkerareal.

Nettoutsläppen av växthusgaser från jordbruket totalt sett ligger jämförelsevis stabilt. Eftersom produktionen av animaliska och vegetabiliska produkter har ökat innebär det att effektiviteten har förbättrats och att klimatpåverkan per producerad enhet är mindre.

Mätosäkerheten kring upptag och utsläpp från jord- och skogsbruk är fortsatt stor men det löpande utvecklingsarbetet medför att noggrannheten förbättras kontinuerligt. I Sveriges rapportering till FN:s klimatkonvention redovisas resultaten som löpande genomsnitt för att undvika att skillnader på grund av mätosäkerhet påverkar enskilda år. Inom skogsbruket inkluderas nu bl.a. det kol som finns kvar i stubbar. Tidigare antogs att kol bundet i stubbar och rotsystem släpptes ut i atmosfären som koldioxid omedelbart när träden avverkadades. Metoder för beräkning av skogsmarkens kolinnehåll har också utvecklats löpande. Sammantaget innebär förändringarna att den rapporterade kolsänkan har minskat. Förändringarna gäller hela tidsserien 1990–2013.

I landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 ingår ett antal åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp av växtnäringsämnen. Ett flertal av dessa åtgärder antas även ha en positiv effekt för klimatet. Särskilt kan nämnas ersättning för odling av fånggrödor, vilket minskar utsläppen av kväveföreningar till vatten och därmed lustgasavgången från de utlakade kväveföreningarna. De medel som öronmärktes för klimatåtgärder i landsbygdsprogrammet förväntas minska utsläppen av växthusgaser med ca 650 000 ton koldioxid från 2007 till 2013.

Regeringen drar slutsatsen att de gröna näringarnas miljö- och klimatarbete fortsatt har bidragit till minskade utsläpp av växthusgaser. Jordbrukets utsläpp ligger på samma nivå som de senaste årens utsläpp. Skogsbrukets nettoupptag ligger kvar på en hög nivå samtidigt som produktionen av skogsbaserad bioenergi fortsätter att utvecklas positivt.

Energibesparing är med all sannolikhet den åtgärd som på kort sikt får störst effekt på utsläpp av växthusgaser i förhållande till insats.

De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Resultat

Bioenergi från den gröna sektorn svarar i dagsläget för nästan en tredjedel av den svenska energianvändningen. Ungefär 85 procent av bioenergin kommer från skogssektorn och till stor del från industrins biprodukter. I skogsindustrin eldas restprodukter såsom bark, röt-skadad ved och svartlut för interna processbehov men också för att producera el, värme och biodrivmedel. Jordbruket bidrar med en till två procent av Sveriges bioenergiproduktion.

Vid utgången av 2012 hade totalt 53 biogas-anläggningar beviljats investeringsstöd, vilket innebär att 20 anläggningar har tillkommit jämfört med 2011. Därtill har investeringsstöd beviljats till bl.a. uppgradering av äldre anläggningar, hygieniseringsanläggningar och gödselbrunnar. Under 2012 fick 196 företag stöd för energikartläggning. Av dessa företag är 28 lantbruksföretag. Checkar för energikartläggning omfattar företag med en energianvändning om minst 500 MWh per år eller med minst 100 djurenheter och leder med största sannolikhet till minskad energianvändning liksom minskade koldioxidutsläpp. Från och med oktober 2012 är det även möjligt för mindre lantbruksföretag att få hjälp med energikartläggning via den s.k. Energikollen. Under perioden oktober–december genomfördes drygt 70 individuella rådgivningar samt 30 gruppträffar för jordbruksföretag, samt 1 gruppträff och 13 individuella rådgivningar för trädgårdsföretag med växthus.

Vid Sveriges lantbruksuniversitet pågår forskning om de gröna näringarnas möjlighet att ersätta fossila bränslen med förnybar energi t.ex. i projektet StandUp for Energy. I projektet MicroDrive pågår forskning som berör hela produktionskedjan av biobränsle, från produktion och lagring av växtbiomassa, till återförsel av växtnäring till jordbruksmark.

Jordbruksverket och Transportstyrelsen har fått i uppdrag att genomföra det s.k. MEKA-projektet ("MetandieselEfterKonvertering av Arbetsmaskiner"). Projektet syftar till att utveckla biogasdrift för arbetsmaskiner samt är ett sätt att arbeta med framtagandet av ett nytt regelverk för efterkonvertering av arbetsmaskiner till förnybara bränslen.

En nationell samverkansgrupp för minskat matavfall (SaMMA) har bildats med syftet att

minska svinnet genom samverkan i hela livsmedelskedjan, vilket har positiva effekter både ur energi- och klimatsynpunkt.

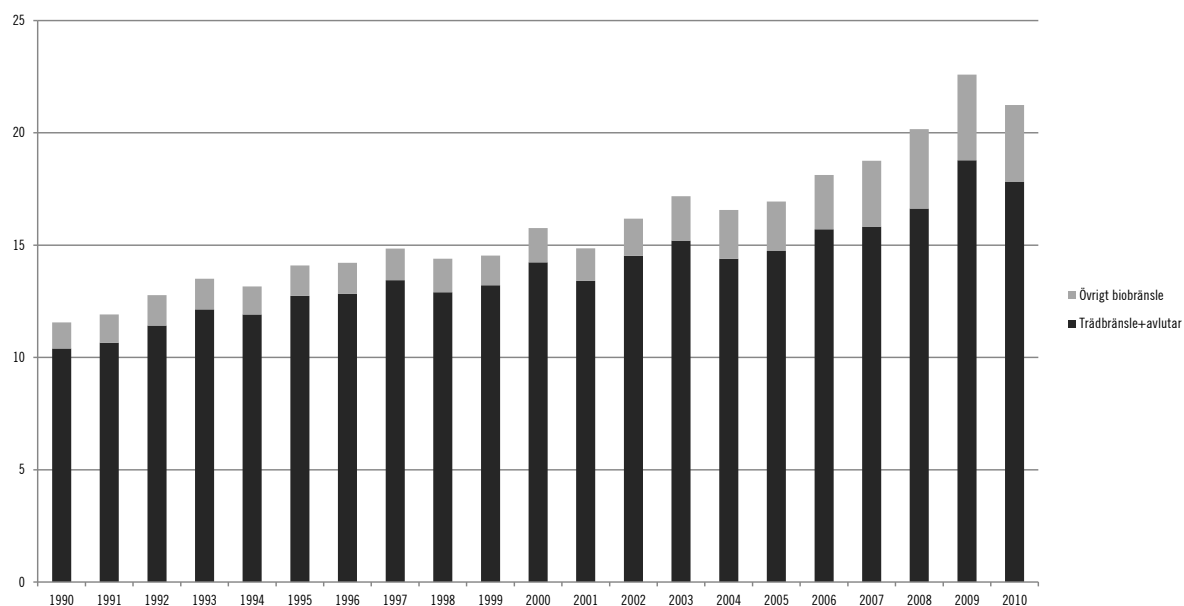
Analys och slutsatser

Medvetenheten i de gröna näringarna om behovet av att minska beroendet av fossil energi genom effektiv och hållbar energianvändning har under senare år ökat.

Energiutvinning från biomassa ökar, vilket till stor del beror på en ökad produktion och användning av biomassa från skogssektorn.

Diagram 2.4 Andel biobränsle av totalt tillförd energi 1990–2010

Procent

Även produktionen av bioenergi från jordbruket ökar, bl.a. genom utnyttjande av restprodukter såsom t.ex. halm, blast eller gödsel. Det är viktigt att det ökade uttaget av biomassa framför allt från skogen inte innebär negativa effekter på biologisk mångfald. Sammanfattningsvis, och med hänvisning till regeringens skrivelse (skr. 2011/12:124), konstateras att de gröna näringarna bidrar substantiellt och på många olika sätt till Sveriges energiproduktion samtidigt som kontinuerligt arbete för att minska beroendet av fossil energi i de gröna näringarnas bedrivs.

Förbättra miljön och landskapet

I detta avsnitt beskrivs ett antal av regeringens insatser inom ramen för arbetet med de för jordbruket relevanta miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Ett rikt odlingslandskap, Giftfri miljö samt Myllrande våtmarker.

Resultat

Generellt visar miljöövervakningen på nedåtgående trender (Naturvårdsverkets rapport 6557) vilket är i linje med vad som framkommit i den rapport som publicerats av Sveriges lantbruksuniversitet 2011 och avsåg trenderna av kväve- och fosforhalter i syd- och mellansvenska vattendrag i jordbruksdominerade områden. Jordbruket är fortfarande den största källan till vattenburen belastning av fosfor och kväve. Även utsläppen av ammoniak fortsätter att minska. Sedan 1995 har en minskning med 20 procent nåtts, vilket är väl under den taknivå som gäller för Sverige enligt EU:s takdirektiv och delmålet 2010 om en 15-procentig minskning jämfört med 1995 års nivå. Överenskommelsen 2012 om ett nytt protokoll till konventionen om gränsöverskridande luftföroreningar (LRTAP) innebär att de svenska ammoniakutsläppen till 2020 ska minska till en nivå på 47 000 ton. Nuvarande nivå på 52 000 ton visar att Sverige är på god väg att nå denna taknivå.

Sveriges rapport enligt nitratdirektivets artikel 10 (rådets direktiv 91/676/EEG) överlämnades i slutet av juni 2012 till kommissionen. I rapporten beskrivs bl.a. kvaliteten på vattnet och tillståndet i sjöar, vattendrag och hav. Rapporten innefattar även en redovisning av de viktigaste delarna i åtgärdsprogrammet och revideringen av

de utpekade nitratkänsliga områden som rapporterades till kommissionen 2011. Revideringen innebär att ett antal nya brukare under 2013 och 2014 ska anpassa sitt företag till bestämmelserna i förordningen (1998: 915) om miljöhänsyn i jordbruket och till Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Regeringen gav, i enlighet med skrivelse om Åtgärder för ett renare hav (skr. 2009/10:213), Jordbruksverket i uppdrag att under 2011–2012 analysera och genomföra särskilda insatser för att stärka och effektivisera tillsynen och jordbruksföretagens egenkontroll i syfte att minska växtnäring förlusterna från jordbruket. Utvärderingen av de genomförda insatserna visar att arbetsformen med s.k. tillsynskampanj är ett värdefullt redskap för att ge en förutsägbar och effektiv tillsyn. Insatserna gav ett bra stöd för miljöinspektörer och tydligheten genom kampanjen uppskattades av jordbrukarna. Samordnade tillsynsvägledningsinsatser är viktiga, inte minst eftersom många miljöinspektörer arbetat en förhållandevis kort tid inom sitt yrke.

Den särskilda utredaren med uppdrag att bl.a. se över om det förekommer överlappningar, luckor eller motstridiga regler som gäller miljöbestämmelser och berör jordbruksföretag och djurhållning överlämnade sin utredning till regeringen i slutet av januari 2013 (kommittédirektiv 2011:49, Miljöbestämmelser för jordbruksföretag och djurhållning). Utredningen har därefter remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I syfte att följa de kvalitativa förändringarna och bedöma åtgärders effekt för att bevara den biologiska mångfalden och därmed långsiktigt säkra natur- och kulturmiljövärdena har regeringen i enlighet med proposition (prop. 2009/10:155) Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete gett Jordbruksverket i uppdrag att utvärdera befintliga övervaknings- och uppföljningssystem vad gäller odlingslandskapets naturvärden. Jordbruksverket har den 1 september 2012 redovisat uppdraget till regeringen. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Mot bakgrund av den översyn av Svenska artprojektet som genomfördes under 2012 fastställde regeringen i februari 2013 riktlinjer för projektet. I dessa anges vilka mål som ska gälla för projektet. Regeringen har därutöver upp-

dragit åt Sveriges lantbruksuniversitet att lämna förslag till effektiviseringar och kostnadsbesparingar inom Svenska artprojektets verksamhet. SLU redovisade detta uppdrag den 15 maj 2013.

Översynen av artprojektet påpekade att stödet till biologiska samlingar m.m. inom projektet behövde ses över i särskild ordning. Inom Regeringskansliet har därför under våren 2013 genomförts en översyn (kartläggning) av detta stöds betydelse för Svenska artprojektet.

Det har under ett antal år framförts synpunkter från näringen om att miljölagstiftningens skydd mot åtgärder som rör olika biotoper och landskapselement i jordbrukslandskapet ibland kan innebära hinder för utveckling av jordbruket. Det har framförts att effekten i värsta fall kan bli nedläggning av jordbruksdriften, vilket skulle påverka den biologiska mångfalden negativt. Regeringen uppdrog därför i december 2012 åt Jordbruksverket att kartlägga och beskriva problem med nuvarande tillämpning av det generella biotopskyddet vad gäller förutsättningarna att varaktigt bedriva jordbruk samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. I uppdraget ingick även för Jordbruksverket att föreslå ändringar i nuvarande tillämpning av regelverket i syfte att förbättra möjligheterna att varaktigt bedriva jordbruk, t.ex. genom utökade möjligheter till dispens från biotopskyddet. Vidare att identifiera eventuella behov av ändringar i regelverket. Uppdraget redovisades i mars 2013 och har remitterats.

Växtskyddsmedel används i huvudsak för att skydda växter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk mot svampangrepp, skadedjur eller konkurrerande växter. Hälso- och miljörisker från användning av växtskyddsmedel beräknas årligen av Kemikalieinspektionen som indikatorer. Riskindikatorerna speglar trender i hälso- och miljöriskerna. Riskerna har 2011, jämfört med basåret 1988, minskat med 74 respektive 35 procent för hälsa respektive miljö. Jämfört med 2010 har riskerna ökat något. Sedan 1995 har index legat på ungefär samma nivå.

För att främja ekologisk produktion sker insatser inom flera områden som omfattar hela livsmedelskedjan. Andelen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion ökade 2012. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion uppgick år 2012 till 424 600 hektar. Det motsvarar en

ökning med 10 procent jämfört med år 2011. Den totala arealen jordbruksmark, som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion, låg dock kvar i nivå med 2011 års areal. Av Sveriges totala certifierade areal jordbruksmark var 15,7 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion år 2012.

En ökning av den ekologiska odlingen har under de senaste åren skett kontinuerligt, och inom några regioner i Sverige har målet i landsbygdsprogrammet om 20 procent odlad ekologisk areal redan nåtts. Inom ramen för landsbygdsprogrammet ges stöd om totalt 3,9 miljarder kronor under programperioden 2007–2013. Dessa medel har i hög grad bidragit till utvecklingen. Likaså har den ekologiska livsmedelsförsäljningen ökat med 0,3 miljarder kronor till 9,5 miljarder kronor 2012. Av alla sålda livsmedel 2012 var 3,6 procent ekologiska.

Regeringen gav den 6 oktober 2011 Jordbruksverket i uppdrag att vidare analysera behov och utformning av nya mål för ekologisk produktion inför det kommande landsbygdsprogrammet 2014–2020. Uppdraget redovisades den 31 maj 2012 som en del i rapporteringen av tekniskt underlag inför kommande landsbygdsprogram.

Förutom landsbygdsprogrammet har den svenska regeringen under 2012 även satsat medel på certifieringsstöd, marknadsfrämjande åtgärder, forskning (Formas), fältforskning, Centrum för ekologisk produktion och konsumtion (EPOK) vid Sveriges lantbruksuniversitet, försöks- och utvecklingsverksamhet samt på Ekologiskt Forum. Under anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* ges också särskilt stöd till ekologiska projekt. Regeringens satsningar har bidragit till att främja marknaden för ekologiska produkter.

Genomförandet av axel 2 i landsbygdsprogrammet

Det övergripande målet för insatserna i axel 2 i landsbygdsprogrammet är hållbar utveckling och bevarande av ett attraktivt landskap och en levande landsbygd.

Inom axel 2 finns åtgärder för att främja brukande av jordbruksmark i områden med naturgivna nackdelar, men axeln består till övervägande del av miljöersättningar. Dessa är femåriga åtaganden för att sköta mark eller djur enligt särskilda villkor. Inom axeln finns också miljöinvesteringar för exempelvis anläggning av

våtmarker. Budgetutnyttjandet inom axel 2 för 2012 är 87 procent, vilket är i linje med prognostiserat utnyttjande, efter sex av programmets sju år.

I tabellerna 2.26 Miljöersättningar och 2.27 Miljöinvesteringar redovisas utfall i relation till mål för ett urval av ersättningsformerna.

Tabell 2.26 Miljöersättningar

Hektar				
Åtgärd	Mål	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2012 i % av målet
Skötsel av ängs- och betesmarker	500 000	426 618	419 904	84
Certifierad ekologisk produktion	610 000	365 155	376 489 ¹	62
Skyddszoner	9 000	11 339	11 520	128
Minskat kväveläckage	180 000	145 169	145 814	74
Skötsel av våtmarker	11 300	7 159	7 448	74

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

¹ Areal som kan erhålla miljöersättning för certifierad ekologisk produktion är inte jämförbar med den totala arealen certifierad jordbruksmark då all certifierad areal inte är ersättningsberättigad.

Tabell 2.27 Miljöinvesteringar

Hektar				
Åtgärd	Mål för programperioden 2007–2013	Utfall 2012	Utfall 2007–2012	Utfall 2012 i % av målet
Anläggning av våtmarker	6 000	755	3524	59
Restaurering av ängs- och betesmarker	18 000	1 376	9026	50

Källa: Sammanställning av statistik från Statens jordbruksverk.

Analys och slutsatser

Flera av miljö kvalitetsmålen som t.ex. Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker har bäring på jordbruket (se vidare utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för ytterligare beskrivning av miljö kvalitetsmålen). Miljöåtgärder och miljöövervakning blir fortsatt nödvändiga för att miljö kvalitetsmål ska nås.

Landsbygdsprogrammet har en hög miljöambition med insatser som medverkar till att nationella miljö kvalitetsmål, EU-gemensamma och internationella åtaganden med bäring på miljöarbetet inom jord- och skogsbruket kan uppfyllas. Åtgärder inom programmet är i flera

fall avgörande för att miljö kvalitetsmålen ska kunna nås, detta gäller särskilt Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning.

Under 2012 har smärre förändringar gjorts av programmets miljöersättningar. Anslutningen till ersättningsformerna motsvarar ungefär nivån 2011. Det är oroande att trots de medel som tillfördes genom överföring från direktstöden till landsbygdsprogrammet 2010, som riktas mot insatser för att stärka den biologiska mångfalden i landets mest värdefulla ängs- och betesmarker, så minskade den totala arealen ängs- och betesmarker som ersätts med miljöersättningar något även under 2012. Regeringen gav i november 2009 Jordbruksverket i uppdrag att följa utvecklingen för träd-, busk- och impedimentsrika betesmarker och slätterängar. Verket ska fortlöpande analysera och avrapportera bl.a. hur omfattningen av hävdade betesmarker samt natur- och kulturvärden i dessa påverkas av befintliga och nya ersättningar inom jordbrukspolitiken.

Inom ramen för åtgärden kompetensutveckling, information och kunskapspridning i landsbygdsprogrammets axel 1 genomförs kurser och rådgivningsinsatser inom jordbrukets miljöfrågor. Rådgivningsverksamheten Greppa Näringen utgörs av ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna och rådgivningsföretag och startade 2001 i de tre sydligaste länen. I dag omfattar verksamheten alla län upp t.o.m. Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län där brukare kan ta del av kostnadsfri miljörådgivning. Några viktiga framgångsfaktorer för Greppa Näringen är det systematiska tillvägagångssättet som präglar rådgivningen samt det helhetsgrepp som rådgivningen tar då både gårdens djurhållning och växtodling omfattas, vilket är betydelsefullt bl.a. för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning. Arbetsättet har förmedlats till övriga Östersjöländer för att stärka åtgärdsarbetet mot växtnäring förluster till Östersjön genom projektet Baltic Deal.

Anslutningen 2012 till de flesta miljöersättningar ligger fortsatt på en nivå som gör att regeringen bedömer att måluppfyllelsen överlag är god inom axel 2.

En skogspolitik i takt med tiden

Indikatorer

För att mäta resultatet för skogspolitikens två jämförbara mål, produktionsmålet och miljömålet, samt relevanta miljö kvalitetsmål används följande indikatorer:

- Virkesförråd och återväxt
- Rövning och avverkning
- Skog och vilt i balans
- Miljöhänsyn
- Skydd av skogsmark
- Skydd mot skadeinsekter m.m.

Resultat

Virkesförråd och återväxt

Den årliga tillväxten på produktiv skogsmark är ca 111 miljoner m³sk. Medelvirkesförrådet på produktiv skogsmark är 131 m³sk per hektar. Föryngringarna för landet som helhet har förbättrats sedan mätningarna började 1999–2001. Då bedömdes 73 procent av föryngringarna vara godkända, jämfört med 81 procent i den senaste mätningen 2009–2012. Med syfte att utveckla den hållbara skogsskötseln och ge ökad hållbar produktion av biomassa, som en del av Skogsrikets vision om att skapa förutsättningar för fler jobb på den svenska landsbygden, har regeringen i en särskild satsning avsatt totalt 60 miljoner kronor 2013–2015. Utvecklingsarbetet har initierats i början av 2013.

Rövning och avverkning

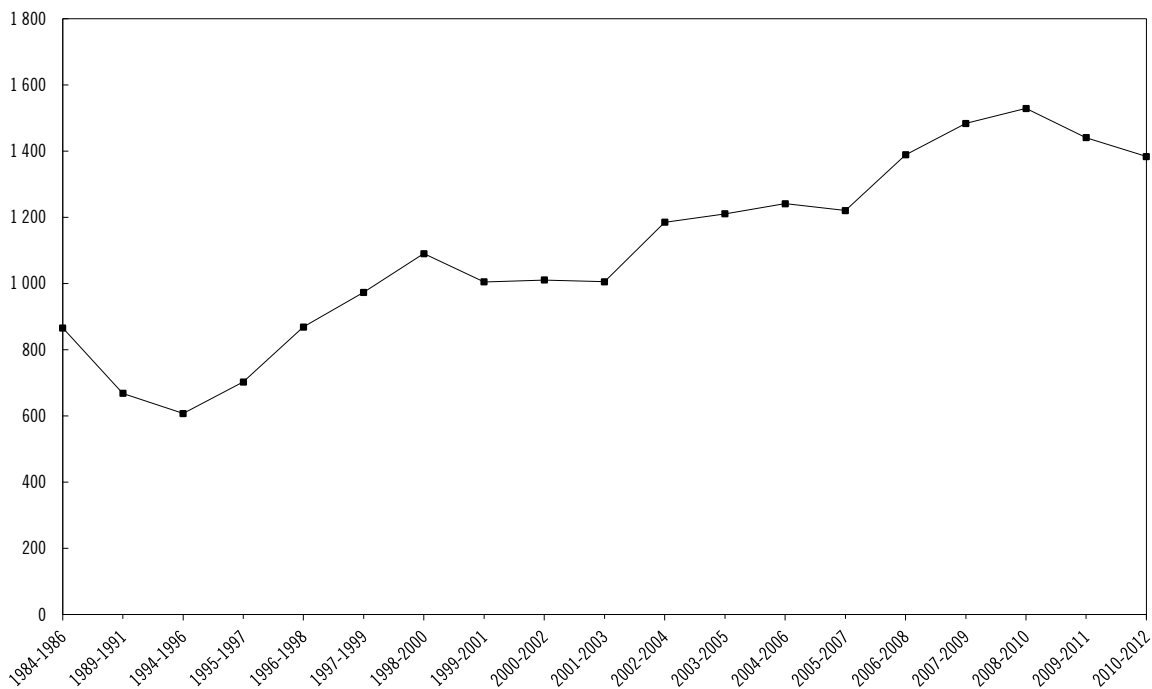
Arealen utförd rövning i Sverige har ökat sedan början av 2000-talet. Trots detta föreligger ett omedelbart rövningsbehov på ca 1,4 miljon hektar (se diagram 2.5). En förklaring är att den ökade rövningen till stor del satts in senare i ungdomens utvecklingsfas och i eftersatta rövningar, vilket kan leda till årlig ackumulering av arealer med omedelbart rövningsbehov trots att större arealer röjs årligen. Data från 2012 antyder ett möjligt trendbrott, något som kan bedömas med säkerhet först om några år.

Enligt Riksskogstaxeringen avverkades (slutavverkning, gallring och rövning) 942 000 hektar skog under 2010. Bruttoavverkningen 2012 uppgick till ca 88 miljoner m³sk. Det kan jämföras med Skogsstyrelsens bedömning att en årlig avverkning på 95 miljoner m³sk är långsiktigt

hållbar. Inflödet av underrättelser om avverkning har varit något lägre under 2012 än under 2011. Under 2012 handlades 51 257 underrättelser om avverkning (55 000 år 2011) och 565 ansökningar om tillstånd till avverkning. Det är betydligt lägre än 2010 då aktiviteten i skogen var hög kopplat till god konjunktur.

Diagram 2.5 Areal med omedelbart röjningsbehov fördelat på 3-årsmedelvärden

Tusen hektar

Källa: Sammanställning av statistik från Riksskogstaxeringen, Sveriges lantbruksuniversitet.

Skog och vilt i balans

Viltskador och andra typer av skador i skogen visar en ökande trend samtidigt som nya skadegörare etablerar sig. I vissa områden, särskilt Västerbotten, norra Hälsingland och delar av Norrbotten är älgskadorna mycket allvarliga. Sammantaget är trenden oroande. Älgbetningen medför negativa effekter både för skogsproduktionen och ur miljösynpunkt. En hög andel skador är problematisk för markägare, jägare och viltet. För att uppnå en bättre balans mellan skogsbruk och vilt är det viktigt att hitta en arbetsmodell för hur markägare och jägare ska kunna samverka samt att skapa en älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna. Detta är syftet med det nya regelverket för älgförvaltning som trädde i kraft den 1 januari 2012. Under året har arbetet fokuserats på att genomföra den nya förvaltningen. Utveckling av metoder för inventering av fodertillgång m.m. har prioriterats och i juni presenterades uppgifter om fodersituationen för landets alla älgförvaltningsområden.

Arbetet med upprättande av renbruksplaner har fortsatt under 2012 och lett till goda resultat i form av förbättrade samråd och samverkan mellan rennäringen och andra näringar. Med

utgångspunkt i ett regeringsuppdrag har engagemang och initiativ på lokal och regional nivå för förbättrad dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring främjats.

Miljöhänsyn

Skogsstyrelsens inventering av miljöhänsyn vid avverkning visar på höga ambitioner inom skogsbruket men även på brister. En omfattande dialog med berörda aktörer och intressenter om miljöhänsyn i skogsbruket har på Skogsstyrelsens initiativ pågått under 2012. Under början av 2013 har de förslag som tagits fram sånts på remiss från myndigheten. Syftet med dialogen är brett och omfattar att uppnå ökad samsyn om sektorsansvaret för miljöhänsyn, skapa gemensamma målbilder för miljöhänsyn, göra lagens krav mer kända samt ta fram en kravspecifikation för framtida uppföljningssystem för miljöhänsyn. Sju arbetsgrupper har arbetat med olika frågeställningar. Redovisningen av miljöhänsyn vid föryngringsavverkning har förtydligats genom att andelen av avverkningar med hänsynsbehov samt graden av påverkan anges för olika miljöfunktioner (tabell 2.28).

Tabell 2.28 Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning. Gäller föryngringsavverkningar utförda under 2008/2009–2010/2011

Form av miljöhänsyn (miljöfunktion)	Andel avverkningar med hänsynsbehov, procent	Ingen negativ påverkan, procent	Liten negativ påverkan, procent	Stor negativ påverkan, procent
Hänsynskrävande biotoper	48	64	20	16
Skydds zoner	40	67	23	10
Skogliga impediment	9	89	10	1
Kulturmiljöer	28	56	35	9
Upplevelsevärden	7	90	8	3
Transport över vattendrag	19	61	27	12

Källa: Skogsstatistisk årsbok 2012, tabell 6.28–6.33.

Intresset för skogsbruk med alternativa brukningsformer har ökat hos skogsägarna. Skogsstyrelsen stödjer utvecklingen, bl.a. genom stärkt samarbete med kommuner som vill pröva metoderna i sina tätortsnära skogar. Utbildningsinsatser om alternativa metoder både internt på Skogsstyrelsen och riktat till skogsägare har genomförts. I samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anlades försöksytor med olika alternativa former av skogsbruk för fem år sedan och data från försöken kommer att analyseras under 2013.

Skogsstyrelsen har under året arbetat med att öka tydligheten om skogsvårdslagens krav på miljöhänsyn genom utveckling av praxis. Antalet förelägganden om skogsvårdsåtgärder ökade med 30 procent och antalet förbud enligt 30 § skogsvårdslagen ökade till det dubbla.

Skydd av skogsmark

En viktig skyddsåtgärd för bevarande av biologisk mångfald i skog är bevarandet av områden med höga naturvärden. Prioriteringen av områden har gjorts enligt den myndighetsgemensamma strategin för formellt skydd av skog. Från och med 2013 och fyra år framåt har regeringen skjutit till totalt 334 miljoner extra för skydd av värdefull natur, varav 96 miljoner handläggs av Skogsstyrelsen.

Enligt en redovisning som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen lämnade till regeringen i september 2012 har Skogsstyrelsen bildat biotopskyddsområden på 21 400 hektar produktiv skogsmark t.o.m. år 2011. Enligt samma redovisning har staten och markägare tecknat naturvårdsavtal för 28 200 hektar produktiv skogsmark t.o.m. 2011. År 2012 tecknades 192 naturvårdsavtal och fattades beslut om 195 biotopskyddsområden. Utöver dessa skyddsinstrument bedöms dessutom totalt

1,05 miljoner hektar produktiv skogsmark nedan fjällnära gränsen ha avsatts frivilligt av skogsbruket fram till 2010. Vidare gällande bevarandearbetet uppskattas i Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens rapport att det finns närmare 5 miljoner hektar skogsmark inom skogliga impediment, där avverkning inte är tillåten enligt skogsvårdslagen annat än av enstaka träd om det inte påverkar naturmiljöns karaktär.

Markägarnas engagemang i arbetet med skydd av natur tas till vara bl.a. i samverkansprogrammet ”Kompletterande metoder för skydd av natur” (Komet).

Arbetet med behovet att skydda värdefull skog för naturvårdsändamål beskrivs även under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Skydd mot skadeinsekter m.m.

Den svala och fuktiga sommaren 2012 har missgynnat granbarkborren och angreppen har varit lindriga till normala.

Snytbaggescadorna ligger på en låg nivå i södra Sverige men motsatt förhållande råder i delar av Norrland. Två nya skadeinsekter som angriper skogsträd påträffades för första gången i Sverige under 2012: lilla granbarkborren och tolv tandade barkborren.

Gällande svampskador finns det indikationer på att askskottsjukan håller på att avta. Ny forskning pekar på möjligheten att via förädling få fram mer resistenta asksorter. Problem med rotröta tilltar trots de åtgärder som vidtagits. Almsjukan grasserar hårt men en intensiv bekämpningskampanj börjar ge positiva resultat på Gotland.

Skogsriket

Regeringen har lanserat satsningen Skogsriket – med värden för världen. Arbetet med Skogsriket genomsyrar regeringens arbete med skogsfrågor i sin helhet. Ett exempel på det är Skogs-

styrelsens samarbete med länsstyrelserna där flera länsstyrelser under 2012 initierat utveckling av egna regionala handlingsplaner för Skogsriket. Stödet Väx med skogen har mottagits mycket positivt vid den första utlysningen våren 2012 och 10 miljoner kronor har delats ut till 48 sökande i 18 län. Totalt 40 miljoner kronor har avsatts 2012–2015 till mindre företag, för innovation samt för upplevelser och rekreation med skogen som bas. I början av 2013 har Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen i samverkan lanserat en jobbskapande satsning inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Enligt planen kan upp till 1 500 jobb skapas och 2 000–2 500 personer beredas sysselsättning.

Träbyggnad har varit ett fokusområde i Skogsriket under 2012 och inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2013 anordnades en nordisk konferens om träbyggnad. En särskild markering av detta gjordes genom ett bidrag på 3 miljoner kronor till en fortsättning av Trästad.

Skogsstyrelsens rådgivning om röjning har också förstärkts under 2012 inom ramen för Skogsriket (se även under indikatorn Röjning och avverkning ovan). 40 miljoner kronor har avsatts till detta ändamål 2012–2015. Skogsstyrelsens utvärdering visar på gott resultat. Rådgivningen bedöms ha gett en ökning av röjningsinsatserna med 10 000 hektar under 2012, vilket har inneburit en ökad arbetsinsats på 4 200 dagsverken utförda av yrkesverksamma röjare och drygt 12 000 dagsverken utförda av skogsägarna själva och deras familjer.

Arbetet med Skogsbrukssektorns jämställdhetsstrategi ingår i Skogsrikets första gren Hållbart brukande. Ansvaret för genomförandet av strategin ligger hos skogsbrukssektorn men Landsbygdsdepartementet följer upp indikatorer en gång om året. Siffrorna för 2011 visar på en svag ökning av kvinnlig representation, främst inom utbildning och undervisning. Andelen kvinnor sysselsatta i skogsbruket är fortfarande låg.

I den fjärde grenen i Skogsriket – Sverige i världen – är en av målsättningarna att Sverige ska ha en stark representation i internationella skogspolitiska sammanhang. Fokus under 2012 och början av 2013 har legat på att arbeta med exportfrämjande åtgärder. Inom det regionala skogssamarbetet ”Forest Europe” pågår förhandlingar om ett paneuropeiskt skogsavtal. Sverige har även deltagit vid FN:s Skogsforum i

april 2013 där fokus låg på ekonomiska aspekter på hållbart skogsbruk och den kommande översynen av FN:s Skogsforum. Sverige verkar för att samverkansarbete inom EU på skogssidan inte ska medföra någon kompetensförskjutning till unionen. Sverige har, tillsammans med Finland, bidragit till projektet ThinkForest som riktar sig till europeiska beslutsfattare. Målet är att sprida skoglig forskning genom det europeiska skogsforskningsinstitutet, European Forest Institute, och att därigenom bidra till bättre beslutsunderlag för eventuella gemensamma regler som påverkar svenskt skogsbruk.

Analys och slutsatser

De åtgärder regeringen vidtagit inklusive Skogsstyrelsens arbete har haft stor betydelse för att uppnå målen i skogspolitiken under 2012. Åtgärder i linje med Skogsrikets vision, bl.a. förstärkt rådgivning, innovationsstödet Väx med skogen, förenklingsarbetet (se avsnitt Förenklning för företagen) och det nya jobbskapande samarbetet med Arbetsförmedlingen är några exempel. Sammanfattningsvis bedömer regeringen, baserat på årets resultat och valda indikatorer, att den befintliga modellen för skogsförvaltningen samt gällande regelverk är i väsentliga delar väl anpassade för att uppnå politikens syften och de två jämförda målen om produktion och miljö. Samtidigt konstateras att det finns flera områden som behöver utvecklas både när det gäller produktion och miljö.

Skogsstyrelsens uppföljning av miljöhänsyn vid förnyingsavverkning visar att det finns fortsatt behov av insatser i form av tillsyn, ökad rådgivning och information om miljöhänsyn i skogsbruket. Det behövs förbättrad samsyn inom skogssektorn om målbilder och prioriteringar av miljöhänsyn. Dialogen mellan sektorns intressenter om miljöhänsyn som samordnas av Skogsstyrelsen har väsentligt bidragit till att utveckla sådan samsyn. Den förstärkning av det pågående arbetet med skydd av skog som möjliggjorts med nya budgetmedel är betydelsefull så att särskilt värdefulla områden kan ges ett långsiktigt skydd. Utvecklad kunskap och markägarnas engagemang ger styrka och är också därför viktigt att betona vid myndighetens rådgivning och tillsyn. Årets fokus på utveckling av praxis om skogsvårdslagets krav på miljöhänsyn ska tillämpas förväntas leda till bättre miljöhänsyn i skogsbruket.

Genom de särskilda medel som avsatts för skydd av natur 2013–2016 förväntas skyddsarbetet kunna intensifieras.

Gällande produktionsmålet bedömer regeringen att viktiga delar av målet har nåtts eftersom virkesproduktionen ligger på en fortsatt hög och stabil nivå och bruttoavverkningsgraden ligger väl inom ramarna för en långsiktigt hållbar produktion. Konjunkturen är svag vilket bidrar till tendens med sjunkande avverkningsnivå. Det finns behov av att fortsatt aktivt hantera aktuella produktionsproblem särskilt inom områdena återväxt, röjning och skador orsakade av bl.a. viltbete. De senaste årens omfattande skador har ställt frågor om beredskap och insatser på sin spets. Klimatförändringen kan komma att ytterligare skärpa läget, både genom förbättrade livsbetingelser för skadegörare och exempelvis genom risk för fler kraftiga stormar. Den nya älgförvaltningen innebär att beredskapen att möta svårigheterna nu är bättre men fortsatt utveckling är nödvändig. Angrepp från insekter, svamp och andra skadegörare innebär tillsammans en allvarlig risk för skogsbruket och medför en betydande ekonomisk förlust för skogsbruket.

I vissa fall när hela arter hotas, exempelvis ask och alm, riskerar viktiga kulturhistoriska och biologiska värden att förloras.

Skogsråvaran bidrar uthålligt till Sveriges utveckling mot en biobaserad samhällsekonomi och skapar arbetstillfällen. Satsningen Skogsriket har bidragit till att skapa fokus och engagemang inom sektorn runt dessa viktiga frågor, liksom frågor om skogens övriga värden, t.ex. de sociala värdena. Baserat på intresset för de utlysta företagsstöden Väx med skogen, länsstyrelsernas engagemang med framtagande av regionala handlingsplaner för Skogsriket, liksom de goda effekterna av ökad röjningsrådgivning inom ramen för Skogsriket, drar regeringen slutsatsen att Skogsriket fyller en viktig funktion. Skogsriket bidrar till att stimulera innovation och produktutveckling i skogsrelaterad affärsverksamhet och bidrar till ökad användning av en förnybar och klimatvänlig råvara liksom till att lyfta fram skogens sociala värden och dess möjligheter för upplevelser och rekreation.

Skogsbrukets resultat inom miljö- och produktionsområdet är resultat av ett långsiktigt, uthålligt och kunskapsbaserat utvecklingsarbete. På grund av långa omloppstider i skogen behövs en långsiktig, adaptiv förvaltningsmodell för att

förbereda för att tillgodose behov flera decennier framöver. Den särskilda utvecklingsatsning som görs 2013–2015 förväntas bidra till detta.

Det svenska skogsbruket påverkas av vad som händer på den internationella arenan. EU-lagstiftning påverkar direkt eller indirekt även om det inte finns en gemensam skogspolitik i EU. Exempelvis har Europeiska kommissionen under 2012 presenterat en strategi för biobaserad samhällsekonomi där behovet av en ökad biomassaproduktion lyfts fram. Det är därför av vikt att Sverige fortsatt engagerar sig i de internationella processerna på skogsområdet, se även under avsnittet De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling.

Skogens roll för klimatet samt förnybar energi redovisas under avsnitten De gröna näringarnas klimatarbete respektive De gröna näringarna har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Ett hållbart fiske

Indikatorer

Följande indikatorer har använts för att bedöma måluppfyllelsen:

- Kunskapsstatus för såväl biologiskt som ekonomiskt värdefulla bestånd.
- Förädlingsvärdet och antal bestånd under förvaltningsplaner.
- Överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande.

Resultat

Fiskeripolitiska insatser

Regeringen har under 2012 fortsatt att arbeta för ett hållbart fiske. I Europeiska kommissionens årliga policymeddelande om fiskemöjligheter (kvoter) redovisas att ett antal av EU:s gemensamma fiskbestånd bedöms vara överutnyttjade. Det finns även ett antal bestånd vars tillstånd är okänt på grund av otillräckligt dataunderlag. Tydligt är dock att andelen bestånd som är inom biologiskt säkra gränser ökat över tid (år 2003 29 procent, år 2012 56 procent) och andelen bestånd som bedöms överutnyttjade minskar (år 2003 94 procent, år 2012 47 procent). Det kan också konstateras att den vetenskapliga rådgivningens betydelse har förstärkts. År 2003 avvek fastställda TAC:er med 46 procent från de

vetenskapliga råden, medan avvikelserna år 2012 var 11 procent.

Liksom tidigare år har kvoter fastställts för den för Sverige viktiga fisken i Östersjön och Västerhavet. ICES redovisar en fortsatt positiv beståndsutveckling för torsken i Östersjön även om tillväxten inte går i samma takt som man tidigare trott. Sammantaget innebar detta att kvoterna sänktes för 2013. Beståndssituationen för vild lax i Östersjön är oroande, då flera bestånd inte når förvaltningsmålen. Kvoten för lax sänktes med 51 procent för 2012 och med ytterligare 11 procent för 2013. För övriga bestånd (sill, skarpsill, rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend och höjda kvoter kunde fastställas. Numera är det tre fiskbestånd i Östersjön som fiskas enligt principen om maximalt hållbart uttag (MSY) år 2013 (skarpsill, östra torskbeståndet och västra sillbeståndet).

I Västerhavet är de för Sverige viktigaste bestånden torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. För majoriteten av EU:s bestånd i Västerhavet innebar ministerrådets beslut att gällande förvaltningsplaner följs samt kvotminskningar eller oförändrade kvotnivåer med utgångspunkt i den vetenskapliga rådgivningen. För torsk i Kattegatt fastställdes enbart en bifångstkvot då beståndet är på historiskt låga nivåer. Havs- och vattenmyndigheten har genomfört en utvärdering av torskfredningsområdet i Kattegatt som visar att områdesskyddet i kombination med selektiva redskap har minskat dödligheten för torsk i fisket. Utvärdering bereds nu inom Regeringskansliet.

Under 2012 ändrades reglerna för hajfisket och möjligheten att avlägsna hajfenor begränsades kraftigt genom ändringen av förordningen om avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg. Därmed förebyggs fusk och kontrollen förenklas väsentligen. Sverige har länge drivit frågan om ett utökat skydd av särskilt hajar och rockor som är sårbara artkomplex. Förutom förordningsändringen råder i dag nollkvot för flera arter av hajar och rockor.

En av de viktigaste förvaltningsåtgärderna för att uppnå hållbara bestånd är långsiktiga förvaltningsplaner. Sådana planer infördes i och med reformen av GFP 2002. Beslut om nya förvaltningsplaner eller revidering av existerande har dock inte kunnat fattas sedan ikraftträdande av Lissabonfördraget, då institutionerna inte är

överens om vilket lagstiftningsförfarande som ska tillämpas. Det innebär att bl.a. förvaltningsplanen för laxen i Östersjön inte fortsatt förhandlats under året och att behandlingen av andra förvaltningsplaner inklusive planen för torsk i Nordsjön har fördröjts.

Sverige har under 2012 utvärderat den svenska ålförvaltningsplanen. En slutsats i rapporten är att de kortsiktiga målen i stort är uppfyllda och att 2011 års mänskliga påverkan inom förvaltningsområdet är under gränsvärdet för vad som maximalt kan tillåtas enligt förordningen. Under 2013 kommer det att ske en vetenskaplig utvärdering av samtliga medlemsstaters planer. I rapporteringen lyfte Sverige därför fram ett antal faktorer som är viktiga att beakta i en eventuell revidering av förordningen, bl.a. nödvändiga villkor för utsättning av glasål och mål för rekrytering.

Utöver de årliga besluten har EU-arbetet fortsatt präglats av förhandlingarna av en ny fiskeripolitik. Under 2013 har ministerrådet och parlamentet enats om en ny förordning om en gemensam fiskeripolitik och en förordning om den gemensamma marknaden för fiskeri- och vattenbruksprodukter. I detta arbete har fokus varit att säkerställa maximalt hållbart uttag (MSY) och införandet av utkastförbud. Ministerrådet och parlamentet förväntas även under hösten 2013 att nå en överenskommelse om förordningen om en europeisk havs- och fiskerifond.

I samband med omförhandlingen av 1966 års Skagerrakavtal har EU (Sverige och Danmark) enats med Norge om att införa ett förbud mot utkast i Skagerrak. Berörda ministrar träffade en politisk överenskommelse med avsikten att så skulle ske den 1 januari 2013. Förslaget kunde dock inte införas i EU-lagstiftningen till 2013, utan frågan förhandlas fortfarande på rådsnivå. De harmoniserade redskapsreglerna har dock införts nationellt under 2013 och förberedelserna för utkastförbud sker så att regelverket kan träda i kraft så snart EU:s beslut fattats.

Ett särskilt mål för regeringen är att värna om och främja det kustnära småskaliga fisket. Detta är även tydligt utpekade som målsättning för berörda myndigheter. Tidigare har en viss öppning införts för nyetablering i torskfisket i Östersjön i syfte att stärka det småskaliga fisket. I laxfisket i Östersjön har fördelningen skett så att det småskaliga kustfisket med fasta fallor

premieras då det har få möjligheter att kompensera ett minskat laxfiske med andra arter. Även förbudet mot ålfiske på västkusten har påverkat det kustnära fisket. Havs- och vattenmyndigheten har där lämnat dispens för redskapsanvändning i vissa andra alternativa fisken för att underlätta en ändrad fiskeinriktning.

Överkapacitet i fiskeflottan, såväl i EU som globalt, bedöms vara en av de viktigaste orsakerna till bristande måluppfyllelse av fiskeripolitiken. Regeringen har i resultat-skrivelse (2009/10:187) till riksdagen rapporterat om hur detta har hanterats i Sverige. Där redovisas effekterna av de medel från fiskeriprogrammet som har använts för skrotningskampanjer. Dessa medel har sedan 2010 varit uttömda. Den svenska fiskeflottan har från 2008 till 2012 minskat från 1 509 till 1 322 fartyg och mätt i bruttoton (bt) har kapaciteten minskat från 45 883 bt till 30 564 bt från 2005 till 2012. I det pelagiska fisket har en kapacitetsanpassning skett i och med införandet av överförbara fiskerättigheter. Sedan systemet infördes har den pelagiska flottan minskat från 81 fartyg till 35. Sverige uppfyller de EU-krav som gäller förvaltningen av fiskeflottan. Hur detta i framtiden ska hanteras är dock avhängigt av resultaten i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken. I samband med ett nytt havs- och fiskeriprogram kommer även en aktuell och fördjupad analys av balansen i det svenska fisket mellan tillgängliga resurser och fiskeflottans kapacitet att göras.

Sedan 2010 har den totala landade mängden i svenskt fiske fortsatt minska men värdet har däremot stigit. För 2011 landades 173 tusen ton till ett värde av drygt 1 miljard kronor. Samma positiva trend, lägre fångster men högre värde, kan även ses vid en tidig förhandsgranskning av 2012 års statistik. Även för kostnadsbilden är 2010 en brytpunkt. De totalt sjunkande kostnaderna (bränsle ökar, övrigt sjunker), ökade landningspriser och minskande antal fartyg gör att det totala förädlingsvärdet ökat kraftigt från 2010 till 2011. Det är utan djupare analys svårt att ännu säga de exakta orsakerna. Införandet av det pelagiska systemet kan dock förmodas vara en av de bidragande orsakerna till förbättringen. För de mindre fartygen med passiva redskap och de minsta trålarna ser dock situationen 2011 sämre ut än 2010. Den stora ökningen i förädlingsvärde har främst skett för de större trålarna inkluderat det pelagiska fisket, dvs. trålfartyg över 24 meter. Även de större

fartygen med passiva redskap (>12 m) och då främst de som fiskar torsk och lax har ökat sitt förädlingsvärde kraftigt. Detta segment är dock förhållandevis litet, 22 fartyg. Totalt har förädlingsvärdet i det svenska yrkesfisket ökat med nästan 25 procent från 2010 till 2011.

EU har 14 sydliga fiskeavtal med utvecklingsländer i Afrika och Stilla havet. Sverige har inga fiskeintressen i dessa avtal, men är med och beslutar om avtalen. Fiskepartnerskapsavtalen (FPA) består av två delar, dels en finansiering för tillträdet till fiskeriresursen men också en biståndskomponent för att bygga upp bl.a. fiskerikontrollen. Regeringen arbetar för att fisket sker på basis av tillförlitlig vetenskaplig rådgivning, att avtalen blir mer transparenta och att EU har ett utvecklingsperspektiv. Våren 2012 antog fiskeriministern slutsatser som förbättrar den externa politiken och reglerna för FPA. Särskilt viktigt är att det finns en klausul i avtalen som garanterar efterlevnaden av mänskliga rättigheter.

Fiskerikontroll

Fiskerikontroll omfattar kvotuppföljning genom statistik från loggböcker, landningsdeklarationer och avräkningsnotor. Den satellitbaserade kontrollen ger information om fartygsaktiviteter i relation till fiskebestämmelser (tekniska regleringar) och kontroll i hamnar avser landningskontroll, fångsternas artsammansättning och handelsstandarder. Till detta kommer kontroll av transportdokument vid förflyttning av fisk mer än 20 km från landningsplats samt kontroll av hygien som Livsmedelsverket genomför.

År 2012, och även 2013, präglas av arbetet med att utveckla fiskerikontrollen vidare så att verksamheten och it-stödet anpassas till de krav EU ställer i kontrollförordningen och IUU-förordningen (Illegal, Unreported, Unregulated Fisheries).

Svenskt fiske hade under 2012 tillgång till 55 kvoter vilka uppgick till 177 185 ton (214 079 ton 2011) samt 37 967 (70 056 stycken år 2011) stycken laxar. Av dessa stoppades fisket på sju kvoter under året då de i genomsnitt var nyttjade till 98 procent. Inget fiske har stoppats på grund av misstanke om orapporterat fiske. Liksom tidigare år har inga svenska kvoter överskridits. Inte heller den efforttilldelning som används i vissa fisken, dvs. antalet dagar som fartyget får användas, har överskridits.

Liksom tidigare år genomfördes under 2012 ett antal kvotbyten med andra länder, 104 stycken under 2012 och 142 stycken under 2011. Kvotbyten sker dels för att täcka mindre över-skridanden (av Sverige eller andra länder) men också för att skapa bättre fiskemöjligheter under året. Vissa byten sker också för att omfördela kvot mellan områden och därigenom kunna koncentrera fisket till färre områden.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att fiskets följsamhet mot rapporteringskraven, en effektiv dokumentation samt snabb och korrekt datalaggnings av uppgifterna är viktiga orsaker till att kvoterna har kunnat hållas. Systemet med den elektroniska loggboken togs i drift den 1 februari 2011 och sammanlagt har 189 fartyg övergått från att använda pappersloggbok till att registrera uppgifter elektroniskt.

Den relativa andelen anmärkningar efter landningskontroll har ökat något under året. År 2010 uppgick den till 11,5 procent, 2011 till 6,1 procent medan den 2012 låg på 8,7 procent. Ökningen kan ha sin förklaring i att Havs- och vattenmyndigheten har fortsatt att utveckla det riskbaserade arbetssättet och därmed träffat bättre i kontrollverksamheten. Myndighetens målsättning är en andel på högst 5 procent. Enligt EU:s regelverk finns mål avseende antal landningskontroller som ska utföras och mängden fisk som ska kontrolleras. Dessa mål är huvudsakligen uppfyllda. Kontrollen av handel med fisk har dock visat att antalet fel och brister i fiskets rapportering avseende vildfångad lax i Östersjön är omfattande. Detta uppmärksammade regeringen redan i föregående års budgetproposition och tillförde ytterligare medel fr.o.m. 2013. Myndigheten har därmed kunnat planera för förstärkt kontrollverksamhet och närvaro framför allt på ostkusten.

Analys och slutsatser

Regeringen har under 2012 fortsatt att arbeta för ett hållbart fiske. Även om förändringen är långsam kan man se vissa positiva effekter, både vad avser antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser och hänsynen tagen till de vetenskapliga råden i fattade beslut.

En övergripande bedömning av effekten av genomförda kontrollinsatser är nivån på under-rapportering av landade kvantiteter. ICES bedömer t.ex. att underrapporteringen av landningar inom torskfisket i östra Östersjön har minskat från mellan 32–45 procent åren 2000–

2007 till endast ca 6 procent under åren 2008 och 2009. ICES bedömer vidare att under-rapporteringen under år 2010 och 2011 fortsatt minska, till följd av bl.a. ökad fiskerikontroll. Sverige står för ca 25 procent av kvoterna i området. Den minskning som bedöms ha skett borde därmed delvis kunna tillskrivas effektiviteten i den svenska fiskerikontrollen. Det riskbaserade arbetssättet inom fiskerikontrollen synes ge resultat. På sikt bör dock andelen anmärkningar minska till följd av ökad regel efterlevnad även vid ett riskbaserat arbets-sätt.

Utbildning och forskning

Resultat

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utbildar, forskar och bedriver miljöanalys om människans förvaltning och hållbara nyttjande av de biologiska naturresurserna. Det övergripande målet är att utbildning och forskning ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivas effektivt.

Två externa utredningar har initierats och presenterats för att stärka verksamheten och öka SLU:s konkurrenskraft för framtiden. Arbetet, som beräknas vara klart till 2014, bedrivs i fyra delprojekt: fakultetsstruktur, ledningsstruktur, utbildningsutbud och harmonisering av administrativa rutiner.

På SLU:s campusområden görs för närvarande stora förändringar. Hittills har två större byggnder färdigställt på campus Ultuna. Flera av de äldre byggnaderna, varav vissa arbetsmiljömässigt undermåliga, har kunnat lämnas. Lokalförändringarna innebär att campusområdet förtätas. Dessutom har en egen forskningsanläggning i Lövsta tagits i bruk under 2012. De nya lokalerna innebär en successiv ökning av hyreskostnaderna, vilka tas inom SLU:s ramanslag.

Verksamheten vid SLU följs upp genom ett antal indikatorer såsom antal helårsstudenter, examina på forskarnivå, examensfrekvens samt vetenskaplig publicering.

SLU fick under 2012 en anslagsneddragning på 30 miljoner kronor och antalet helårsstudenter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå har därför minskat under året. Minskningen har huvudsakligen skett inom utbildning på fristående kurser medan yrkes-

programmen har värnats. Kostnaden per helårsstudent har varit oförändrad de senaste åren, medan kostnaden per helårsprestation har minskat något.

Tabell 2.29 nedan redovisar utvecklingen av antalet helårsstudenter för åren 2010–2012.

Tabell 2.29 Helårsstudenter

År	Kvinnor	Män	Totalt
2010	2 562	1 425	3 987
2011	2 665	1 437	4 102
2012	2 610	1 325	3 935

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Flera utbildningsprogram har fortfarande gott söktryck. Det gäller alla program med djurinriktning samt landskapsarkitektprogrammen. Populära utbildningar är också vissa yrkesprogram, som t.ex. jägmästare och trädgårdsingenjör med inriktning mot odling. De flesta av SLU:s utbildningar på grundnivå och avancerad nivå har en definitionsmässigt sned könsfördelning. De skogliga utbildningarna har flest män och de djurrelaterade har nästan bara kvinnor.

Tabell 2.30 Antal sökande och antal antagna

År	Totalt antal	Kvinnor	Män
2010 behöriga sökande	5 152	76 %	24 %
varav antagna	989	66 %	34 %
2011 behöriga sökande	4 512	79 %	21 %
varav antagna	1 041	64 %	36 %
2012 behöriga sökande	4 952	72 %	28 %
varav antagna	969	66 %	34 %

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Könsfördelningen bland de sökande har varit i stort sett oförändrad under de senaste tre åren med en liten ökning av antalet manliga sökande.

Antalet behöriga sökande till SLU:s program på avancerad nivå (masterprogram) har minskat drastiskt efter införandet av studieavgifter för s.k. tredjelandsstudenter.

Tabell 2.31 Antal sökande, antal antagna och registrerade till program på avancerad nivå

År	Sökande	Antagna	Registrerade
2010	6 583	817	328
2011	1 321	293	126
2012	1 626	287	114

Källa: Sveriges lantbruksuniversitets årsredovisning.

Av de totalt 293 antagna till program på avancerad nivå var 56 tredjelandsstudenter, varav endast åtta antingen betalade avgift eller hade beviljats stipendium. Resterande 48 kunde inte slutligt antas eftersom de inte hade betalat studieavgift.

Under 2012 avlades 105 examina inom utbildning på forskarnivå, där en licentiatexamen räknas som en halv examen. Den genomsnittliga nettostudietiden för doktorsexamen var 8,5 terminer, dvs en halv termin längre än normalstudietiden. Av forskarstudenterna är 57 procent kvinnor och 43 procent män. Cirka 30 procent rekryteras från andra länder. Den jämnare könsfördelningen på forskarnivå förklaras av att där finns en större andel utländska studenter, av vilka en majoritet är män. Ungefär 75 procent av SLU:s forskarstudenter har doktorandanställning.

Sammantaget har forskningen vid SLU ökat under de senaste åren. Sedan 2010 har dock ökningen skett genom ökade statsanslag, medan externa bidrag och uppdrag minskat något. Den vetenskapliga publiceringen har ökat kontinuerligt sedan mitten av 2005.

I enlighet med de rekommendationer som gavs av den utvärdering av SLU:s forskning som presenterades 2009 (Kvalitet och Nytt, KoN) har SLU fortsatt göra strategiska förstärkningar på utvalda forskningsområden. I de fyra tvärvetenskapliga framtidsplattformarna (s.k. Futureområden) arbetar forskare tillsammans för att underlätta samordning av forskning för globala utmaningar och nationella behov. Dessa framtidsplattformar behandlar frågor i linje med målen för regeringens vision *bruka utan att förbruka*.

SLU:s samverkan med det omgivande samhället är omfattande. Samverkan sker med flera hundra olika intressenter, såväl andra lärosäten och skolor som företag och organisationer. Sedan 2012 finns 18 samverkanslektorer med samverkansuppgifter finansierade via statsanslag på halvtid och egenfinansierad forskning på halvtid. Av dessa är 8 kvinnor och 10 män.

Ett av SLU:s verksamhetsområden är fortlopande miljöanalys, vilken bl.a. levererar beslutsunderlag för Sveriges rapporteringar om miljötillståndet till EU. I den miljöövervakningsutredning som Statskontoret gjort på regeringens uppdrag framhölls SLU som en stark och viktig aktör i det nationella

miljöövervakningssystemet. Ett skäl för detta var möjligheterna till synergier mellan forskning och miljöövervakning.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har ansvar för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom miljöområdet, för de areella näringarna och för samhällsbyggande. En utförligare resultatredovisning av den forskning som finansieras av Formas görs under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Formas har vid sidan av den årliga öppna utlysningen haft ett antal riktade satsningar för bl.a. ett forskningsprogram om den samiska ursprungsbefolkningen, samerelaterad verksamhet och hälsa, arbets- och livsvillkor. Dessutom har nya medel tillförts projekt inom ramen för TvärLivs, som är ett forskningsprogram inom livsmedelsområdet.

Mot bakgrund av den strategi för ett biobaserat samhälle som Formas utvecklat, har en bred utlysning gjorts inom området. Målet är att utveckla ett samhälle som i hög grad baseras på utnyttjande av förnybara biologiska resurser. För att nå detta mål krävs bl.a. forskning och utveckling för att kunna optimera användningen av biomassa för olika ändamål.

SLU är den i särklass största mottagaren av forskningsmedel från Formas och har erhållit drygt 188 miljoner kronor, vilket är en minskning från 2011 med 34 miljoner kronor. Lunds universitet och Göteborgs universitet har båda fått ökade bidrag från Formas och erhåller ca 123 miljoner kronor vardera. Andelen kvinnor som beviljats projektmedel var 41 procent och andelen män var 59 procent.

Såväl Formas som SLU är engagerade i internationellt forskningssamarbete och arbetet med detta har fortsatt att utvecklas under året.

För de gröna näringarnas kunskapsförsörjning har dessutom finansierats forskning av tillämpad karaktär av Stiftelsen Lantbruksforskning.

Analys och slutsatser

Utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets ansvarsområde utgör, tillsammans med den fortlöpande miljöanalysen vid SLU, medel för att uppnå regeringens vision *bruka utan att förbruka*. Hög kompetens, nya forskningsrön och spridning av dessa är av högsta vikt för att visionen ska kunna uppnås.

Regeringen bedömer att målen för utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets

områden är uppfyllda. Ansökningssiffror för SLU pekar på ett tämligen konstant intresse för utbildning inom de gröna näringarna. Flera utbildningar, angelägna för den nationella kompetensförsörjningen, har fortfarande få sökande.

Den forskning som bedrivs är av stor betydelse för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden för en hållbar samhällsutveckling och omställningen mot en hållbar biobaserad samhällsekonomi.

Mot bakgrund av de nationella miljömålen och de ökande kraven som ställs från EU avseende miljötillståndet i landet har den fortlöpande miljöanalysen utvecklats på ett gynnsamt sätt. Regeringen ser positivt på att SLU har ökat det internationella samarbetet inom området och konstaterar att SLU strävar efter en större integration av fortlöpande miljöanalys i både utbildning och forskning, bl.a. genom särskilda karriärvägar i syfte att bibehålla och förnya kompetensen inom området.

Det internationella samarbetet inom forskningen är viktigt och både SLU och Formas är aktiva och deltar på olika sätt både inom och utanför Europa.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Ett av de övergripande målen för visionen *bruka utan att förbruka* är att de gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

Gällande klimatarbetet gör regeringen bedömningen att de gröna näringarna bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser och en mer hållbar produktion och konsumtion. I landsbygdsprogrammet ingår för perioden 2007–2013 ett antal åtgärder för att minska jordbrukets utsläpp av växtnäringämnen. De medel som öronmärktes för klimatåtgärder i landsbygdsprogrammet förväntas minska utsläppen av växthusgaser med 650 000 ton koldioxid till 2013.

Energiutvinningen från biomassa ökar och det beror till stor del på en ökad produktion och användning inom skogssektorn. Investeringsstödet för biogasproduktion inom landsbygdsprogrammet har bidragit till ett ökat intresse för att producera biogas på gårdsnivå.

Landsbygdsprogrammet har en hög miljöambition med insatser som medverkar till att

nationella miljö kvalitetsmål och internationella åtaganden med bäring på miljöarbetet inom jord- och skogsbruket kan uppfyllas.

Resultatet för 2012 visar att anslutningen till de flesta miljöersättningar fortsatt ligger på en nivå som gör att regeringen bedömer att måluppfyllelsen överlag är god inom axel 2. För att få ett bättre resultat av de medel som satsas på miljöersättningarna i axel 2 genomförs inom ramen för landsbygdsprogrammets axel 1 kurser och rådgivningsinsatser om jordbrukets miljöfrågor.

Det är dock något oroande att trots den satsning som gjorts på att föra över medel från Pelare 1 till landsbygdsprogrammets ersättningar för skötsel av betesmarker så minskar anslutningen något även 2012.

Skogen brukas med de jämställda skogspolitiska målen för produktion och miljö som grund. Regeringens satsning på Skogsriket – med värden för världen fyller en viktig funktion och bidrar till ökad användning av en förnybar och klimatvänlig råvara. Problem med viltskador och angrepp från insekter, svamp och andra skadegörare innebär tillsammans en allvarlig risk och medför en betydande ekonomisk förlust för skogsbruket. Fortsatt utveckling för att motverka problemen är nödvändig. God kunskapsuppbyggnad, informationsspridning och rådgivning är av stor vikt för att uppnå positiva resultat. Insatser inom dessa områden är därför viktiga.

Utvecklingen för EU:s gemensamma fiskbestånd visar på viss positiv utveckling. Fortsatta åtgärder krävs dock och resultatet av reformeringen av den gemensamma fiskeripolitiken blir av avgörande betydelse för att uppnå ett långsiktigt hållbart fiske. Utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets område är väsentligt för att möta globala utmaningar som t.ex. klimatfrågan, livsmedelsförsörjningen och smittsamma djursjukdomar samt det ökade behovet av en hållbar produktion av biomassa för energi och förnybara råvaror såväl globalt som nationellt. Regeringen bedömer att målen för utbildning och forskning inom Landsbyggsdepartementets områden är uppfyllda.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att de redovisade insatserna för 2012 har bidragit till ökad måluppfyllelse för De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.

2.5.3 De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

Indikatorer

För att mäta måluppfyllelsen redovisas bl.a. följande indikatorer inom de olika delområdena under målet:

- Andelen slaktkycklingflockar med campylobacter.
- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållning.
- Antalet utbrott av salmonella.
- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var gjorda utifrån en riskvärdering.

Indikatorerna avseende djurhälsa med behandlingsstatistik påvisar resultatet av regeringens förebyggande åtgärder. Genomförda djurskyddskontroller och hur stor andel av dessa som har gjorts utifrån en riskvärdering är ett sätt att mäta måluppfyllelsen inom djurskyddsområdet. Livsmedelssäkerhet och konsumentinformation mäts genom indikatorerna inom området.

Resultat

Djurhälsa och folkhälsa

Sverige har ett fortsatt gott djurhälsoläge. Såväl epizootiska sjukdomar som zoonoser visar på en nedåtgående trend.

Andelen slaktkycklingflockar smittade med campylobacter var under år 2012 9,2 procent, vilket är en nedgång från 2011. Såväl smittbekämpning som tillgång till djurhälsopersonal fungerar bra i hela landet.

Tabell 2.32 Slaktkycklingflockar med campylobacter 2011–2012

	2011	2012
Andel slaktkycklingflockar med campylobacter (%)	12,8	9,2

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Under hösten 2012 påvisades det nyupptäckta Schmallenbergviruset i Sverige. Detta virus beskrevs för första gången någonsin 2011 då det påvisades hos idisslare i bl.a. Tyskland och

Frankrike. Djur som smittas under tidig dräktighet kan föda döda eller missbildade lamm/kalvar. Virus sprids främst via svidknott. Under hösten genomfördes en nationell tankmjölksundersökning i Sverige, vilket visade att mjölkkor i stora delar av landet varit utsatta för smittan under 2012. Eftersom smittan är spridd i hela Sverige och de skandinaviska grannländerna är det troligt att den kommer att finnas kvar. Inga specifika bekämpningsåtgärder har eller kommer att sättas in. Enligt Europeiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) är det mycket osannolikt att Schmallenbergvirus utgör någon hälsorisk för människor. Virus verkar inte smitta från djur till djur, förutom från moderdjur till foster. Djur som genomgått infektion med Schmallenbergvirus får troligtvis livslång immunitet.

Tabell 2.33 Antal fall/besättningar med epizootisk sjukdom 2008–2012

Sjukdom	2008	2009	2010	2011	2012
Newcastlesjuka, fjäderfä	1	1	0	3	0
Atypisk scrapie (NOR)	0	2	4	3	3
PRRS	0	0	0	0	0
Blåtunga	68	0	0	0	0
Mjältbrand	1	0	0	2	0
Totalt	70	3	4	8	3

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt, årsredovisning 2012.

Antalet nyinfektioner av salmonella hos livsmedelsproducerande djur har under de senaste åren minskat. Under våren 2013 infekterades emellertid ett antal nötkreatursbesättningar efter det att salmonellasmittat foder levererats från en foderfabrik i Mellansverige. För att på sikt åstadkomma en mer kostnadseffektiv bekämpning av salmonella har utvecklingsarbete genomförts. Bland annat har berörda myndigheter tagit fram strategidokument för bl.a. hantering av salmonella-utbrott.

För att optimera myndighetssamverkan kring zoonoser finns sedan 1997 Zoonosrådet som arbetar för ömsesidig förståelse och en gemensam bas för myndighetsutövande inom zoonosområdet. I rådet ingår representanter från såväl djur- som humansidan.

Tabell 2.34 Nyinfektion av salmonella i djurbesättningar och anläggningar 2008–2012

Salmonella påvisad i besättning	2008	2009	2010	2011	2012
Nötkreatur	21	19	7	6	5
Svin	8	3	4	4	2
Häst	4	8	1	5	0
Broiler	8	4	17	4	1
Värphöns	5	3	2	0	2
Kalkon	2	6	0	0	0
Gäss, ankor, struts	0	6	2	2	3
Totalt	48	49	33	21	13

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt, årsredovisning 2012.

På uppdrag av Jordbruksverket genomförde SVA 2012 en studie över förekomsten av salmonella diarizonae, en specifik undertyp av salmonella, i svenska fårbesättningar. Får omfattas inte av den aktiva salmonellaövervakning som sker på nötkreatur, gris och fjäderfä och kännedomen om denna salmonellatyp har därför varit dålig, trots att den anses vara den salmonellatyp som oftast påvisas hos får. Resultatet av studien visar att salmonella diarizonae av den aktuella typen finns i ca 17 procent av de svenska fårbesättningarna och att de besättningar där bakterien påvisats är geografiskt spridda över landet. Trots att smittan är vanlig bland får finns endast ett rapporterat fall på människa (utlandssmitta) i Sverige under de senaste 25 åren. Utfallet av studien har resulterat i att Jordbruksverket beslutat att infektion med den aktuella salmonellatypen inte ska bekämpas i fårbesättningar. Smittan fortsätter att vara rapporteringspliktig och inskickade prover kommer fortsatt att undersökas för antibiotikaresistens.

Övervakningen av antibiotikaresistens bland bakterier från djur och livsmedel visar att läget i Sverige är generellt gott och är bättre än i de flesta andra länder. Det är en tydlig trend att mängden antibiotika minskar i Sverige. EU publicerade under 2012 för första gången jämförbara siffror för antibiotikaanvändningen till djur i 19 europeiska länder. Studien visar att Sverige, Island och Norge har lägst användning. I Sverige har användningen bland djur minskat med 26 procent de senaste fem åren. I OECD har Sverige initierat ett arbete om samhälls-ekonomiska konsekvenser av antibiotikaanvändning inom köttproduktionen.

Den 1 januari 2010 infördes en ny organisation för den veterinära servicen, med syfte att

skapa en ökad konkurrens samtidigt som ett gott smitt- och djurskydd bibehålls i hela landet. I december 2011 redovisade Jordbruksverket uppdraget om att inleda och utvärdera pilotverksamheten i form av upphandling av vissa veterinära tjänster. Rapporten visar att intresset hos de privata veterinärerna att delta i de offentliga upphandlingarna på det veterinära området har varit svagt. Under 2012 har Jordbruksverket genomfört 26 upphandlingar av jourverksamheten i 18 olika områden. Endast distriktsveterinärerna har inkommit med anbud och har därför tilldelats samtliga uppdrag. Mot bakgrund av rapportens slutsats anser regeringen att man kan se tydliga förändringar på marknaden för veterinär service som bör beaktas vid det fortsatta genomförandet. Trenden är att utbudet av veterinär service ökar, samtidigt som lantbrukets djur minskar och häst och sällskapsdjur ökar i omfattning. Under 2012 uppdrog regeringen till Jordbruksverket att göra en översyn av den svenska hälso- och sjukvårdens utveckling för djur de närmaste tio åren. I uppdraget ingick bl.a. att bedöma resursbehovet av olika yrkeskategorier. Jordbruksverket konstaterar att djursjukvården i Sverige är inne i en föränderlig tid med bl.a. en omvandling av ägarstrukturerna där två koncerner får en allt mer dominerande ställning på området. Vidare förutser Jordbruksverket bl.a. ett framtida överskott på veterinärer och en brist på legitimerade djursjukskötare.

Djurskydd

Sedan 2009 ansvarar länsstyrelserna för djurskyddskontrollen. De övertog då ansvaret för kontrollen från kommunerna. Statskontoret har på regeringens uppdrag under 2011 utvärderat om reformen ledde till att de uppsatta målen om en mer likvärdig, effektiv och rättssäker kontroll nåddes. Statskontoret konstaterade att djurskyddskontrollerna har utvecklats och att de nu håller en högre kvalitet än innan förändringarna i kontrollansvar. Statskontoret konstaterar även att kontrollverksamheten har blivit mer likvärdig och mer träffsäker sedan ansvaret överfördes till länsstyrelserna. Jordbruksverket har under 2012 påbörjat en rad utvecklingsåtgärder, bl.a. för att möta de rekommendationer som framkommit i Statskontorets utvärdering. Bl.a. pågår utveckling av it-systemet för att åstadkomma flöde mellan Jordbruksverkets och länsstyrelsernas administrativa system. För att ytterligare stärka

kontrollarbetet har Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna påbörjat ett riskklassificeringsprojekt om djurskyddsobjekt. Under 2012 har även ett samverkansråd för bättre och effektivare djurskyddskontroller inrättats. Under 2012 genomfördes totalt 14 323 djurskyddskontroller. Av de som kontrollerats var 43 procent utvalda utifrån riskvärderingskriterier. Huvuddelen av besluten om omhändertagande rör sällskapsdjur medan djurförbud oftast är utformade att omfatta alla djurslag.

Tabell 2.35 Djurskyddskontrollen 2010–2012

Antal	2010	2011	2012
Genomförda kontroller	12 882	14 574	14 323
Andel riskbaserade (%)	27	43	43
Beslut om förelägganden	1 441	1 423	1 210
Beslut om omhändertaganden	1 115	1 022	1 186
Beslut om djurförbud	186	223	223

Källa: Statens jordbruksverk, årsredovisning 2012.

Jordbruksverket har sedan flera år i uppdrag av regeringen att medverka till att utveckla en kostnadseffektiv teknik och ett system för att göra det överflödigt att kastrera smågrisar utan föregående bedövning. Att kastrera smågrisar utan bedövning är ett djurvälståndspåslag och i dag kan man undvika det genom att t.ex. bedöva innan kastreringen eller vaccinera hangrisarna mot galtlukt. För att främja dessa metoder gjordes det under 2012 möjligt att få ersättning för arbetskostnader och kostnader för läkemedel och sprutor. Regeringen beslutade även om ett förbud mot kastrering av gris utan föregående bedövning fr.o.m. 2016. Inom EU är målsättningen att kirurgisk kastrering av grisar helt bör upphöra senast år 2018. Jordbruksverket för kontinuerliga diskussioner med djurhållare och näring för att finna gemensamma lösningar som gör det möjligt att leva upp till kraven inom dessa tidsramar.

Djurskyddet i svenska besättningar kommer att stärkas ytterligare genom den djurvälståndersättning inom ramen för landsbygdsprogrammet som beslutades i juni 2012. Åtgärden är en välfärdsersättning för sugor för åtgärder som ökar djurens välbefinnande och innebär bl.a. krav på förebyggande hygienprogram, foder och produktionskontroll.

Vetenskapsrådet lämnade under 2012 forskningsstöd för utveckling av alternativa metoder till djurförsök. Vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bedrivs djurskyddsforskning inom ramen för universitetets anslag. Sedan 2012 har Jordbruksverkets medel för forsknings- och utvecklingsverksamhet rörande djurskydd samt prövning av nya tekniska system upphört och särskilda medel för utveckling av djurskyddsbe-främjande åtgärder har i stället avsatts inom Formas befintliga anslag.

Under 2012 redovisades ett uppdrag om hur det framtida nationella arbetet inom området för alternativa metoder till djurförsök i enlighet med de 3 R:ns princip (Replace, Reduce, Refine) bör bedrivas. De tre utredande myndigheterna Jordbruksverket, Sveriges lantbruksuniversitet (Nationellt centrum för djurväl-färd) och Vetenskapsrådet föreslog bl.a. att ett nationellt kompetenscentrum för 3R-frågor inrättas vid Jordbruksverket. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Nationellt centrum för djurväl-färd (SCAW) samordnar och utvecklar sedan 2008 verksamhet inom djurskyddsområdet, särskilt avseende lantbrukets djur och försöksdjur. SCAW har avslutat ett projekt som syftar till att utveckla samordningen av djurskyddsarbetet inom EU och utsågs 2012 av EU-kommissionen att leda en ettårig pilotstudie avseende ett nätverk av referenscentra för djurskydd inom EU.

Arbete inom djurskyddsområdet har skett inom EU. Under våren 2012 har ministerrådet antagit slutsatser gällande kommissionens meddelande om EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 och kommissionens rapport om effekterna av rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport. Under 2012 har även arbetet inom EU i samband med genomförandet av tidigare antagen gemensam lagstiftning inom djurskyddsområdet fortsatt.

I november 2011 överlämnades djurskyddslagsutredningens betänkande SOU 2011:75 Ny djurskyddslag. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Med utgångspunkt i bl.a. de indikatorer som har valts drar regeringen slutsatsen att det redan goda djurhälsoläget i Sverige har förbättrats 2012.

Antalet nyinfektioner med salmonella minskar de senaste åren. Insatser som har gjorts har varit särskilt angelägna eftersom salmonella kan smitta mellan djur och människa och stora utbrott snabbt kan medföra stora kostnader och lidande.

Tack vare ökad kunskap och medvetet arbete fortsätter antibiotikaanvändningen att minska. Antibiotikaresistenta bakterier är trots detta ett växande problem inom humanmedicinen och medför ett ökat antal svårbehandlade infektioner. Sådana resistenta bakterier kan också infektera djur. För att motverka denna utveckling är det viktigt att vidareutvecklingen av samarbetet mellan myndigheter som ansvarar för folkhälsa och djurhälsa fortsätter.

Djurskyddskontrollen visar tydliga förbättringar de senaste åren. De indikatorer som har valts för att följa arbetet pekar dock på att fortsatt arbete behövs. Regeringen följer aktivt den fortsatta utvecklingen och har vidtagit flera åtgärder i syfte att förbättra djurskyddskontrollerna i enlighet med slutsatserna i Statskontorets utvärdering.

För att uppnå sund djurhållning och friska djur är det av stor vikt att samarbeta inom EU och internationellt, eftersom frågorna ofta är av gränsöverskridande karaktär.

Resultat

Konsumenter ska ha verktyg och förutsättningar att välja

En förutsättning för att konsumenterna ska kunna ha verktyg och förutsättningar att välja är att livsmedelsproducenterna lever upp till de krav som ställs i regelverket. Lagstiftningen inom livsmedelsområdet ålägger företagen ett långtgående ansvar för att de livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra. Livsmedlen ska även vara korrekt märkta och vara det de utges för att vara, denna senare del benämns redlighet i livsmedelshanteringen. Livsmedelsverket är den centrala myndigheten inom detta område. I Livsmedelsverkets ansvarsområde ingår även att verka för bra matvanor i befolkningen. Resultatet av det arbetet beskrivs nedan under avsnittet Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser.

Även om ansvaret för att gällande regler följs ligger hos producenterna så bedrivs också offentlig kontroll. Kontrollen inom livsmedelskedjan ska bedrivas enligt principen från jord till

bord och vara riskbaserad. Kommunerna, länsstyrelserna och Livsmedelsverket utför olika delar av den offentliga livsmedelskontrollen. Kommunernas inrapportering av livsmedelskontrollen till Livsmedelsverket har förbättrats. Även om antalet verksamma livsmedelsinspektörer fortsätter att öka, råder det fortfarande en betydande brist på livsmedelsinspektörer. Majoriteten av kommunernas kontroller var oanmälda och planerade. Sanktioner utfärdades efter två procent av alla kontroller. Länsstyrelsernas kontroll av primärproduktionen är ännu i en uppbyggnadsfas. Brister i form av att det saknas register över anläggningar, för låg kontrollnivå och att kontrollen ofta inte är riskbaserad har noterats. Livsmedelsverkets kontroll av anläggningar minskade kraftigt under 2012, främst beroende på att en ny riskklassificeringsmetod introducerats och att det pågår en strukturomvandling av landets slakterianläggningar. Kontrolltiden vid de största anläggningarna har minskat med 10 procent samtidigt som kontrolltiden vid de mindre anläggningarna har ökat med 6 procent jämfört med föregående år. Slakterierna måste vara bemannade med besiktningspersonal när slakt pågår, vilket innebär att bemanningsbehovet ofta är mer ojämnt vid små anläggningar jämfört med vid stora anläggningar. För att effektivisera arbetet kombineras nu kontrollen vid slakterierna med kontroll av andra livsmedelsanläggningar. Strukturomvandlingen i slakteribranschen i sig medför dock att kontrollkostnaderna per slaktat djur ökar, se tabell 2.36. Skälet till det är främst att restiden och ställtiden för kontrollpersonalen har ökat. För att sänka köttkontrollavgifterna i syfte att stärka primärproducenternas konkurrenskraft avsattes fr.o.m. år 2012 90 miljoner kronor. Jordbruksverket har på uppdrag av regeringen rapporterat hur nedsättningen av köttkontrollavgifterna har kommit primärproducenterna tillgodo. Utvärderingen visar att nedsättningen till största delen överförs direkt från slakterierna till primärproducenterna genom ett påslag på avräkningspriset alternativt avdrag på slaktavgift. I vissa fall har nedsättningen efter överenskommelse mellan slakteri och primärproducent använts till gemensamma marknadsföringskampanjer m.m. I några fall har det inte gått att se hur överföringen skett från slakteri till primärproducent.

Tabell 2.36 Köttkontroll, besiktningsverksamhet

	2010	2011	2012
Kostnader, löpande pris (öre/kg besiktat slaktkött)	27,39	28,15	32,69

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2012.

Under 2011–2014 har Livsmedelsverket, inom ramen för regeringens vision Sverige – det nya matlandet, i uppdrag av regeringen att utveckla kompetensen i den offentliga livsmedelskontrollen ytterligare till nytta för företag och konsumenter. Projektet omfattar bl.a. framtagande av kontrollhandböcker och genomförande av utbildningar i exempelvis kontrollmetodik och bemötandefrågor. I arbetet ingår också att förstärka samordningen mellan olika kontrollmyndigheter. Livsmedelsverket har under året utvecklat stödet till regionala och lokala kontrollmyndigheter genom bl.a. ett utvecklat webbforum och ett systemstöd för att underlätta livsmedelsföretagens kontakter med Livsmedelsverket har utvecklats.

Europeiska kommissionens kontor för livsmedel och veterinära frågor (FVO) har under 2012 granskat Sveriges kontroll av främmande ämnen i vegetabiliska livsmedel och produktionen av tvåskaliga blötdjur. FVO bedömde att kontrollen av främmande ämnen på nationell nivå fungerar bra, medan man fann brister i de lokala och regionala myndigheternas kontroll. Granskningen resulterade i flera rekommendationer för att förbättra kontrollen av tvåskaliga blötdjur. Vidare pågår uppföljningsarbete efter den allmänna granskning av kontrollen som FVO utförde 2011. Som en del i åtgärdsarbetet har Livsmedelsverket vidtagit åtgärder för att förbättra kontrollen som helhet i landet. Regeringen gav 2012 Livsmedelsverket i uppdrag att inrätta en samrådsgrupp för arbetet med revision av den offentliga kontrollen i livsmedelskedjan som ett led i att åtgärda de brister i revisionen som FVO rapporterat.

För att konsumenterna ska ha möjlighet att göra medvetna val mellan olika livsmedel är det viktigt att märkningen av livsmedlen är korrekt och inte vilseleder konsumenten om varans beskaffenhet. Det kan gälla näringsinnehåll, sammansättning, produktinnehåll (t.ex. djurart), vikt och volym, ursprung, produktionsätt (t.ex. genmodifierade eller ekologiska livsmedel) eller hur livsmedlet exponeras i butiken. Under 2012 har Livsmedelsverket utarbetat vägledningar som stöd till kontrollmyndigheterna och information

till företagen om bl.a. närings- och hälso-påståenden om livsmedel och om livsmedel märkta med ”fri från” allergener.

För en hållbar utveckling är det viktigt att livsmedelsresurserna utnyttjas mer effektivt. Arbetet med att förebygga att matsvinn uppstår har därför alltmer kommit att få stor betydelse och är en prioriterad fråga inom EU, FAO och OECD. Från regeringens sida har initiativ tagits genom en treårig projektsatsning som leds av Livsmedelsverket.

Genom olika kartläggande undersökningar tar verket reda på om det finns brister i redligheten. Resultatet används som underlag för riktad, offentlig kontroll. Livsmedelsverket arbetar även i projektform tillsammans med kommuner och länsstyrelser för att kontrollera redligheten i livsmedelshandlingen. Under 2011–2012 har kontroll av kosttillskott varit ett prioriterat område. Resultatet av kontrollerna ledde till ett stort antal saluförbud för kosttillskott som bedömdes inte vara säkra för konsumenterna.

Analys och slutsatser

Livsmedelskontrollen i Sverige bedöms tillfredsställande, men det finns vissa brister. Dessa är vanligast på lokal och regional nivå där kontrollernas utförande kan variera stort. Positivt är att antalet livsmedelsinspektörer fortsätter öka, även om det ännu finns en betydande underbemanning. Arbetet för att stärka samordningen av livsmedelskontrollen, för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollen behöver därför fortsätta. Redlighetsaspekterna behöver få mer utrymme i livsmedelskontrollen för att upprätthålla konsumenternas förtroende för livsmedlen på marknaden. Den senaste tidens rapportering av fusk på livsmedelsområdet tyder på att det finns faktorer av hittills okända dimensioner som kan påverka konkurrensen på marknaden, vilket kan skada svensk industri och också vara till men för konsumenterna. En likvärdig tillämpning och kontroll i Sverige och övriga medlemsländer i EU är viktig för att de livsmedelsproducenter som konkurrerar på den inre marknaden ska kunna konkurrera på lika villkor.

Resultat

Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser

Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att förstärka informationen till konsumenterna om kostråd för vissa fiskarter från Östersjöområdet.

Bra matvanor främjar hälsa och förebygger sjukdom. Internationella bedömningar tyder på att risken att drabbas av hjärt- och kärlsjukdom kan minska med så mycket som 30–50 procent om man äter mycket frukt och grönsaker, fisk, fullkorn, väljer bra matfetter och inte dricker för mycket alkohol. Upp till en tredjedel av alla cancerfall skulle kunna förebyggas med bra matvanor, fysisk aktivitet och normalvikt. Det är därför viktigt att skapa goda förutsättningar för hälsosamma val med utgångspunkt i den enskilda människans intressen och förutsättningar. Under året slutfördes den senaste matvaneundersökningen. Sammantaget är konsumtionen av frukt, grönt och fullkorn för låg och konsumtionen av söta och feta livsmedel med mycket mättat fett och salt för hög i relation till näringsrekommendationerna, men det finns också några positiva trender som exempelvis att konsumtionen av frukt, grönsaker och fisk verkar ha ökat något jämfört med tidigare. De unga, och framför allt de unga kvinnorna, hade de sämsta matvanorna, vilket avspeglade sig i låga intag av vitamin D, järn och folat. Även förekomsten av farliga ämnen i livsmedel undersöks, exempelvis visar undersökningar att halterna av organiska miljögifter generellt sett har sjunkit över tid. Samtidigt måste det konstateras att vissa nya perfluorerade substanser har påvisats i ökande halter i blod från förstföderskor.

Livsmedelsverket tillhandahåller via sin webbplats en livsmedelsdatabas med information om näringsvärdet i olika livsmedel. Varje månad görs 90 000 sökningar i databasen. Databasen har utvecklats under året och verket deltar även i EU-projekt inom området.

Livsmedelsverket har inom ramen för regeringens vision Sverige – det nya matlandet i uppdrag att under en fyraårsperiod inrätta ett kompetenscentrum med syfte att stödja kommuner och landsting i deras arbete med att ta fram handlingsplaner för den offentliga måltiden i vård, skola och omsorg. Utåtriktat arbete för att tillhandahålla kunskap och för att

ta del av andra aktörers behov har varit i fokus under det första året. Under 2012 har nya råd tagits fram om bra mat i skolan som ett stöd vid planering av skolmåltider i linje med det nya kravet om näringsriktiga måltider i den nya skollagen (2010:800). Arbetet är en del i det regeringsuppdrag som Livsmedelsverket fått om näringsriktig skolmat och skolmåltidens utformning som ska slutredovisas i mars 2014. Livsmedelsverket genomför arbetet i samråd med Statens skolverk.

En strategisk plan för samordning av amningsfrågor har tagits fram av Livsmedelsverket i samarbete med Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet och Konsumentverket.

Livsmedlen i Sverige kan med den kunskap som finns i dag generellt bedömas som säkra, även om det kan förekomma att enskilda livsmedel medför risk för ohälsa. Bedömningen av risker förknippade med kemiska ämnen i mat kompliceras dock av insikten att vi exponeras för många kemiska ämnen samtidigt och att det inte finns kunskap om alla ämnens effekter, enskilt och i kombination. Exempel på riskvärderingar som utförts under året är PAH, metaller i barnmat, perfluorerade alkylsyror, mögelgiftet DON i vissa livsmedel, och mikrobiologiska agens som parasiten *Cryptosporidium* och verocytotoxinproducerande *E.coli*. En förutsättning för att kunna göra bedömningar om livsmedlens säkerhet är att det finns säkra analysmetoder. Under året har ett flertal kemiska och mikrobiologiska analysmetoder utvecklats och förbättrats i syfte att användas vid livsmedelskontrollen. Exempelvis har möjligheten att upptäcka nya eller otillåtna bekämpningsmedel ökat väsentligt då en ny screeningmetod tagits fram. Lägre andel överskridanden av gränsvärden för bekämpningsmedel i livsmedel förklaras i huvudsak av att den EU-gemensamma strategin för att förhindra import av livsmedel som inte lever upp till de EU-gemensamma reglerna har varit effektiv, se tabell 2.37.

Tabell 2.37 Andelen överskridanden av gränsvärden för bekämpningsmedel i vegetabilier

	2010	2011	2012
Antal prov av vegetabiliska livsmedel*	1 626	1 673	1 634
Andel överskridanden av gränsvärden	7,9 %	5,7 %	3,2 %

*Prov tagna i det nationella provtagningsprogrammet.
Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2012.

På regeringens uppdrag och med en satsning om 2 miljoner kronor tog Livsmedelsverket under 2012 fram en strategi för att göra kostråden för viss fisk från Östersjöområdet mer kända hos konsumenterna. Bakgrunden är det fortsatta undantaget som Sverige har för att få saluföra fisk från Östersjöområdet med förhöjda värden av dioxin och PCB.

Antalet matförgiftningar och dricksvattenburna utbrott 2012 ligger på samma nivå som föregående år, med flest insjuknade personer på grund av dricksvattenföroreningar, se tabell 2.38. Livsmedelsverket har ett uppdrag att samordna arbetet med dricksvattenfrågor i landet, vilket bl.a. har en funktion att förebygga kriser. Verket bistår också lokala och regionala aktörer i händelse av kris.

Tabell 2.38 Rapporterade fall av dricksvattenburna utbrott

	2009	2010	2011
Antal dricksvattenburna utbrott	5	4	2
Antal insjuknade personer	214	27 500	20 013
Antal kokningsdagar	959 037	-	7 074 990

Antalet kokningsdagar = antalet drabbade konsumenter x antalet dagar med kokningsrekommendation vid varje enskilt tillfälle.

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2012

Måluppfyllelsen för detta mål Säker och hälsosam mat som också ger positiva upplevelser är även beroende av att det bedrivs en offentlig livsmedelskontroll, vilket har beskrivits i avsnittet om Konsumenter ska ha verktyg och förutsättningar att välja, ovan.

Analys och slutsatser

Matvanorna, särskilt hos de unga, är fortfarande en utmaning. Felaktiga kostvanor med för samhället kostsamma följsjukdomar är en stor riskfaktor för befolkningen varför det är viktigt att skapa goda förutsättningar för bra matvanor. Det frekventa nyttjandet av den databas om näringsvärdet i livsmedel som tillhandahålls tyder på att intresset för frågan är stort. Särskilt angeläget är det att de unga människornas matvanor förbättras för att inte leda till tidig ohälsa. Det är därför angeläget att konsumenterna har goda möjligheter och kunskaper om att välja rätt och att konsumenterna av måltider inom offentlig sektor får ett bra utbud. Regeringens särskilda satsningar på stöd för att utveckla den offentliga måltiden inklusive skolmaten är ett viktigt steg i det

arbetet, och kan på sikt bidra till en positiv utveckling av matvanorna.

Nya miljöföreningar i bl.a. fisk utgör samtidigt en utmaning.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Ett av de övergripande målen för visionen *bruka utan att förbruka* är att De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik. Ett flertal insatser under 2012 har ingått i regeringens strävan att nå målet.

Det goda djurhälsoläget i Sverige har förbättrats under 2012. Nedgången i antalet nyinfektioner för salmonella visar på en positiv trend de senaste åren. Genom kunskap och medvetet arbete har antibiotikaanvändningen minskat kraftigt i Sverige och är nu tämligen konstant. Antibiotikaresistenta bakterier är trots detta ett växande problem och medför ett ökat antal svårbehandlade infektioner inom humanmedicinen. För att motverka denna utveckling är det viktigt att vidareutveckla samarbetet mellan myndigheter som ansvarar för folkhälsa och djurhälsa.

Djurskyddskontrollen visar förbättringar under de senaste två åren. Regeringen följer utvecklingen inom området och har även vidtagit flera åtgärder för att ytterligare förbättra djurskyddskontrollen.

Livsmedel som konsumeras i Sverige är med den kunskap vi har i dag är i allmänhet säkra. Ohälsosamma kostvanor med följsjukdomar är dock fortsatt en riskfaktor för befolkningens hälsa. Vad gäller livsmedelskontrollen bedöms den som tillfredsställande men det finns fortfarande vissa brister främst på lokal och regional nivå. Arbetet för att stärka samordningen, för att likrikta och ytterligare riskbasera livsmedelskontrollen behöver fortsätta, och redlighetsaspekterna behöver få mer utrymme i livsmedelskontrollen för att upprätthålla konsumenternas förtroende för livsmedlen på marknaden.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen, baserat på myndigheternas rapportering och med de indikatorer som valts, att insatserna bidragit till god måluppfyllelse för målet De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.

2.5.4 De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling

Regeringens arbete med visionen *bruka utan att förbruka* upphör inte vid landets gränser utan är i hög grad en global angelägenhet. De gröna näringarna är viktiga för omställning till ett hållbart samhälle. Jord- och skogsbrukets samt fiskets viktiga roll i den globala livsmedelsförsörjningen har uppmärksammats under senare år när livsmedelspriserna fluktuerat på en hög nivå vilket ökat antalet hungriga. Klimat- och miljöfrågor kräver gränsöverskridande överenskommelser. Ett hållbart nyttjande av världens skogar bidrar till globalt hållbar utveckling genom fattigdomsbekämpning samtidigt som det utgör ett medel i kampen mot den globala uppvärmningen. Andelen överutnyttjade fiskbestånd i världen uppgår enligt senaste uppgifter från FAO till 30 procent och de bestånd som anses vara fullt utnyttjade utgör ca 50 procent av bestånden¹. Handel på en öppen global marknad utan handelsstörningar och med gemensamma standarder bidrar till liknande konkurrensförutsättningar för aktörer i livsmedelskedjan samt till tryggad livsmedelsförsörjning.

En trygg global livsmedelsförsörjning

Resultat

Priserna på livsmedel låg enligt FAO:s² prisindex under 2012 på en historiskt sett hög nivå trots en ökad uppodlad areal. En svag konjunkturutveckling i världen ledde till att efterfrågan dämpades, vilket borde lett till fallande priser, men väderleksrelaterade problem i delar av världen, främst i USA och Östeuropa, gjorde att priserna låg kvar på en hög nivå. Färre politiska ingripanden för att skydda det egna landets intresse, t.ex. i form av exportrestriktioner, gjorde att priserna inte ökade än mer.

Höga livsmedelspriser leder i synnerhet på kort sikt till svårigheter att trygga livsmedelsförsörjningen, främst för de drygt 870 miljoner människor som lider av hunger. Att antalet nu är lägre än tidigare redovisats beror enligt FAO,

¹ FAO The State of Fisheries and Aquaculture (SOFIA) 2012.

² FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation.

WFP³ och IFAD⁴ på att antalet hungrande sjönk kraftigare mellan 1990 och 2007 än vad tidigare beräkningar visat. Denna utveckling har dock sedan 2007–2008 avtagit och planat ut. Under det mexikanska ordförandeskapet 2012 upprepade G20 sina åtaganden om att tryggad livsmedelsförsörjning var en av de tre högsta prioriteringarna för sitt arbete. Man pekade på nytt på vikten av satsningar på hållbar jordbruksproduktion, inte minst i utvecklingsländerna, samt på ökad transparens och stabilitet på de internationella marknaderna för jordbruksråvaror. Det har fortsatt varit viktiga frågor också för regeringen, vilket lyftes fram i skrivelsen för Sveriges politik för global utveckling⁵ och där jämställdhetsaspekten, framför allt kvinnors roll för tryggad livsmedelsförsörjning, har betonats.

Sverige har fortsatt varit aktiv i FAO:s arbete för att främja en policyutveckling mot ett hållbart jord- och skogsbruk samt fiske i syfte att främja en trygg global livsmedelsförsörjning och fattigdomsbekämpning. Sverige har också engagerat sig i FAO:s arbete med att ta fram ett nytt strategiskt ramverk och handlingsplan. I detta sammanhang har Sverige drivit bibehållet fokus på FAO:s kärnområden, jordbruk, skogsbruk och fiske samt att jämställdhetsaspekten fortsatt genomsyrar allt FAO:s arbete. Sverige välkomnar att FAO:s reformplan nu har genomförts där de viktigaste åtgärderna är införandet av ett resultatbaserat ramverk, en ökad decentralisering, förbättrad intern effektivitet och styrning, ökad transparens samt fokusering på FAO:s kärnområden. Sverige har även gett bidrag till FAO:s konferens om skog och livsmedelsförsörjning och nutrition som hölls i maj 2013.

Markrättigheter är en central del i livsmedelsförsörjningen och Sverige deltog aktivt i förhandlingarna om de Frivilliga riktlinjerna för ansvarsfull förvaltning av mark, fiske och skog inom ramen för CFS⁶, som kunde slutföras under 2012. Sverige har också verkat för att CFS

beslutade om en tvåårig förhandlingsprocess för framtagande av riktlinjer för ansvarsfulla investeringar i jordbruket, som en uppföljning till de Frivilliga riktlinjerna. Sverige har vidare fortsatt verkat för att CFS ska bli den centrala och inkluderande plattformen för global livsmedelsförsörjning och nutrition. CFS har också fått en ökad roll i det internationella arbetet för tryggad livsmedelsförsörjning med bl.a. ett större deltagande av den civila och privata sektorn.

Inom ramen för FN:s konferens om hållbar utveckling som ägde rum i juni 2012 i Rio de Janeiro arbetade Sverige hårt för att EU-positionen tydliggjorde jordbrukets, skogens och fiskets roll för omställning till grön ekonomi och för livsmedelsförsörjning, vilket avspeglas i förhandlingsresultatet. Under konferensen deltog SLU med utställning och sidoevenemang om skog på uppdrag av regeringen. Arbetet med uppföljningen av Riokonferensen har pågått med bl.a. en FN-ledd arbetsgrupp rörande mål för hållbar utveckling och en högnivå panel om global hållbarhet. Även inom EU pågår diskussioner om principerna för det som ska ersätta millenniemålen, vilka upphör 2015, den s.k. post 2015-agendan.

Sverige har vidare engagerat sig i arbetet att reformera och omförhandla avtalet för den Gemensamma råvarufonden som finansierar framför allt mindre pilotprojekt i utvecklingsländerna på främst jordbruksråvaruområdet. Såsom vice ordförande i fonden och talesperson för OECD-länderna har Sverige stort inflytande på processen. Syftet är bl.a. att skapa en kostnadseffektiv och hållbar organisation för denna form av internationell projektfinansiering och öka den privata sektorns engagemang på området.

För att implementera sin strategi för genomförandet av sin del av Sveriges Politik för global utveckling invigdes 2012 SLU:s program Agricultural Sciences for Global Development (SLU Global). Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och SLU har börjat genomföra sin överenskommelse om samarbetet med Sveriges politik för global utveckling. Regeringen har aktivt stöttat SVA:s samarbete med Vietnam som grundas på det av regeringarna ingångna Memorandum of Understanding om bl.a. djurhälsa och livsmedelsfrågor. Ett samarbete mellan Jordbruksverket och dess georgiska motsvarighet

³ FN:s världslivsmedelsprogram.

⁴ Internationella jordbruksfonden.

⁵ Regeringens skrivelse 2011/12:167 Genomförandet av samstämmighetspolitiken för utveckling – fokus: den globala utmaningen ekonomiskt utanförskap.

⁶ Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning.

angående kapacitetsuppbyggnad och myndighetsstruktur i Georgien pågår.

Analys och slutsatser

Trots en starkt pågående urbaniseringstrend så bor fortfarande 70 procent av jordens fattiga befolkning på landsbygden. En övergripande majoritet av dessa människor är beroende av jordbruk inklusive skog och fiske för att lyfta sig ur fattigdom och trygga livsmedelsförsörjningen. En viktig faktor att bejaka i en diskussion om de gröna näringarna i ett utvecklingsperspektiv är det faktum att kvinnor i många utvecklingsländer utgör en majoritet i dessa verksamheter.

Även om antalet hungrande har sjunkit enligt FAO:s nya beräkningsmetod för statistik och nu uppgår till 870 miljoner människor är detta fortsatt en alltför hög siffra. FN:s generalsekreterares Zero Hunger Challenge, som presenterades vid Rio+20, välkomnas och visar att åtgärder för tryggad global livsmedelsförsörjning fortsatt står högt på den internationella dagordningen för att stärka det politiska åtagandet att finna lösningar. CFS har en central roll för att samordna insatserna för att dessa ska ge så stor effekt som möjligt. Ytterligare insatser krävs fortsatt för att millenniemål 1, att halvera andelen hungrande till 2015, ska nås. Ett aktivt engagemang i FAO:s långsiktiga och policyskapande arbete anses utgöra en viktig beståndsdel för att närma sig målet. Sverige har fokuserat på vikten av de gröna näringarnas bidrag till en globalt tryggad livsmedelsförsörjning med fokus på bl.a. jämställdhet och hållbart brukande av naturresurser. Mer information om regeringens arbete med millenniemålen redovisas under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Livsmedelsförsörjning är ett prioriterat områdena inom det globala arbetet med post 2015-agendan.

De gröna näringarna är en del av lösningen i det globala miljö- och klimatarbetet

Resultat

Sverige har aktivt deltagit i förhandlingar om ett rättsligt bindande avtal om skog och hållbart skogsbruk i Europa. Sverige var dock inledningsvis tveksamt till att inleda förhandlingarna, då det fanns en osäkerhet om ett eventuellt avtal skulle kunna medföra ny unionslagstiftning med möjlig påverkan på den

nuvarande kompetensfördelningen mellan unionen och dess medlemsstater i dessa frågor. Under förhandlingarna som slutförs 2013 har Sverige framgångsrikt kunna lyfta fram en rad viktiga frågor som jämställdhet, ekosystemtjänster, kopplingen mellan skog och vatten samt bekämpning av skadegörare. Sverige bidrog till finansiering av den dagliga rapporteringen från förhandlingarna som bidragit till att öka öppenheten och sprida kunskap om förhandlingarna.

Sverige deltog aktivt vid det tionde mötet av FN:s skogsforum som bl.a. diskuterade finansiering av hållbart skogsbruk globalt och skogens roll i ekonomisk utveckling och vikten av att synliggöra skog och skogsbruk i post 2015-agendan. Sverige har bidragit till den ”facilitativa processen” som inrättats under FN:s skogsforum för att hjälpa utvecklingsländer att hitta finansiering för hållbart skogsbruk, inom redan befintliga finansieringskanaler.

FAO:s skogskommitté i september 2012 fokuserade på skogens roll i en hållbar framtid samt hur skogen kan bättre kopplas till andra sektorer, inte minst jordbruk och energi och vatten på landskapsnivå.

Vid FAO:s kommission för genetiska resurser antogs våren 2013 strategiska prioriteringar för det globala arbetet med skogsgenetiska resurser. De ska ligga till grund för en global inventering av läget och en handlingsplan som nu för första gången ska tas fram. Dessutom beslutades det att påbörja arbetet med att ta fram en flaggskeppsrapport om tillståndet för världens akvatiska resurser.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) lämnade i slutet av 2012 in en ansökan, med stöd från regeringen och en rad viktiga svenska skogsintressenter, för att 2019 anordna en av världens största skogliga konferenser i Stockholm, IUFRO-kongressen.

Sverige har under de internationella klimatförhandlingarna 2012 i Doha varit pådrivande för beslut om Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod fram till 2020, inklusive kvantifierade utsläppsreduktioner för deltagande i-länder. Under 2013 kommer förhandlingarna om ett nytt globalt klimatavtal med start 2020 att fortsätta. Det innebär bl.a. förnyade förhandlingar kring hur skogsbruk och annan markanvändning (Land Use, Land Use Change and Forestry, LULUCF) ska bokföras. Dessutom fortsätter förhandlingarna om meka-

nismen för samarbete, inklusive finansiering från i-länder till u-länder, för att minska den negativa effekt som icke hållbart skogsbruk och avskogning i u-länderna kan ha på klimatet (REDD+).

Genom EU har också åtgärder för att hantera problem med olaglig avverkning och därtill relaterade handel vidtagits genom nya partnerskapsavtal med timmerexporterande länder. Under 2012 pågick förhandlingar med Liberia, Gabon, Kongo, Centralafrikanska Republiken, Malaysia, Indonesien och Vietnam. I mars 2013 trädde även EU:s timmerförordning i kraft. En process pågår med att ta fram nationella bestämmelser som komplement till förordningen. Sverige har även delfinansierat en internationell workshop om genomförandet av EU:s timmerförordning.

Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet under 2013 har ett fokusområde varit den moderna landsbygden. På det skogliga området hölls en konferens om träbyggnad och skogens roll i en modern, biobaserad samhällsekonomi.

Nordisk kommitté för jordbruks- och matforskning (NKJ) är ett samarbetsorgan under Nordiska Ministerrådet för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS). En biobaserad samhällsekonomi har en central roll inom MR-FJLS för att möta framtidens utmaningar och skapa en grön tillväxt. NKJ har tagit fram ett nordiskt bioekonomi-initiativ som är en grund för samarbete med övriga nordiska forskningsorgan under Nordiska ministerrådet. Ett särskilt arktiskt bioekonomi-initiativ har lanserats av Island. NKJ har även tagit över forskning om rennärlingsfrågorna i och med att Nordiskt organ för rennärlingsforskning, NOR, utvecklats under 2012.

Med stöd från Nordiska Ministerrådet har MR-FJLS initierat ett flerårigt projekt om matsvinn under ledning av Livsmedelsverket. Syftet är att minimera matsvinnet och att ta vara på det matsvinn som trots allt uppstår.

MR-FJLS har också fortsatt sitt engagemang inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. MR-FJLS har tillsammans med CBSS⁷ introducerat ett nytt horisontellt samarbetsområde för hållbar utveckling och bioekonomi där Nordiska Ministerrådets sekretariat ansvarar

för åtgärder inom bio-ekonomiområdet. Arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen har bedrivits aktivt under året med ett särskilt fokus på att utarbeta en ny handlingsplan för strategin. Hållbart jord- och skogsbruk samt fiske ingår som ett prioriterat område. Samtliga myndigheter inom Landsbygdsdepartementets områden har särskilda regeringsuppdrag i syfte att ytterligare förstärka och utveckla engagemanget i arbetet med strategin. Sverige är prioriteringsområdeskoordinator för fiskefrågor, och här har ett aktivt arbete bedrivits, liksom på skogsområdet där Sverige har ett huvudansvar för ett flertal skogsrelaterade projekt inom strategin.

FAO:s fiskerikommitté sammanträdde i juli 2012 i Rom och en av huvudfrågorna var FAO:s arbetsprogram avseende fiske. FAO ska vara den ledande aktören för genomförandet av Rio+20-agendan när det gäller hållbart fiske och vattenbruk. Vidare diskuterades vikten av att arbetet med att genomföra Koden för ansvarfullt fiske samt utvecklingen av vattenbruket. FAO arbetar även med riktlinjer för småskaligt fiske och ett första utkast till riktlinjer för småskaligt fiske publicerades i början av 2013. En teknisk konsultation hölls i maj 2013 i Rom. Underkommittén för handel sammanträdde i Hyderabad i februari 2012 om vattenbrukets ökade betydelse för tryggad livsmedelsförsörjning. Bl.a. framkom att vissa u-länder menar att OECD-ländernas lagkrav kopplade till säkra livsmedel är att betrakta som handelshinder och att ekomärkning försvårar marknadstillträdet för det småskaliga fisket.

OECD:s fiskerikommitté sammanträdde i april respektive oktober 2012 samt i april 2013 då bl.a. bränslesubventioner och marknadsprisstöd diskuterades.

De regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna spelar en viktig roll för långsiktigt hållbara fiskebestånd. Det finns i dag 20 regionala fiskeriorganisationer som täcker merparten av världens alla vatten. Inför årsmötet 2012 i den Internationella kommissionen för bevarande av tonfisk i Atlanten (ICCAT) presenterade en rapport som visade att den gulfenade tonfisken fortsatt är överfiskad. För storögd tonfisk är beståndet utom fara. För blåfenad tonfisk konstateras att beståndet inte längre bedöms minska men att återuppbyggnaden av bestånden med nuvarande fiskerivå leder till en hållbar nivå 2022, vilket innebär att ytterligare ansträngningar måste

⁷ Council of the Baltic Sea States.

göras för att nå målet om MSY (maximalt hållbart uttag) till 2020.

Analys och slutsatser

Sverige var pådrivande till att jord- och skogsbruket inkluderades i klimatförhandlingarna på ett sätt som tar hänsyn till skogsbrukets långsiktiga produktionsperspektiv, osäkerheter förknippade med naturliga störningar samt klimatnyttan av att ersätta material baserade fossila råvaror med träprodukter. Sverige har också varit aktivt och framgångsrikt med att få gehör för svenska ståndpunkter vid förhandlingar om det rättsligt bindande skogsavtalet för de paneuropeiska skogar.

Sverige har genom sin höga kunskapsnivå och långa skogliga tradition en hög trovärdighet internationellt vad gäller skogsbruket och skogens produktions- och miljövärden. Sverige har förmedlat kunskap om vårt klimat- och miljöarbete inom skogssektorn och exporterat vårt teknologiska kunnande i syfte att också bidra till det globala miljö- och klimatarbetet.

Sverige spelar fortsatt en viktig roll i att lyfta fram frågan om hållbara fiskbestånd genom att verka för att stärka den vetenskapliga rådgivningen och de regionala fiskeriförvaltningsorganisationerna. Med hänsyn till det för närvarande stora antalet decimerade fiskbestånd – främst inom EU men även globalt – läggs stor vikt vid faktorer som direkt eller indirekt påverkar återuppbyggnaden av decimerade bestånd.

Sverige har genom nordiskt och annat regionalt samarbete spelat en viktig roll för fortsatt utveckling på områdena hållbar utveckling och bioekonomi.

En öppen global ekonomi

Resultat

Andelen jordbruks- och livsmedelsprodukter som exporteras globalt ökar, om än från en förhållandevis låg nivå i jämförelse med andra sektorer. En ökad efterfrågan i tillväxtekonomierna, inte minst Kina och Indien, fortsätter att bidra till denna utveckling. De senaste årens kraftiga prisvariationer och de exportrestriktioner som vissa exporterande länder införde när prisnivån var hög har dock medfört en diskussion om handelns tillräcklighet när det gäller livsmedelsförsörjning. OECD pekar på att

många länder, också bland OECD:s medlemmar, tenderar att minska stödet till jordbruket och att stödet ges i mindre snedvridande former. Det är dock inte alla länder som följer den trenden, t.ex. Indonesien, Japan, Kina, Norge, Ryssland och Turkiet. Dessa länder hänvisar just till att de vill ha en hög självförsörjningsgrad, vilket ofta förutsätter någon form av handelshinder. Inga framsteg har gjorts i de multilaterala förhandlingarna om jordbruksfrågor inom ramen för världshandelsorganisationen WTO, där bl.a. ett reviderat jordbruksavtal skulle innebära kraftigt sänkta tullar och handelsstörande stöd samt en utfasning av alla former av exportstöd. Regeringen prioriterar alltjämt arbetet med att avsluta Doharundan. I avsaknad av framsteg i de multilaterala förhandlingarna har fokus på bilaterala avtal ökat. För EU:s del innebar det att beslut om undertecknande och provisorisk tillämpning av avtalen med Centralamerika samt med Peru och Colombia togs under 2012 samt att förhandlingarna med Singapore avslutades i december 2012. Förhandlingar pågår med bl.a. Kanada, Indien och Malaysia. EU inledde också förhandlingar med Japan under våren 2013, samt tog ett beslut om att inleda förhandlingar med USA.

Sverige har under året genom sitt deltagande i internationella förhandlingar fortsatt bidra till arbetet inom de globala standardiseringsorganisationerna Internationella växtskyddskonventionen (IPPC), Världsorganisationen för djurhälsa (OIE) och Codex Alimentarius (livsmedel). Arbetet bidrar till en mer transparent och öppen världshandel, som är till gagn för såväl utvecklingsländer som vår egen export av livsmedel, djurprodukter och växter.

Som ett led i att bl.a. stödja arbetet med att öppna upp andra marknader för svensk export för såväl livsmedel som skogsprodukter gjorde landsbygdsministern två resor, till Hongkong och Peking, i november 2012 respektive januari 2013. Besöken ledde bl.a. fram till ett exportgodkännande till Hongkong för nötkött och till att en process för att kunna exportera svenskt viltkött inleddes. På skogsområdet bidrog ministerbesöket till att handelskontakter mellan svenska exportörer och kinesiska inköpare skapades. Besöket i Peking resulterade i framsteg i processen för att få till stånd ett exportgodkännande för griskött och i ett initiativ för att erhålla ett exportgodkännande för havre.

Jordbruksverket och Livsmedelsverket har erhållit 5 miljoner kronor i finansiella medel för att hjälpa svenska företag som vill exportera främst animaliska produkter genom att arbeta för exportgodkännanden i tredjeland. Resorna är också ett led i att uppfylla Regeringens vision om en fördubblad export av livsmedel, samt 20 procent ökning av exporten av skogsprodukter. (se även avsnittet om Sverige – det nya matlandet).

Analys och slutsatser

Arbetet med att minska hindren för svensk export genom att verka för exportgodkännanden i tredjeland, är centralt för att svenska företag ska kunna komma in med nya produkter på dessa marknader. Arbetet med att tillvarata livsmedellexportens potential stöds av att den årligen fortsätter att öka och uppgick år 2012 till 58 miljarder kronor. Det är många faktorer som spelar in för att uppnå denna positiva trend, men bedömningen är att myndigheternas konkreta arbete med att hjälpa företag in på nya marknader i världen, kombinerat med insatser inom ramen för Sverigefrämjandet, i högsta grad bidrar till utvecklingen.

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Ett av de övergripande målen inom visionen *bruka utan att förbruka* är att de gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling. Ett flertal insatser under 2012 har ingått i regeringens strävan att nå målet.

Varken de multilaterala klimatförhandlingarna- eller WTO-förhandlingarna är ännu avslutade trots ansträngningar av såväl Sverige som övriga EU. Bilaterala frihandelsförhandlingar och arbetet i standardiseringsorganisationerna har därmed fått ökat fokus på handelsområdet liksom myndigheternas konkreta arbete att lösa bilaterala handelsproblem. De internationella klimatförhandlingarna är en långsiktig process där numera även jordbruk ingår, något som Sverige har stött. Överutnyttjande av fiskbestånden fortgår, om än med lägre ökningstakt och Sverige fortsätter att lyfta fram frågan om hållbara fiskbestånd i det internationella arbetet. Sverige arbetade hårt för att FN:s konferens om hållbar utveckling i Rio de Janeiro som ägde rum i juni 2012 skulle bli framgångsrikt och lyfte fram vikten av jordbrukets,

skogens och fiskets roll för en omställning till en grön ekonomi och för livsmedelsförsörjning. Sverige har även tydligt lyft fram vår svenska modell för hållbart skogsbruk i en rad internationella skogsförhandlingar som t.ex. det rättsligt bindande skogsavtalet i Europa och FN:s Skogsforum.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att de redovisade insatserna har bidragit till ökad måluppfyllelse för det övergripande målet De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling.

2.6 Politikens inriktning

Regeringens övergripande mål är att skapa förutsättningar för fler jobb samt fler och växande företag i Sverige, för att därigenom bryta utanförskapet. De gröna näringarna är betydelsefulla för Sveriges tillväxt, sysselsättning och utveckling, framför allt på landsbygden. Regeringen vill därför inom ramen för ett hållbart nyttjande av naturresurserna skapa goda förutsättningar för livskraftiga företag i hela landet, där både kvinnor och män ska ges goda förutsättningar att bo och verka. De gröna näringarna (jordbruk, skogsbruk, fiske, rennäring, livsmedels-, trävaru- och massaindustri) är landsbygdens ryggrad. De står tillsammans för fyra procent av Sveriges BNP.

Det är viktigt att ta till vara landsbygdens möjligheter i klimatomställningen och ett miljömässigt hållbart brukande av naturresurserna. Sverige har några av världens mest ambitiösa mål för energi-, miljö- och klimatpolitiken. De gröna näringarna har en nyckelroll i arbetet för ett hållbart samhälle och en god miljö genom att även kunna producera råvaror för nya produkter som kan reducera användningen av fossil råvara. Regeringens bedömning är att betydelsen av de gröna näringarna kommer att öka. Produkter baserade på skogsråvara står för över 50 procent av den svenska nettoexporten. Redan i dag står bioenergin från jord- och skogsbruk för en tredjedel av Sveriges energianvändning. De gröna näringarna fungerar därmed som motor i utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en grön ekonomi. De har samtidigt en viktig roll i att skapa sysselsättning i hela landet, och inte minst för en hållbar livsmedelsproduktion. Genom att dessutom bevara biologisk mångfald

och ekosystemtjänster skapas goda förutsättningar att även på sikt bibehålla en hög produktion av skogsråvaror, livsmedel, upplevelsevärden m.m.

Att producera råvaror från skog, fiske och jordbruk kräver dock en god framförhållning. För att kunna möta framtidens behov och efterfrågan på råvaror krävs att åtgärder analyseras och identifieras redan i dag eftersom regeringen ser ett tydligt värde i att ha konkurrenskraftiga gröna näringar i Sverige. Regeringen har därför tillsatt en utredning för att föreslå en strategi och åtgärder, dock ej primärt i form av ekonomiskt stöd, för förbättrad konkurrenskraft.

Tillväxt på landsbygden skapas genom att människor ges rätt förutsättningar att förverkliga sina idéer. En grundläggande förutsättning för landsbygden som motor i den gröna tillväxten är fungerande infrastruktur, inte minst för digital kommunikation. Regeringen arbetar också för ett dynamiskt näringsliv med ambitionen att de gröna näringarna ska ha likvärdiga konkurrensförhållanden inom EU.

Landsbygdsdepartementet arbetar utifrån regeringens vision *bruka utan att förbruka* och redovisar därför politikens inriktning enligt visionens fyra övergripande mål:

- Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald.
- De gröna näringarna är miljö- och resurs-effektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion.
- De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik.
- De gröna näringarna bidrar till en globalt hållbar utveckling.

Goda företagsvillkor för både kvinnor och män är en grundförutsättning för de fyra övergripande målen. De långa omloppstiderna i de gröna näringarna innebär att det är centralt med långsiktiga villkor och en stark äganderätt.

Viktiga medel för att nå målen är också tillgång till utbildning, forskning och innovation som kan trygga kompetensförsörjning och kunskapsutveckling.

Konsumenternas förtroende för att livsmedel på den svenska marknaden är säkra och att man som konsument kan lita på den information som ges är en angelägen fråga för regeringen. Det

fusk med ingredienser och märkning som uppmärksamats under det senaste året är helt oacceptabelt. En grundbult i svenskt livsmedelsföretagande är att konsumenternas förtroende och engagemang för det svenska djurskyddet är fortsatt starkt. Ett starkt djurskydd är en fråga som regeringen prioriterar. Goda konkurrensvillkor och möjlighet till såväl småskalighet och diversifiering som att kunna växa är andra viktiga aspekter för livsmedelsproducenterna.

Regeringens vision *bruka utan att förbruka* genomsyrar även det internationella arbete som bedrivs inom ramen för utgiftsområdet. Regeringens agerande i globala frågor såsom tryggad livsmedelsförsörjning, ett hållbart brukande och bevarande av den biologiska mångfalden och naturresurserna, hantering av klimatutmaningarna, en öppen handel och en ökad export från de gröna näringarna bidrar till att uppfylla visionen.

2.6.1 Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

För att de gröna näringarna ska kunna bidra till en hållbar tillväxt och utvecklingen av en grön ekonomi är det viktigt att de signaler som ges och de styrmedel som finns ger möjlighet till utveckling och flexibilitet så att den enskilda företagaren kan ta fram lösningar utifrån sitt företags förutsättningar. Lagstiftningen är utformad på nationell nivå. Men det kan finnas lagar och regler som slår orättvist i olika delar av landet och som kan behöva utvecklas för att bidra till modernisering, förenkling och i förlängningen till livskraftiga företag och regional utveckling.

De gröna näringarna skapar jobb och tillväxt, men möter precis som andra branscher en rad utmaningar. Enligt Jordbruksverket är produktionskostnaderna inom jordbrukssektorn högre i Sverige än i andra länder. Orsaker till skillnaderna är bl.a. klimat, geografi, byggtradition och lagstiftning. Enligt Konkurrensverket har svenskt jordbruk drygt tio procentenheter lägre marginaler än genomsnittslandet i Europa. En minskande jordbrukssektor innebär inte bara färre jobb på den svenska landsbygden utan också ett mindre öppet odlingslandskap med färre betade ängs- och hagmarker och därmed en

förlust av biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer.

Regeringen prioriterar arbetet med att stärka jordbruksföretagens konkurrenskraft. Det pågår flera insatser för att uppfylla detta, bl.a. inom regeringens förenklingsarbete och inom visionen Sverige – det nya matlandet. Regeringen anser att attityden till primärproduktion i samhället och framtidstron inom näringen är viktiga faktorer för att stärka jordbruksföretagens konkurrenskraft. Eftersom utvecklingen i vissa delar av jordbrukets primärproduktion är oroväckande har regeringen beslutat att utreda möjligheter och hinder, dock ej primärt i form av ekonomiska stöd, för en framtida livskraftig primärproduktion. Utredningens uppdrag består dels av att belysa konkurrenskraften, dels av att lämna förslag till en strategi och åtgärder för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Med livskraftig avses att produktionen av råvaror till livsmedel och andra produkter bibehålls eller ökar jämfört med i dag genom att på mer marknadsmässiga grunder möta efterfrågan på såväl globala som regionala och lokala marknader. De verktyg som finns tillgängliga inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken ska dessutom i hög grad användas för att stärka konkurrenskraften och bidra till landsbygdsutveckling.

Regeringens övergripande målsättning i arbetet med att förenkla för företagen har varit, och är fortsatt, att skapa en positiv märkbar förändring i företagens vardag. Regeringens breddade målsättning för förenkling består av fem fokusområden och sju övergripande mål. I regleringsbrev och i särskilda regleringsbeslut har myndigheterna uppdragits att arbeta vidare med förenkling enligt regeringens breddade målsättning. Till 2014 har myndigheterna även fått i uppdrag att ta fram indikatorer för att kunna följa upp och mäta insatserna. Insatser där företagarna märker störst skillnad ska prioriteras, det kan t.ex. omfatta hur företagarna upplever reglerna, förbättrad service, tydlig information, bra e-tjänster, hög kompetens hos handläggare och kontrollanter, kortare eller förutsägbara handläggningstider och digitalisering. Insatser har gjorts från t.ex. Livsmedelsverkets sida för att underlätta för livsmedelsföretagare och det arbetet kommer att fortsätta utvecklas. Det gäller t.ex. regeringens satsning på att stärka arbetet med landsgodkännanden vid livsmedelsexport, förstärkt rådgivning till företag

och insatser för att stärka kompetensen hos de lokala kontrollmyndigheterna.

I EU-förhandlingarna om en ny jordbruks- och fiskeripolitik, samt i de pågående förhandlingarna om reviderad lagstiftning för kontroll av livsmedel, foder, utsäde och växtförökningsmaterial, driver Sverige frågan om förenklingar ur ett konsument- såväl som företagsperspektiv. När den nya lagstiftningen ska genomföras innebär det nya utmaningar i arbetet med att åstadkomma en effektiv och säker administration, samtidigt som nya EU-regelverk ger ett bra tillfälle att se över den nationella tillämpningen. Det är också viktigt att lagstiftningens tillämpning ger likvärdiga konkurrensvillkor mellan svenska jordbruksföretagare och företagare som verkar i övriga EU och att aktivitet främjas.

Vid upphandling av livsmedel är det viktigt att den offentliga sektorn har möjlighet att ställa krav på livsmedel med hög kvalitet och som produceras under förhållanden med god djuromsorg och goda miljöbetingelser. Det måste också vara enkelt för offentliga aktörer att ställa krav på miljö- och djurskydd.

Även det tillämpade forskningsprogrammet inom jordbruksområdet, som genomförs av Formas och Stiftelsen Lantbruksforskning i samverkan, har stor betydelse för primärproduktionen och det är viktigt att resultaten kommuniceras effektivt så att nya rön och ny teknik snabbt kan komma till praktisk användning.

I regeringens satsning på kvinnors företagande 2011–2014 ska särskilda ansträngningar göras för att nå kvinnor inom bl.a. de gröna näringarna. I samma satsning är insatser i gles- och landsbygd, kopplade till användningen av it och internet för ökad affärsnytta i företag som drivs av kvinnor, särskilt prioriterade.

Sverige – det nya matlandet

Regeringens vision, Sverige – det nya matlandet, kommer att fortsätta även 2014. Syftet är att uppnå regeringens långsiktiga mål om att Sverige ska bli det ledande matlandet i Europa och därigenom skapa fler arbetstillfällen. Inom ramen för visionen vidtas konkreta åtgärder inom fem fokusområden: primärproduktion, livsmedelsförädling, offentliga måltider, restaurangbranschen och matturism.

Det finns en stor potential i att utveckla och koppla samman livsmedelsproduktion, livsmedelsförädling och gastronomi med landsbygdens unika natur- och kulturmiljövärden, turism och måltidsupplevelser. Därmed främjas lokal och regional matkultur och det kan skapas fler jobb och ökad tillväxt i hela landet. Bonden är många gånger navet på landsbygden kring vilken många andra verksamheter byggs upp. Det är bonden som ser till att åkaren får köra ut foder eller hämta mjölken. Bondens gård ger jobb till foderförsäljaren, traktorföraren och rådgivaren. Även livsmedelsindustrin är viktig för jobben på landsbygden och i småorterna. Det är den fjärde största industrisektorn i Sverige sett till antalet sysselsatta. Industrin finns över hela landet och är därmed viktig för småortssveriges sysselsättning och tillväxt. Den svenska livsmedelsexporten av bl.a. förädlade livsmedel ökar kontinuerligt. Detta gynnar i sin tur det svenska jordbruket eftersom 70 procent av det som livsmedelsföretagen förädlar utgörs av svensk jordbruksråvara.

Jordbrukets primärproduktion är ryggraden i visionen Sverige – det nya matlandet. Utan en lönsam och konkurrenskraftig primärproduktion kan inte visionens mål förverkligas. Särskilt fokus läggs därför på att tydliggöra och stärka primärproduktionen. Intresset för hållbart producerad mat ökar bland konsumenter såväl i Sverige som i många andra länder samtidigt som producenter och handel ser nya marknadsmöjligheter i denna trend. Det svenska jordbruket producerar mat på ett hållbart sätt med hög miljöhänsyn, gott djurskydd och ett smittskydd i världsklass. Primärproduktionen av mat har också betydelse för livsmedelsindustrin och för landsbygdsutvecklingen. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning och som därmed är en av de viktigaste sektorerna för att det ska finnas jobb i hela landet. Den matbaserade turismen är också en viktig tillväxtbransch som kan ge fler möjlighet till sysselsättning på landsbygden.

I Sverige serveras dagligen tre miljoner måltider i offentlig regi. Måltiderna i skola och förskola är av grundläggande betydelse. Måltiden är också en central del i livet för dem som vistas på sjukhus och inom omsorgen. En viktig del i arbetet med visionen är därför fokusområdet offentlig mat. Regeringen anser att det är glädjande att fokus har ökat på kvalitet och matglädje inom t.ex. skola, vård och omsorg.

Livsmedelsverkets kompetenscentrum är en betydelsefull och efterfrågad aktör för att stödja arbetet när det gäller den offentliga måltiden.

De satsningar på Matlandet som görs inom ramen för en konkurrenskraftig livsmedelssektor, landsbygdsprogrammet och fiskeri-programmet kompletterar varandra och stärker möjligheterna att nyttja den totala potential som finns till ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv med ökat företagande, tillväxt och fler jobb i hela landet.

Urfolket samerna och Sametinget

Det framåtsyftande målet med samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. En förutsättning för att målet ska uppnås är samernas och Sametingets möjligheter att delta i beslut där de är berörda, t.ex. samhällsplanering. Utöver Sametingets fastställda uppgifter och möjligheter till initiativrätt behöver dialog och samverkan utvecklas.

Genom samernas ställning som urfolk har Sametinget och samerna en särskild ställning i samhället och som urfolk har samerna rätt till självbestämmande i ett antal frågor. Det är viktigt att de samiska språkens användning i samhället säkerställs. En livskraftig rennäring baseras på den grundlagsstadgade bruksrätten av mark vilket förutsätter medverkan och dialog mellan de berörda. Regeringen värnar om ett starkt och utvecklat, levande samiskt närings- och kulturliv med framtidstro. En konkurrenskraftig rennäring ska ge försörjning på ett långsiktigt hållbart sätt med de samiska kulturvärdena och traditionell kunskap om brukandet av de biologiska naturresurserna som grund.

Statens folkhälsoinstitut ska under 2013 genomföra samrådsforum med företrädare för de nationella minoriteterna i syfte att undersöka vilka behov och förutsättningar som finns avseende att inhämta data kring de nationella minoriteternas hälsosituation samt vilka metoder som i sådana fall skulle kunna vara lämpliga för respektive grupp.

Det pågående forskningsprogrammet om samerelaterade frågeställningar som främst bedrivs vid Umeå och Stockholms universitet inom områdena demokrati och urfolks rättigheter i relation till naturresursutvinningen samt vid Sveriges lantbruksuniversitet vad gäller

forskningen om renskötsel är betydelsefulla som en del i utvecklingen av samiskt kultur- och samfundsliv.

Stärkt utvecklingskraft i Sveriges landsbygder

Landsbygder med stark utvecklingskraft är en resurs för hela Sveriges utveckling och tillväxt, inte minst i utmaningen att skapa ett hållbart samhälle. För att säkerställa att landsbygdens potential tas tillvara och att dess särskilda förutsättningar beaktas arbetar regeringen med en förbättrad samordning mellan olika politikområden. Grunden för detta arbete presenterades i regeringens skrivelse 2008/09:167. Där angavs att landsbygdsperspektivet bör, i de frågor där det är relevant, införlivas som en naturlig del i alla politikområden. Detta görs sedan 2013 genom en förstärkt samverkan mellan departementen i landsbygdsfrågor, s.k. landsbygdssäkring. Den svenska landsbygden är rik på biologisk mångfald och naturresurser vilka utgör grunden för en samhällsekonomi där ekosystemtjänster från mark och vatten används hållbart. En viktig ekosystemtjänst är jordbruksmarkens förmåga att långsiktigt tillhandahålla livsmedel och andra förnödenheter.

Det finns en stor potential att ytterligare utveckla entreprenörskap och företagande på landsbygden, inte minst inom energisektorn, upplevelse- och turismsektorn, den småskaliga livsmedelsproduktionen och genom fortsatt vidareförädling av produkter från jord-, skogs- och vattenbruk samt jakt och fiske.

Under perioden 2012 till 2014 genomför regeringen kommunikationsplattformen Attraktionskraft Sverige. Tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå ska frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet utvecklas och tydliggöras. Attraktionskraft Sverige tar avstamp i regeringens befintliga politik och ska bl.a. genom dialog ge möjligheter till erfarenhetsutbyte, möjliggöra innovativa lösningar, goda exempel, tydliggörande av ansvar och roller. Regeringen avser att verka för att människor, företag, kommuner och regioner ska ha möjlighet att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer och forma sin framtid utifrån sina unika förutsättningar. Jordbruks- och landsbygdspolitiken medverkar till att främja attraktiva miljöer både för människor och företag bl.a. genom satsningen på Sverige – det

nya matlandet, Skogsriket och genom insatserna inom det svenska landsbygdsprogrammet.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken är en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor styrd av konsumenters efterfrågan och med hänsyn tagen till klimat, miljö, djurskydd och utvecklingsaspekter. Inom ramen för väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU vill regeringen lägga ökat relativt fokus mot åtgärder för landsbygdspolitiken. Det är angeläget att EU:s gemensamma jordbrukspolitik fortsätter att förändras i linje med tidigare genomförda reformer. För att möjliggöra detta krävs ett proaktivt arbetssätt. Det är därför angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser med utgångspunkter för en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför halvtidsöversynen under budgetperioden 2014–2020.

Gårdsstödet

Gårdsstödet ingår i EU:s gemensamma jordbrukspolitik och under 2014 kommer nationella beslut om gårdsstödet för perioden 2015–2020 att fattas. Gårdsstödet ska alltså användas för att bidra till att relevanta miljö kvalitetsmål uppnås. Gårdsstödet har också stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket och ska även fortsättningsvis användas för att stärka jordbrukarnas ekonomi. Därmed stimuleras olika aktiviteter på landsbygden. Regeringens ambition om lika konkurrensvillkor för de gröna näringarna inom EU gör att hänsyn till andra länders nationella vägval måste tas vid de svenska valen. Enkla regler är en utgångspunkt för arbetet och blir till nytta för både lantbrukare och myndigheter.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens flera viktiga verktyg för att bidra till att hela Sverige ska kunna leva och för att säkerställa utveckling i hela landet. Ett starkt och effektivt

landsbygdsprogram ger förutsättningar för ett fortsatt arbete för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen. Landsbygdens utvecklingskraft kan tas till vara och förutsättningarna för tillväxt och jobb i landsbygdsföretagen stärks. Även tillgången till bredband är viktig för att kunna utveckla företaget i hela landet samt för att kunna arbeta och skapa attraktivt boende i glesare bebyggda områden. Landsbygdsprogrammet kan också stimulera en ökad livsmedelsproduktion som möter konsumenternas efterfrågan på bra mat och en attraktiv landsbygd. År 2014 inleds en ny budgetperiod inom EU vilket även innebär att ett nytt landsbygdsprogram kommer att träda i kraft. Programmet ska fortsatt stärka jordbrukets konkurrenskraft och förutsättningarna för jobb på landsbygden, understödja miljö- och klimatarbetet och bidra till en hållbar förvaltning av naturresurser. För att detta ska vara möjligt behöver vi ha ett program som möter de utmaningar som finns på landsbygden och som bidrar till en utveckling av hela landet utifrån de skilda förutsättningar som råder i olika delar av Sverige. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar är viktiga för att miljökvalitetsmålen ska kunna nås. Att det finns företag som har betande djur är t.ex. helt avgörande för att miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap ska kunna uppnås. Ett tydligt lokalt engagemang i form av ett starkt civilsamhälle med möjlighet att bygga en attraktiv boendemiljö på landsbygden där fritid och rekreation får utrymme är också betydelsefullt för landsbygdens utveckling. Genomförandet av landsbygdsprogrammet bygger på grundläggande hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. Möjligheterna att kunna bo och verka i hela landet påverkas även av tillgången till offentlig och kommersiell service. Regeringen avser att se över möjligheterna att utveckla tillgången till grundläggande kommersiell service i hela landet inom ramen för den utredning som aviseras under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Partnerskapsöverenskommelsen

Sverige kommer att träffa en partnerskapsöverenskommelse med Europeiska kommissionen för programperioden 2014–2020. Partnerskapsöverenskommelsen ska fungera som den övergripande strategin för de fyra fonderna,

Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska Havs- och fiskerifonden. Kopplingen mellan fondernas uppgifter och målen för Europa 2020-strategin ska utgöra en grund för partnerskapsöverenskommelsen.

Överenskommelsen syftar även till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna samt öka förutsättningarna för samordning med instrument på EU- och nationell nivå. Detta välkomnas av regeringen.

Havs- och fiskeriprogrammet

Ett havs- och fiskeriprogram ska tas fram för kommande budgetperiod 2014–2020. I likhet med det nuvarande fiskeriprogrammet kommer programmet att finansiera åtgärder som kan främja såväl långsiktigt hållbara fiskbestånd som ökad konkurrenskraft för företag med koppling till fiskesektorn. Det nya programmet kommer dock att ha ett bredare tillämpningsområde än det nuvarande programmet. En viktig nyhet är att programmet även kommer att inkludera finansiering av åtgärder som ska underlätta genomförandet av EU:s nya fiskeripolitik, bl.a. det successiva införandet av ett utkastförbud och även möjliggöra åtgärder som syftar till att nå målen i havsmiljödirektivet. Nytt är också att programmet kommer att finansiera vissa åtgärder som bidrar till målen för den maritima politiken samt till genomförandet av vetenskaplig datainsamling och fiskerikontroll. Detta kommer att bidra till ett bredare och mer strategiskt angreppssätt vad avser vår havsmiljö och dess resurser. Regeringen kommer i utformningen och genomförandet av programmet fortsatt särskilt beakta behoven hos det kustnära och småskaliga fisket.

Då det EU-regelverk som reglerar den europeiska havs- och fiskerifondens medel liksom fördelningen till medlemsstaterna ännu inte har beslutats kan anslagsnivåer för programperioden 2014–2020 inte fastställas i denna proposition. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen avseende omfattning och årlig fördelning för de berörda anslagen.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

Sverige har mer än tvåhundra mil kust, tusentals mil av vattendrag och drygt hundratusen sjöar. Detta skapar stora möjligheter för ökat företagande inom såväl vattenbruk som fritidsfiske och fisketurism. Vattenbruket har stora möjligheter att utvecklas till en grön näring på många håll i landet. Särskilt om näringen diversifieras och anpassas till lokala förutsättningar kan den producera miljö- och klimatsmarta livsmedel från sjöar och hav och bidra till regional utveckling. Den kommande handlingsplanen för svenskt vattenbruk och havs- och fiskeriprogrammet kommer att vara bidragande instrument för detta.

Fritidsfisket är en utbredd och uppskattad friluftaktivitet i Sverige. En fortsatt god och ändamålsenlig fiskeriförvaltning och fiskevård både i kustnära områden och i inlandet stärker arbetet med att utveckla landsbygdsnärings- och skapar förutsättningarna för ökade rekreativmöjligheter för allmänheten.

En god jakt- och viltförvaltning

Jakt är en av människans äldsta kulturyttringar. Antalet jägare uppgår i Sverige till ca 260 000 personer som har jakt som fritidsintresse eller som en del i sin försörjning. Jakt- och viltförvaltning ska fungera i samklang med de övriga areella näringarna och naturresurserna i stort. Regeringen anser att företagare och entreprenörer som är bosatta på landsbygden och som bedriver näringsverksamhet där ska kunna göra det under goda förutsättningar även när rovdjursstammarna ökar. En god förvaltning av jaktbara vilda arter kännetecknas av en acceptabel balans mellan skador och nytta av vilt inom ramen för ett hållbart nyttjande.

2.6.2 De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion

Regeringens framtidskommission har identifierat en rad samhällsutmaningar som Sverige står inför och har särskilt utrett frågan om hur vi kan kombinera tillväxt med hållbarhet. Framtidskommissionens rapporter (Ds 2013:1 och Ds 2013:19) kommer att vara ett viktigt underlag

i regeringens fortsatta arbete mot en hållbar tillväxt och en grön ekonomi.

Klimat-, miljö- och energiutmaningarna hanteras av regeringen med hjälp av flera instrument och inom olika politikområden. Den nationella och regionala tillväxt-, närings-, miljö-, it-, innovations- och energipolitiken samt politiken för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel ska bidra till att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd, förbättrat miljötillstånd samt stimulera innovationer och export. Utvecklingen mot en grön ekonomi innebär möjligheter för utveckling av svensk miljöteknik, inklusive hållbara varor, tjänster och produktionssystem, och kan därigenom minska miljöpåverkan nationellt och globalt samt skapa nya jobb i både stads- och landsbygdsregioner. Sverige ska utvecklas mot en grönare ekonomi i samklang med jordens klimat- och miljövillkor som brukar naturen utan att den förbrukas. Såväl befintliga produkter från biomassa som nya innovationer har potential att utvecklas. Utvecklingen av en grön ekonomi ger landsbygden och de gröna näringarna stora möjligheter att utvecklas genom ökad förädling till nya biobaserade produkter och innovationer.

Regeringens målsättning är att Sverige ska vara en aktiv och ledande förebild med ett konkurrenskraftigt och hållbart jord- och skogsbruk som är miljöanpassat och tar till vara de förnybara resurser som finns. För att förverkliga målsättningen kommer myndighetssamverkan att fortsätta för att ta till vara den potential som finns inom de gröna näringarna för att producera förnybar energi. I detta syfte är det viktigt att främja olika miljö- och klimatfrämjande insatser för att t.ex. underlätta för biogasproduktion ur jordbruksråvara. Genom ett pilotprojekt gällande stöd för dubbel miljönytta kan produktionen av biogas öka. Om det öppna landskapet minskar i omfattning hotas flera biotoper som är viktiga för många växt- och djurarters överlevnad samtidigt som landsbygdens attraktionskraft som boendemiljö och för turism minskar. De gröna näringarna ska ges förutsättningar att vara fortsatt konkurrenskraftiga samtidigt som naturresurserna brukas utan att förbrukas.

Arbetet med en omställning till förnybar energi inom de gröna näringarna måste fortsätta. I syfte att minska oljeberoendet och negativ miljöpåverkan har en rad åtgärder inom de gröna näringarna påbörjats. Två viktiga exempel är

initiativ till energieffektivisering och omställning av arbetsmaskiner från fossila bränslen till biodrivmedel. Inom energiområdet pågår arbete av betydelse för de gröna näringarna, bl.a. EU-direktiv om ändringar i förnybarhetsdirektivet (ILUC) samt utredningen om fossiloberoende fordonsflotta (dir 2012:78). Modernt och hållbart jord-, skogsbruk och fiske värnar den biologiska mångfalden och minimerar negativ miljöpåverkan. Härmed bidrar de till att miljö kvalitetsmålen nås och att ekosystemens förmåga att leverera olika ekosystemtjänster vidmakthålls och stärks.

Utvecklingen av en biobaserad samhälls-ekonomi, som förs fram i bl.a. Horisont 2020-strategin, liksom i visionen om ett Sverige utan klimatpåverkande utsläpp 2050, kräver ökat fokus på ett hållbart nyttjande av naturresurserna. Utbildning och forskning har stor betydelse för de gröna näringarnas fortsatta utveckling och bidrar till att öka kunskapen om de globala utmaningarna på klimat- och miljöområdet. Här kommer EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020, att spela en viktig roll och bidra till utvecklings- möjligheter inom de gröna näringarna. De samlade offentliga och privata forsknings- satsningarna i Sverige och inom EU på att utveckla användningen av skogsråvara och bio- massa till nya material och biobaserade produkter för en biobaserad samhälls-ekonomi är betydelsefulla för att klara uppsatta klimat- och energimål. Syftet med det nybildade Europeiska partnerskapet för innovation (EIP) för jordbruk är att öka effektiviteten i resursanvändandet och att förbättra jordbrukets konkurrenskraft. Det kommer att erbjuda goda möjligheter för spridningen av befintliga forskningsresultat och att uppmärksamma forskningen på de behov som finns i praktikerledet.

Matsvinn

För att nå en hållbar utveckling är det viktigt att livsmedelsresurserna utnyttjas mer effektivt. Arbetet med att förebygga att matsvinn uppstår har därför alltmer kommit att få stor betydelse och är en prioriterad fråga inom EU, FAO och OECD. Regeringen har avsatt medel för ett treårigt projekt under ledning av Livsmedels- verket, där även Naturvårdsverket och Jord- bruksverket deltar.

Mer skog för ett bättre klimat

Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Regeringens vision Skogsriket – med värden för världen har som mål att ta tillvara skogens alla värden och därigenom skapa förutsättningar för fler jobb på den svenska landsbygden. Skogsriket bygger på det hållbara brukandet och de två jämställda skogspolitiska målen om miljö och produktion. Visionen Skogsriket utvecklas i dialog med skogssektorn och kommer under 2014 att behandla bl.a. frågor om lönsamhet, klimat och skogens roll i utvecklingen mot en biobaserad samhälls-ekonomi samt kompetensförsörjning. Trähusbyggande och naturbaserad turism är näringsgrenar vars stora potential fortsatt kommer att främjas inom Skogsriket.

Skogen ger råvara till en viktig basnäring i Sverige. Skogsnäringen möter i dag flera utmaningar i form av sviktande konjunktur, strukturomvandling och svårigheter med kompetens- försörjning. Samtidigt finns många möjligheter till utveckling. Det rör exempelvis skogens bidrag till att nå klimatmålen genom upptag och inlagring av koldioxid samt skogen som källa till förnybar råvara för energi och andra produkter. Andra viktiga utvecklingsområden är de rika möjligheterna för friluftsliv, turism och andra sociala värden samt skogen som livsmiljö för biologisk mångfald.

För att behålla och utveckla skogsnäringens viktiga bidrag till svensk ekonomi är Sverige beroende av att kunna rekrytera kompetent personal från hela Sveriges befolkning, kvinnor och män, en fråga som är i fokus i skogs- brukssektorns jämställdhetsstrategi. Skogs- brukssektorn har ansvar för genomförande av jämställdhetsstrategin och regeringen följer uppmärksamt att den får fullt genomslag.

Mot bakgrund av de utmaningar och stora möjligheter som skogen och skogsbruket står inför har Skogsstyrelsen fått i uppdrag att göra en förstudie gällande utveckling av ett nationellt skogsprogram. Förstudien väntas ge ett kunskapsunderlag för utveckling av verktyg att ta till vara framtidens möjligheter och identifiera hinder för det hållbara skogsbruket med dess jämställda produktions- och miljömål. För- studien ska också ge underlag för en bedömning

om ett sådant nationellt skogsprogram är kostnadseffektivt. Förstudien kommer att utgöra det huvudsakliga underlaget för regeringens överväganden om huruvida ett nationellt skogsprogram bör skapas.

Det finns potential att avsevärt öka skogens årliga tillväxt. En hög och stabil tillväxt är grundläggande för att långsiktigt tillvarata skogens roll i klimatarbetet samt för att möta ökad efterfrågan på biomassa. För att utveckla möjligheterna fortsätter därför satsningen på utveckling av hållbara skötselmetoder genom en systematisk och upprepad ansats av aktivt lärande. Metoderna ska utvecklas tillsammans med en effektiv och funktionell miljöhänsyn.

Goda kunskaper hos skogsägarna om åtgärder och metoder är en avgörande faktor för skogspolitiken inriktning på frihet under ansvar och för att nå målsättningen om ökad tillväxt inom ramen för ett hållbart skogsbruk. Regeringens budgetförstärkning med 40 miljoner kronor 2012–2015 till rådgivning om skogsskötsel inklusive röjning och miljöhänsyn stödjer detta. Skogens sociala värden är viktiga och ska uppmärksammas i rådgivnings- och informationsinsatser.

Vid sidan av miljöhänsynen i det hållbara skogsbruket behövs ett fortsatt arbete med att skydda värdefulla skogsmiljöer för att nå skogspolitiken mål och miljö kvalitetsmålen, samt uppfylla internationella åtaganden. 2013 förstärkte regeringen därför anslaget för skydd av skog, en satsning som pågår fram t.o.m. 2016 och totalt omfattar 96 miljoner kronor. Genom insatserna ges Skogsstyrelsen möjlighet att utveckla sitt arbete med att teckna naturvårdsavtal och bilda biotopskyddsområden.

Skogsriketsatsningen Väx med skogen pågår 2012–2015. Innovation och entreprenörskap med skogen som bas stimuleras genom en stödordning inriktad mot mikroföretag, små samt medelstora företag. Genom satsningen på totalt 40 miljoner kronor bereds företagen möjlighet att utveckla sin verksamhet och därmed bidra till jobb och tillväxt på landsbygden.

Skogens möjlighet att erbjuda arbetstillfällen tas också till vara i en särskild arbetsmarknads-satsning för långtidsarbetslösa 2013–2015. Satsningen innehar 1 500 platser under perioden där deltagarna erbjuds 6 månaders förberedelse och utbildning följt av 12 månaders anställning. Arbetsuppgifterna kan t.ex. handla om

inventeringar och upprustning av leder och rastplatser, och är sådana som har ett stort allmänt intresse men som det annars saknas resurser till. Kommande arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända invandrare med bas i landsbygden näringar, inklusive skogsbruket, bidrar framöver också till sysselsättningen på landsbygden.

Ett resurseffektivt och hållbart fiske

Regeringens mål är att den svenska fiskerinäringen ska producera fisk och fiskprodukter som efterfrågas av konsumenterna och bidrar till att skapa arbete, välfärd och levande kust- och insjösamhällen. För att uppnå detta krävs att allt fiske såväl i Sverige som i EU bedrivs resurseffektivt och långsiktigt hållbart. Den reformering av EU:s gemensamma fiskeripolitik som nu genomförs kommer att bidra till ett ökat fokus på långsiktigt hållbara bestånd genom uppfyllande av maximalt hållbart uttag (MSY), införande av utkastförbud och ökad regional anpassning. I vissa fall har regeringen önskat än striktare, långtgående regelverk men konstaterar att många viktiga element har förbättrats i och med reformen. Mycket av regelverket kommer framöver att behöva utvecklas och definieras för specifika regioner och havsområden och det är viktigt att det arbetet fortskrider. Regeringen kommer fortsatt att vara pådrivande i detta för att uppnå en långsiktigt hållbar fiskeripolitik i Europa. För att underlätta genomförandet av utkastförbud satsar regeringen ytterligare medel på utveckling av selektiva fiskeredskap i syfte att minska mängden oönskad fångst.

Ökad kunskap inom fiskeriförvaltningen är också en central förutsättning för att fortsatt utveckla ekosystemansatsen i förvaltningsbesluten. Den internationella vetenskapliga rådgivningen syftar till att nå ett hållbart uttag av de marina resurserna och rådgivningen utgör därför också grunden för de politiska besluten om exempelvis kvoter. Det är i sammanhanget av största vikt att säkerställa en väl underbyggd vetenskaplig rådgivning. Sverige arbetar därför kontinuerligt för en förstärkning och utveckling av Internationella Havsforskningsrådet (ICES), vars vetenskapliga rådgivning utgör en grund för de politiska besluten.

2.6.3 De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

Det är regeringens målsättning att de gröna näringarna utmärks av omtanke och ansvarstagande för miljö och djur samt av hög etik. Som en del av detta fortsätter regeringen att arbeta nationellt, inom EU och internationellt för en god djur- och folkhälsa samt för ett gott djurskydd och växtskydd.

Inom ramen för EU-samarbetet pågår för närvarande ett arbete med ett nytt EU-regelverk för friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja. Kommissionen har presenterat fem förslag till rättsakter – förslag om djurhälsa, om växtskadegörare, om växtförökningsmaterial, om offentlig kontroll samt om EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Sverige bidrar aktivt till den pågående översynen, med målsättningen att förenkla och effektivisera lagstiftningen, utveckla de förebyggande insatserna och riskstyrningen samt att se till att kostnaderna hålls på en hanterbar nivå och de ekonomiska resurserna används på ett kostnads-effektivt sätt. Spridning av djursjukdomar och växtskadegörare är gränsöverskridande och för att Sverige ska kunna upprätthålla goda förhållanden inom landet är vi beroende av att andra regioner i EU och i världen gör detsamma. Att skydda växter och växtprodukter mot skadegörare har stor betydelse för livsmedelsförsörjningen, för en uthållig och konkurrenskraftig jordbruks-, skogs- och trädgårdsproduktion samt för skyddet av skogar, landskap och offentliga och privata grönområden.

Utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar kan i vissa fall innebära risker för folkhälsan och även orsaka stora förluster för lantbrukare i drabbade områden. Regeringen arbetar för att EU:s regelverk avseende djurhälsa ska skapa tydligare incitament för enskilda djurägare och för medlemsstaterna att förebygga och vidta åtgärder så att spridning av djursjukdomar förhindras.

Sverige har ett mycket gott smittskydd, bl.a. därför att vi aktivt och långsiktigt har arbetat med att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Även Sveriges geografiska läge bidrar till möjligheten att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Antibiotikaresistens är en stor utmaning där samarbete mellan djur- och

humanhälsa är viktig. Om sjukdomar inte kan behandlas blir situationen allvarlig för människor och djur och samhällets kostnader kan bli mycket höga. Därför arbetar regeringen både internationellt och nationellt för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens. Resistensläget i Sverige är bättre än i många andra länder. Omfattningen av antibiotikaresistens och antibiotikaanvändningen övervakas kontinuerligt både i Sverige och inom EU. Fortsatt forskning kring antibiotikaresistens och överföringen av resistent bakterier mellan djur och människa är nödvändig.

Regeringen anser att det är viktigt att även framöver bibehålla ett gott smittskyddsläge i Sverige. Alltsedan det svenska EU-inträdet har transporten av både lantbrukets djur och sällskapsdjur ökat till och från Sverige. För att detta inte ska leda till ökad spridning av smittsamma sjukdomar anser regeringen att det är viktigt att öka medvetenheten och arbetet med förebyggande smittskydd, liksom att arbeta för ett EU-regelverk som möjliggör för oss att stoppa, bekämpa och utrota smittor. Om en sjukdom brutit ut är det viktigt med ett effektivt bekämpande. Sett över den senaste tioårsperioden har den genomsnittliga kostnaden för bekämpandet av smittsamma husdjursjukdomar ökat i Sverige. Regeringen fortsätter att arbeta för att hålla tillbaka salmonella och bekämpa olika smittsamma djursjukdomar. En god djurhälsa liksom sunda och säkra livsmedel är av stor vikt för regeringen.

Krisberedskap, redlig livsmedelshantering och säkra livsmedel

Säkra livsmedel och dricksvatten är grundläggande förutsättningar för samhällets funktionalitet och för människors hälsa. De samhälls-ekonomiska kostnaderna förknippade med bristande krisberedskap där dricksvatten och livsmedel av undermålig kvalitet konsumeras riskerar att bli höga. Regeringen har tillsatt en utredning för att närmare granska förutsättningarna för en trygg dricksvattenförsörjning. Spridning av farliga kemikalier till miljön kan leda till att livsmedel och dricksvatten förorenas och därmed vara ett hot mot folkhälsan. För att förstärka arbetet med handlingsplanen för Giftfri vardag ökar regeringen Livsmedelsverkets anslag med 2 miljoner kronor under perioden

2014–2020. Medlen är avsedda för att öka kunskapen om risker med hälsofarliga ämnen i livsmedel i syfte att bidra till utvecklingen av den EU-gemensamma livsmedelslagstiftningen. Vidare avsätter regeringen 1 miljon kronor årligen till Livsmedelsverket för att förstärka spridningen av information till riskgrupper som inte ska ha ett högt intag av fet fisk från Östersjön.

Riksdagen beslutade i mars 2011 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör lägga fram ett lagförslag som förbjuder användningen av transfetter i livsmedel (bet. 2010/11:MJU14, rskr. 2010/11:193). Regeringen gav Livsmedelsverket i oktober 2011 i uppdrag (L2011/2643) att bl.a. lämna ett förslag till regler för att begränsa användningen av industriellt framställda transfettsyror i livsmedel. Livsmedelsverket har agerat genom dialog med branschen och den svenska livsmedelsbranschen har genom egna åtgärder ersatt industriellt framställda transfettsyror med andra fettråvaror. Den Europeiska kommissionen ska lämna en rapport och eventuella lagstiftningsförslag angående transfetter i livsmedel senast i december 2014. Livsmedelsverkets slutsats är att avvakta med nationell lagstiftning och invänta Europeiska kommissionens rapport. Livsmedelsverkets förslag har remitterats och de flesta remissinstanser delar Livsmedelsverkets bedömningar. Om nationell lagstiftning skulle införas före gemensamma åtgärder i EU, skulle det innebära merarbete och merkostnader för både myndigheter och företag eftersom den nationella lagstiftningen i så fall skulle behöva anpassas till kommande gemenskapsregler. Regeringen bedömer därför att Europeiska kommissionens rapport bör avvaktas innan nationella lagstiftningsåtgärder vidtas.

Konsumenten har verktyg och förutsättningar att välja

De livsmedel som säljs ska vara säkra. Konsumenterna har rätt att känna sig trygga med det de äter. Konsumenterna ska också kunna lita på att de livsmedel som de konsumerar är vad de utges för att vara. Det senaste året har det framkommit att fusk förekommer i livsmedelsbranschen. Redligheten i livsmedelshanteringen ska vara god. Samtidigt ska valfriheten och konsument-

makten vara stor och det är av vikt att regelverket är modernt och anpassat till dagens förhållanden. För att förstärka Livsmedelsverkets nationella funktion som stöd för regionala och lokala kontrollmyndigheter ökar regeringen Livsmedelsverkets anslag med 3 500 000 kronor för insatser mot livsmedelsfusk och ökat konsumentförtroende för maten. Medlen är avsedda att användas för att förstärka verkets arbete med redlighetsfrågor, genom bl.a. särskilda kontrollprojekt inriktade mot redlighetsfrågor, såsom livsmedelsmärkning och innehållsdeklarationer, och ökat stöd till lokala kontrollmyndigheter.

Märkning är ett viktigt redskap för att konsumenten ska kunna välja bra, hälsosam och miljömässigt hållbar mat efter sina önskemål och behov. Fortsatta åtgärder för att förbättra kunskapen om kostens och måltidernas betydelse ska genomföras rörande bl.a. måltider i skolan och inom äldreomsorgen. Regeringens satsningar inom ramen för visionen Sverige – det nya matlandet är här betydelsefulla.

Att ha tillgång till gott och säkert vatten är av stor betydelse för såväl den enskilde konsumenten som för företag och behövs för en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. De senaste årens stora utbrott av vattenburna smittor visar hur snabbt allvarliga händelser kan uppstå och varför god samordning behövs för att dra lärdom av vad som inträffat. Den samordning av dricksvattenfrågorna på nationell nivå som Livsmedelsverket leder är viktig för att samhället ska kunna fortsätta upprätthålla en bra dricksvattenförsörjning såväl vid normala förhållanden som vid allvarliga störningar eller kriser.

2.6.4 De gröna näringarna är en del av en globalt hållbar utveckling

De gröna näringarna är viktiga för utveckling mot ett hållbart samhälle i Sverige, i resten av EU och i övriga världen. Inom ramen för olika internationella organisationer och processer driver regeringen frågan om en öppnare och mer marknadsanpassad handel på jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdet, klimathänsyn, hållbar produktion i jordbruks-, fiske- och skogsnäringen, värnandet om genetiska resurser på regional och global nivå och säkra livsmedel. I den s.k. post 2015-agendan, dvs. FN-processerna

för en ny agenda för global utveckling efter 2015 och de millenniemål som då löper ut, kommer globala hållbarhetsmål att fastställas.

En trygg global livsmedelsförsörjning

Uppfyllandet av FN:s Millenniemål är fortsatt prioriterat av regeringen. Delmålet om halverad fattigdom i det första millenniemålet har nu nåtts. Även om framstegen i att nå delmålet om att halvera andelen hungrande har förbättrats sedan 1990 har minskningen i antalet hungrande stannat av sedan 2007 och i vissa regioner i stället ökat. Därför är det än mer angeläget att öka relevanta och effektiva insatser. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) har en central roll för att främja en globalt tryggad livsmedelsförsörjning och Sveriges deltagande i organisationen är därför viktigt. Sverige kommer vidare att lägga stor vikt vid det påbörjade arbetet inom ramen för Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning med framtagandet av riktlinjer för ansvarsfulla investeringar i jordbruk⁸, som ska komplettera de frivilliga riktlinjerna. Regeringen understryker vikten av bättre fungerande marknader, satsningar för att uppnå ökad hållbar produktivitet inom jordbruket, ett hållbart fiske, minskat produktionsbortfall och svinn liksom vikten av lika tillgång för kvinnor och män till produktionsresurser som mark samt tillgång till finansiering för en globalt tryggad livsmedelsförsörjning.

De gröna näringarna är en del av lösningen i det globala miljö- och klimatarbetet

Ett hållbart jord- och skogsbruk i världen bidrar till utveckling och fattigdomsbekämpning. Det finns stor potential att minska negativ klimatpåverkan genom att reducera den pågående avskogningen och omföringen av skogsmark till annan markanvändning vilket sker i många utvecklingsländer.

Sverige har genom sin höga kunskapsnivå och långa skogliga tradition en hög trovärdighet internationellt vad gäller skogsbruket och skogens produktions- och miljövärden. Sverige

ska fortsätta att förmedla kunskap om detta och exportera sitt teknologiska kunnande. Sverige ska fortsatt spela en framträdande roll avseende skogsfrågor på den europeiska arenan liksom i det övriga internationella arbetet, som en viktig del i satsningen Skogsriket. Processerna kring ett rättsligt bindande avtal för skog i Europa samt framtagandet av en ny skogsstrategi för EU är specifikt prioriterade.

Ett aktivt deltagande i Global Research Alliance for Agricultural Green House Gases ger även möjlighet för svenska forskare att bidra till det globala samarbetet inom de gröna näringarna.

Internationellt fiskerisamarbete sker huvudsakligen inom multilaterala och regionala organisationer samt inom ramen för EU:s fiskeavtal med tredje land. Regeringens mål är att stärka tillämpningen av försiktighetsansatsen och ett införande av ekosystemansatsen i förvaltningen samt skydda de mänskliga rättigheterna. Med hänsyn till situationen för många bestånd, såväl i EU som globalt, är även arbetet inriktat på de faktorer som främjar återuppbyggnaden av hotade bestånd allt viktigare.

En öppen global ekonomi

Regeringen har som mål att bidra till en dynamisk och öppen global ekonomi på jordbruks- och livsmedelsområdet. Det kvarstår som en prioritet för regeringen att avsluta Doharundan inom ramen för världshandelsorganisationen WTO där bl.a. ett reviderat jordbruksavtal ingår. På grund av fortsatta motgångar i den multilaterala förhandlingsprocessen avser regeringen fortsatt stödja EU:s bilaterala frihandelsförhandlingar, inte minst med USA, och svenska initiativ i syfte att öppna marknader för svenska exportintressen. Åtgärder som syftar till att värna människors, djurs och växters liv och hälsa bör vara rättvisa och proportionerliga samt bygga på överenskomna riktlinjer, rekommendationer och standarder. Genom WTO och internationella standardiseringsorganisationer finns ett multilateralt regelverk som säkerställer detta.

⁸ Inklusivt skogsbruk och fiske.

3 Budgetförslag

3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

År	Utfall	376 013	Anslags- sparande	-6 769
2012	Utfall	376 013	Anslags- sparande	-6 769
2013	Anslag	400 368 ¹	Utgifts- prognos	384 129
2014	Förslag	405 533		
2015	Beräknat	393 981 ²		
2016	Beräknat	376 912 ³		
2017	Beräknat	385 245 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 388 894 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 365 832 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 365 831 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för att medfinansiera insatser enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	-	359	268	91
Prognos 2013	-	360	310	50
Budget 2014	-	360	310	50

Tabell 3.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	201 578	207 841	-6 263
(varav tjänsteexport)	1 061	1 205	-144
Prognos 2013	380 700	384 700	-4 000
(varav tjänsteexport)	900	1050	-150
Budget 2014	528 900	528 800	100
(varav tjänsteexport)	900	800	100

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som erhålls vid handel med skogsodlingsmaterial (kontroll av frö- och planthandel) från statliga myndigheter och affärsverk. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som i huvudsak finansieras genom avgifter. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 405 533 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 393 981 000 kronor, 376 912 000 kronor respektive 385 245 000 kronor.

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	400 368	400 368	400 368	400 368
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	11 375	16 760	23 846	33 225
Beslut	-5 710	-22 641	-46 787	-47 822
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-500	-507	-515	-527
Förslag/ beräknat anslag	405 533	393 981	376 912	385 245

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

År	Utfall	2012	2013	2014	2015	2016	2017
2012	Utfall	232 584					
2013	Anslag	261 868 ¹					
2014	Förslag			257 873			
2015	Beräknat		249 373				
2016	Beräknat		239 373				
2017	Beräknat		217 873				

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling.

Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2015, 21 000 000 kronor 2016 samt 29 000 000 kronor 2017–2018.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor under 2015, 21 000 000 under 2016 och 29 000 000 kronor under 2017–2018.

Tabell 3.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2018
Ingående åtaganden	26 679	21 999	26 211			
Nya åtaganden	15 521	21 085	18 600			
Infriade åtaganden	-20 201	-16 873	-18 600	-20 000	-21 000	-29 000
Utestående åtaganden	21 999	26 211	26 211			
Erhållet/förslaget bemyndigande	70 000	70 000	70 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 500 000 kronor årligen 2014–2016 förs över till anslag 1:21 *Stöd till jordbrukets rationalisering*.

Regeringen föreslår att 257 873 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 249 373 000 kronor, 239 373 000 kronor respektive 217 873 000 kronor.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	261 868	261 868	261 868	261 868
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-2 500	-11 000	-21 000	-44 000
Överföring till/från andra anslag	-1 500	-1 500	-1 500	
Övrigt	5	5	5	5
Förslag/beräknat anslag	257 873	249 373	239 373	217 873

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2012	Utfall	113 854	976
2013	Anslag	112 729 ¹	114 270
2014	Förslag	115 093	
2015	Beräknat	116 533 ²	
2016	Beräknat	119 469 ³	
2017	Beräknat	122 038 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 115 093 tkr i 2014 års prinsnivå.

³ Motsvarar 116 121 tkr i 2014 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 116 121 tkr i 2014 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	163 880	165 341	-1 461
(varav tjänsteexport)	(5 566)	(5 135)	(431)
Prognos 2013	161 000	162 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	(5 000)	(4 800)	(200)
Budget 2014	161 000	162 000	-1 000
(varav tjänsteexport)	(5 000)	(4 800)	(200)

Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 115 093 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 116 533 000 kronor, 119 469 000 kronor respektive 122 038 000 kronor.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	112 729	112 729	112 729	112 729
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 528	3 970	5 851	8 401
Beslut			1 058	1 081
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-164	-166	-169	-172
Förslag/beräknat anslag	115 093	116 533	119 469	122 038

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	105 966		0
2013	Anslag	107 301 ¹		107 301
2014	Förslag	107 298		
2015	Beräknat	108 478 ²		
2016	Beräknat	109 873 ³		
2017	Beräknat	112 019 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 107 298 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 107 298 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 107 298 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012		4 257	-4 257	0
Prognos 2013		4 400	-4 400	0
Budget 2014		4 400	-4 400	0

Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	525 667	-520 798	4 869
Prognos 2013	525 757	-529 587	-3 830
Budget 2014	530 000	-530 000	0

Av tabellerna framgår distriktsveterinärernas avgiftsbelagda verksamhet. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad.

Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 107 298 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Bidrag till veterinär fältverksamhet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 108 478 000 kronor, 109 873 000 kronor respektive 112 019 000 kronor.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	107 301	107 301	107 301	107 301
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	150	1 332	2 729	4 878
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-153	-155	-157	-160
Förslag/beräknat anslag	107 298	108 478	109 873	112 019

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	12 654		279
2013	Anslag	12 433 ¹		12 166
2014	Förslag	12 933		
2015	Beräknat	13 433		
2016	Beräknat	14 933		
2017	Beräknat	14 933		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroll och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningsarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och

sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 12 933 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 13 433 000 kronor, 14 933 000 kronor respektive 14 933 000 kronor.

Tabell 3.16 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	12 433	12 433	12 433	12 433
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	500	1 000	2 500	2 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	12 933	13 433	14 933	14 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	129 096	20 381	
2013	Anslag	124 349 ¹		128 079
2014	Förslag	124 349		
2015	Beräknat	124 349		
2016	Beräknat	124 349		
2017	Beräknat	124 349		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen

(1999:658), provtagningslagen (2006:806) eller med stöd av i lagarna meddelade författningar. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 124 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 124 349 000 kronor, 124 349 000 kronor respektive 124 349 000 kronor.

Tabell 3.18 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	124 349	124 349	124 349	124 349
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	124 349	124 349	124 349	124 349

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.7 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	42 001	5 777	
2013	Anslag	37 778 ¹		36 869
2014	Förslag	37 778		
2015	Beräknat	37 778		
2016	Beräknat	37 778		
2017	Beräknat	37 778		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada.

Kompletterande information

Bestämmelser om rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 37 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för vilt-skador m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 37 778 000 kronor, 37 778 000 kronor respektive 37 778 000 kronor.

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	37 778	37 778	37 778	37 778
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	37 778	37 778	37 778	37 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.

Skälen för regeringens förslag: Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret

omfattar tiden den 1 juli–den 30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret medan utgifterna är fördelade över kalenderåret.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor.

3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor				
2012	Utfall	492 301	Anslags-sparande	7 834
2013	Anslag	505 621 ¹	Utgifts-prognos	514 715
2014	Förslag	521 089		
2015	Beräknat	504 513 ²		
2016	Beräknat	501 750 ³		
2017	Beräknat	502 088 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 498 361 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 487 827 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 478 105 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor			
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2012	29 182	-30 221	-1 039
Prognos 2013	30 859	-32 895	-2 036
Budget 2014	35 255	-33 581	1 674
<i>Djur</i>			
Utfall 2012	26 711	-24 712	1 999
Prognos 2013	33 616	-36 268	-2 652
Budget 2014	33 800	-33 800	0
<i>Växt</i>			
Utfall 2012	12 184	-12 440	-256
Prognos 2013	12 550	-11 610	940
Budget 2014	12 500	-12 600	-100
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2012	8 255	-8 333	-78
Prognos 2013	8 790	-8 790	0
Budget 2014	8 700	-8 500	200

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
<i>Vatten</i>			
Utfall 2012	12 800	-12 176	624
Prognos 2013	12 800	-12 680	120
Budget 2014	14 900	-14 800	100
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2012	3 576	-3 576	0
Prognos 2013	4 390	-4 390	0
Budget 2014	4 400	-4 400	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2012	22 872	-23 808	-936
Prognos 2013	23 940	-23 884	56
Budget 2014	24 300	-24 200	100
<i>Tjänsteexport</i>			
Budget 2014	7 000	7 000	0

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Vatten, Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 521 089 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 504 513 000 kronor, 501 750 000 kronor respektive 502 088 000 kronor.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	505 621	505 621	505 621	505 621
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	16 725	23 174	31 633	42 927
Beslut	-662	-23 679	-34 892	-45 836
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-595	-602	-612	-625
Förslag/beräknat anslag	521 089	504 513	501 750	502 088

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtsjukdomar

Tusental kronor				
2012	Utfall	5 000	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	6 700 ¹	Utgifts-prognos	6 539
2014	Förslag	5 000		
2015	Beräknat	5 000		
2016	Beräknat	5 000		
2017	Beräknat	5 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skada till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknads-

kontroller, inventeringar m.m. mot karantän-skadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboratorie-mässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bekämpande av växtskadegörare* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 5 000 000 kronor, 5 000 000 kronor respektive 5 000 000 kronor.

Tabell 3.26 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	5 000	5 000	5 000	5 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor				
2012	Utfall	5 922 181	Anslags-sparande	660 819
2013	Anslag	5 819 000 ¹	Utgifts-prognos	5 996 000
2014	Förslag	5 932 000		
2015	Beräknat	5 870 000		
2016	Beräknat	5 872 000		
2017	Beräknat	5 909 300		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitik. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Kompletterande information

I förslag till rådets och Europaparlamentets förordning (EG) nr 0280/2011 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare.

I rådets beslut (EG) nr 470/2009 finns bestämmelser om bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 932 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 5 870 000 000 kronor, 5 872 000 000 kronor respektive 5 909 300 000 kronor.

Tabell 3.28 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	5 819 000	5 819 000	5 819 000	5 819 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar				
	113 000	51 000	64 100	101 400
Volym			-11 100	-11 100
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	5 932 000	5 870 000	5 872 000	5 909 300

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utfall
2012	Utfall	175 478		144 938
2013	Anslag	258 300 ¹	Utgifts-prognos	133 740
2014	Förslag	144 100		
2015	Beräknat	144 100		
2016	Beräknat	142 100		
2017	Beräknat	143 100		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Kompletterande information

I förslag till rådets och Europaparlamentets förordning (EG) nr 0281/2011 finns bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 144 100 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 144 100 000 kronor, 142 100 000 kronor respektive 143 100 000 kronor.

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	258 300	258 300	258 300	258 300
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Volymer	-111 700	-111 700	-113 700	-112 700
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	144 100	144 100	142 100	143 100

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 48 000 000 kronor 2015 och 32 000 000 kronor 2016.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom frukt- och gröntsektorn. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Denna stödform innebär att beslut om stödutbetalningar för kommande år behöver kunna fattas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 48 000 000 kronor 2015 och 32 000 000 kronor 2016.

Tabell 3.31 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	44 413	69 937	80 000		
Nya åtaganden	69 937	60 063	48 000		
Infriade åtaganden	-44 413	-50 000	-48 000	-48 000	-32 000
Utestående åtaganden	69 937	80 000	80 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	80 000	80 000	80 000		

3.1.12 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Tusental kronor

2012	Utfall	428 650	Anslags- sparande	8 921
2013	Anslag	190 472 ¹	Utgifts- prognos	178 012
2014	Förslag	75 472		
2015	Beräknat	75 472		
2016	Beräknat	75 472		
2017	Beräknat	75 472		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget används för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskesfond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångsutgifter, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska gemenskapen. Anslaget får även användas till utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten.

Regeringens överväganden

Medelsbehovet på anslaget kan variera mycket mellan olika år. Det beror huvudsakligen på de eventuella finansiella korrigeringar som beslutas av Europeiska kommissionen.

Regeringen föreslår att 75 472 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Finansiella korrigeringar m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 75 472 000 kronor, 75 472 000 kronor respektive 75 472 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Finansiella korrigeringar

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	190 472	190 472	190 472	190 472
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-115 000	-115 000	-115 000	-115 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	75 472	75 472	75 472	75 472

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.13 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

2012	Utfall	19 063	Anslags- sparande	23 835
2013	Anslag	37 919 ¹	Utgifts- prognos	25 701
2014	Förslag	23 985		
2015	Beräknat	16 105		
2016	Beräknat	28 000		
2017	Beräknat	28 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för strukturåtgärder inom fiskerinäringen. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att återkomma angående anslagsnivåer för havs- och fiskeriprogrammet för programperioden 2014–2020.

Regeringen föreslår att 23 985 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 16 105 000 kronor, 28 000 000 kronor respektive 28 000 000 kronor.

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 201–2017, för 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	37 919	37 919	37 919	37 919
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 882	7 482	18 482	18 482
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-34 816	-29 296	-28 401	-28 401
Förslag/beräknat anslag	23 985	16 105	28 000	28 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.14 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tabell 3.36 Anslagsutveckling 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	37 333		147 782
2013	Anslag 91 793 ¹		68 103
2014	Förslag 75 412		
2015	Beräknat 55 051		
2016	Beräknat 70 000		
2017	Beräknat 70 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av strukturstöd till fisket m.m. som redovisas under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Kompletterande information

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.*

Regeringens överväganden

Regeringen avser att återkomma angående anslagsnivåer för havs- och fiskeriprogrammet för programperioden 2014–2020.

Regeringen föreslår att 75 412 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 55 051 000 kronor, 70 000 000 kronor respektive 70 000 000 kronor.

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	91 793	91 793	91 793	91 793
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	5 000	-30 000		
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-21 381	-6 742	-21 793	-21 793
Förslag/beräknat anslag	75 412	55 051	70 000	70 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.15 1:15 Livsmedelsverket

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:15 Livsmedelsverket

Tusental kronor

2012	Utfall	289 257	Anslags- sparande	1 603
2013	Anslag	294 403 ¹	Utgifts- prognos	291 715
2014	Förslag	304 035		
2015	Beräknat	306 115 ²		
2016	Beräknat	308 840 ³		
2017	Beräknat	315 340 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 302 430 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 300 524 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 300 524 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.39 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012		112 600	106 100	6 500
Prognos 2013		105 500	108 900	-3 400
Budget 2014		103 000	110 500	-7 500

Tabell 3.40 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	13 300	14 400	-1 100
(varav tjänsteexport)	(2 700)	(3 200)	(-500)
Prognos 2013	13 900	15 100	-1 200
(varav tjänsteexport)	(3 000)	(3 100)	(-100)
Budget 2014	13 000	13 000	0
(varav tjänsteexport)	(3 000)	(3 000)	(0)

Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 304 035 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Livsmedelsverket* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 306 115 000 kronor, 308 840 000 kronor respektive 315 340 000 kronor.

Det finns ett behov av förstärkta kontrollinsatser på redlighetsområdet. Regeringen föreslår att 3 500 000 kronor anvisas för insatser mot livsmedelsfusk.

Livsmedel kan vara en viktig källa till exponering för farliga ämnen. Regeringen föreslår att 2 000 000 kronor årligen anvisas anslaget under perioden 2014–2020 för att förstärka arbetet med handlingsplanen för en giftfri vardag.

Det är viktigt att konsumenterna har kännedom om Livsmedelsverkets kostråd för fisk som kan innehålla förhöjda halter miljögifter. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 000 000 kronor årligen för information om Livsmedelsverkets kostråd.

Ansvar för information om enskilda dricksvattenanläggningar överförs från Socialstyrelsen till Livsmedelsverket. Regeringen föreslår att anslaget därför anvisas 500 000 kronor per år fr.o.m. 2014. Detta innebär att frågor kring dricksvatten samlas på Livsmedelsverket.

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:15 Livsmedelsverket

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	294 403	294 403	294 403	294 403
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	4 983	8 631	13 268	19 744
Beslut	4 415	2 844	928	948
Överföring till/från andra anslag	500	506	514	525
Övrigt ³	-266	-269	-273	-279
Förslag/beräknat anslag	304 035	306 115	308 840	315 340

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.16 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tabell 3.42 Anslagsutveckling 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

2012	Utfall	78 687	Anslags- sparande	9 973
2013	Anslag	87 810 ¹	Utgifts- prognos	79 393
2014	Förslag	88 660		
2015	Beräknat	15 160		
2016	Beräknat	15 160		
2017	Beräknat	15 160		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder inom livsmedelsområdet, främst för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling enligt förordningen (2011:93) om stöd till insatser på livsmedelsområdet. Anslaget får användas för utgifter för åtgärder inom ramen för Sverige – det nya matlandet. Anslaget får även användas för utgifter för kommunikationsinsatser och för satsningar för mat inom offentlig sektor.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 88 660 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 15 160 000 kronor, 15 160 000 kronor respektive 15 160 000 kronor.

Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	88 660	88 660	88 660	88 660
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-73 500	-73 500	-73 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	88 660	15 160	15 160	15 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.17 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 3.44 Anslagsutveckling 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

2012	Utfall	41 829	Anslags- sparande	36
2013	Anslag	42 913 ¹	Utgifts- prognos	41 881
2014	Förslag	42 913		
2015	Beräknat	42 913		
2016	Beräknat	42 913		
2017	Beräknat	42 913		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom Landsbygdsdepartementets ansvarsområde.

Anslaget får användas för internationella skogsfrågor.

Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till Landsbygdsdepartementets internationella arbetsområden.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 42 913 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till

42 913 000 kronor, 42 913 000 kronor respektive 42 913 000 kronor.

Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	42 913	42 913	42 913	42 913
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	42 913	42 913	42 913	42 913

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.18 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.46 Anslagsutveckling 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2012	Utfall	3 001 993		557 356
2013	Anslag	3 200 436 ¹	Utgifts-prognos	3 148 574
2014	Förslag	2 665 527		
2015	Beräknat	2 478 135		
2016	Beräknat	2 544 860		
2017	Beräknat	2 324 275		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med det av EU-kommissionen godkända landsbygdsprogrammet för Sverige för perioden 2007–2013 och det kommande landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016.

Kompletterande information

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden för perioden 2007–2013.

I rådets förslag till förordning 2011/0282 (COD) finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden avseende perioden 2014–2020.

I förordningen (1996:93) finns bestämmelser om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige.

I rådets förordning (EG) 1234/2007 finns bestämmelser om stöd till biodling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 332 162 000 kronor 2015–2022.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 332 162 000 kronor 2015–2022.

Tabell 3.47 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2022
Ingående åtaganden	4 150 904	3 756 997	4 100 000			
Nya åtaganden	1 627 303	3 127 911	10 070 063			
Infriade åtaganden	-2 021 210	-2 784 908	-2 837 901	-2 410 764	-2 173 954	-6 747 444
Utestående åtaganden	3 756 997	4 100 000	11 332 162			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 340 000	4 100 000	11 332 162			

Regeringens överväganden

Sverige har från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 och ca 1 747 miljoner euro för perioden 2014–2020. Landsbygdsprogrammen medfinansieras nationellt inom ramar som anges i EU:s landsbygdsförordning nr 1698/2005 och i förslag till förordning för perioden 2014–2020 nr 2011/0282 (COD) och som preciseras i respektive program. Den totala nationella medfinansieringen uppgår för programperioden 2014–2020 till ca 17 795 miljoner kronor och redovisas på detta anslag. Utbetalningar hänförliga till respektive program får göras också under de två år som följer direkt på programperioden.

Sverige har från europeiska jordbruksfonden tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd för biodling för perioden 2014–2016. Programmet medfinansieras till hälften nationellt.

Regeringen föreslår att 2 665 527 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 2 478 135 000 kronor, 2 544 860 000 kronor respektive 2 324 275 000 kronor.

Tabell 3.48 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	3 200 436	3 200 436	3 200 436	3 200 436
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	1 806 162	1 393 022	2 142 662	1 914 662
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-2 341 071	-2 115 323	-2 798 238	-2 790 823
Förslag/beräknat anslag	2 665 527	2 478 135	2 544 860	2 324 275

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.19 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.49 Anslagsutveckling 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012		2 659 386	812 120
2013	Anslag	2 780 043 ¹	2 391 370
2014	Förslag	1 993 633	
2015	Beräknat	1 682 000	
2016	Beräknat	1 698 000	
2017	Beräknat	1 893 262	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med det av EU-kommissionen godkända landsbygdsprogrammet för Sverige för perioden 2007–2013 och det kommande landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Anslaget får även användas

för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016.

behov av framtida anslag på högst 9 966 141 000 kronor 2015–2022.

Kompletterande information

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden för perioden 2007–2013.

I rådets förslag till förordning 2011/0282 (COD) finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från europeiska jordbruksfonden avseende perioden 2014–2020.

I rådets förordning (EG) 1234/2007 finns bestämmelser om stöd till biodling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 966 141 000 kronor 2015–2022.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför

Tabell 3.50 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2022
Ingående åtaganden	4 350 093	3 342 454	3 839 000			
Nya åtaganden	1 326 489	2 338 367	8 646 490			
Infriade åtaganden	-2 066 947	-1 841 821	-2 519 349	-2 138 788	-1 637 882	-6 189 471
Utestående åtaganden	3 609 635	3 839 000	9 966 141			
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 340 000	3 839 000	9 966 141			

Regeringens överväganden

Sverige har från europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 953 miljoner euro för landsbygdsprogrammet för perioden 2007–2013 och totalt ca 1 747 miljoner euro för perioden 2014–2020.

Sverige har från europeiska jordbruksfonden tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd för biodling för perioden 2014–2016.

Regeringen föreslår att 1 993 633 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 682 000 000 kronor, 1 698 000 000 kronor respektive 1 893 262 000 kronor.

Tabell 3.51 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	2 780 043	2 780 043	2 780 043	2 780 043
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-4 162 587	-4 345 062	-3 606 587	-3 413 087
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	3 376 177	3 247 019	2 524 544	2 526 306
Förslag/beräknat anslag	1 993 633	1 682 000	1 698 000	1 893 262

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.20 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 3.52 Anslagsutveckling 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor				
2012	Utfall	29 235	Anslags-sparande	1 095
2013	Anslag	29 330 ¹	Utgifts-prognos	28 624
2014	Förslag	32 830		
2015	Beräknat	37 830		
2016	Beräknat	47 830		
2017	Beräknat	54 830		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläcke, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna.

Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultaten från verksamheten ligger bl.a. till grund för rådgivning, information och utbildning riktad till jordbrukare, lagstiftning på området samt framtagande och utveckling av insatser inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Regeringen föreslår att 240 000 000 kronor tillförs anslaget för ett stöd för dubbel miljönytta med syfte att främja produktion av förnybar energi under 2014–2023.

Regeringen föreslår att 32 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas 37 830 000 kronor, 47 830 000 kronor respektive 54 830 000 kronor.

Tabell 3.53 Härlledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	29 330	29 330	29 330	29 330
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	3 500	8 500	18 500	25 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 830	37 830	47 830	54 830

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.21 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 3.54 Anslagsutveckling 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

2012	Utfall	2 616	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	2 616 ¹	Utgifts-prognos	2 616
2014	Förslag	4 116		
2015	Beräknat	4 116		
2016	Beräknat	4 116		
2017	Beräknat	4 116		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Från anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Kompletterande information

I förordningen (1978:250) finns bestämmelser om statligt stöd till jordbrukets rationalisering (omtryckt 1988:999).

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 1 500 000 kronor årligen under 2014–2016 för möjligheten att utnyttja markreserv i nya omarronderingsområden. Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 4 116 000 kronor, 4 116 000 respektive 4 116 000 kronor.

Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	2 616	2 616	2 616	2 616
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				1 500
Överföring till/från andra anslag	1 500	1 500	1 500	
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 116	4 116	4 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.22 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tabell 3.56 Anslagsutveckling 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor

2012	Utfall	1 029	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	1 029 ¹	Utgifts-prognos	1 029
2014	Förslag	1 029		
2015	Beräknat	1 029		
2016	Beräknat	1 029		
2017	Beräknat	1 529		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 1 029 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Stöd till innehavare av fjällägenheter* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 029 000 kronor, 1 029 000 kronor respektive 1 529 000 kronor.

Tabell 3.57 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 029	1 029	1 029	1 029
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 029	1 029	1 029	1 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.23 1:23 Främjande av rennärigen m.m.

Tabell 3.58 Anslagsutveckling 1:23 Främjande av rennärigen m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Utfall	109 881		-1 966
2013	Anslag	107 915 ¹	Utgifts-prognos	103 329
2014	Förslag	107 915		
2015	Beräknat	107 915		
2016	Beräknat	107 915		
2017	Beräknat	99 915		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder för att främja rennärigen i form av:

- underhåll eller rivning av vissa riksgränsstängsel och renskötselaneläggningar som staten har underhållsansvar för,
- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och marker som är värdefulla för renskötseln, natur- och kulturmiljövården,
- utveckling av företagsregistret för rennärigen,
- bidrag enligt 35 b § rennäringsförordningen (1993:384),
- pristöd till rennärigen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött,

- ersättning till följd av Tjernobylyolyckan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyolyckan,
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark,
- katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringsförordningen,
- ersättning till följd av skador orsakade av rovdjur på ren enligt 4–5 §§ viltskadeförordningen (2001:724) och
- åtgärder för anpassning till ändrade klimatförhållanden samt övriga åtgärder för främjande av rennärigen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 107 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Främjande av rennärigen m.m.* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 107 915 000 kronor, 107 915 000 kronor respektive 99 915 000 kronor.

Tabell 3.59 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:23 Främjande av rennärigen m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	107 915	107 915	107 915	107 915
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				-8 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	107 915	107 915	107 915	99 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.1.24 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 3.60 Anslagsutveckling 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

2012	Utfall	1 632 269	Anslags- sparande	0
2013	Anslag	1 634 369 ¹	Utgifts- prognos	1 634 369
2014	Förslag	1 702 926		
2015	Beräknat	1 720 886 ²		
2016	Beräknat	1 780 868 ³		
2017	Beräknat	1 819 388 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 699 313 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 730 196 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 730 196 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.61 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2012	551 044	570 057	-19 013
(varav tjänsteexport)	(27 167)	(27 167)	(0)
Prognos 2013	568 000	568 000	0
(varav tjänsteexport)	(28 000)	(28 000)	(0)
Budget 2014	585 000	585 000	0
(varav tjänsteexport)	(28 000)	(28 000)	(0)

Avgiftsintäkterna disponeras av SLU. Avgiftsintäkterna avser bl.a. forskningsuppdrag samt djursjukvård.

Regeringens överväganden

För 2014 föreslås anslaget minska med 2,4 miljoner kronor till följd av kvalitetsbaserad omfördelning av forskningsmedel. Vidare föreslås anslaget öka med 34 miljoner kronor i enlighet med förslag i prop. 2012/13:30 Forskning och innovation. Se vidare avsnitt 10.2 Förändringar på anslagen för forskning och forskarutbildning under utgiftsområde 16.

Regeringen föreslår att 1 702 926 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 720 886 000 kronor, 1 780 868 000 kronor respektive 1 819 388 000 kronor.

Tabell 3.62 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	1 634 369	1 634 369	1 634 369	1 634 369
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	39 295	60 542	88 311	125 572
Beslut	31 611	28 353	60 606	61 917
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-2 349	-2 379	-2 418	-2 470
Förslag/ beräknat anslag	1 702 926	1 720 886	1 780 868	1 819 388

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.25 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 3.63 Anslagsutveckling Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

År	Utfall	420 958	Anslags-sparande	3 353
2012	Utfall	420 958	Anslags-sparande	3 353
2013	Anslag	443 077 ¹	Utgifts-prognos	435 689
2014	Förslag	495 660		
2015	Beräknat	522 816 ²		
2016	Beräknat	578 833 ³		
2017	Beräknat	589 848 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 517 059 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 564 425 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 564 426 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2015–2019.

Skälen för regeringens förslag: Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2015–2019.

Tabell 3.64 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö- areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2019
Ingående åtaganden	5 860 53	687 677	1 200 000			
Nya åtaganden	876 735	912 323	730 000			
Infriade åtaganden	-396 995	-400 000	-430 000	-520 000	-520 000	-460 000
Utestående åtaganden	687 677	1 200 000	1 500 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 200 000	1 200 000	1 500 000			

Regeringens överväganden

I enlighet med proposition 2012/13:30 Forskning och innovation, föreslår regeringen att anslaget ökar med 52,5 miljoner kronor 2014 bl.a. för en satsning på forskning om skogsråvara och biomassa.

Regeringen föreslår att 495 660 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 522 816 000 kronor, 578 833 000 kronor respektive 589 848 000 kronor.

Tabell 3.65 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	443 077	443 077	443 077	443 077
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	620	5 560	11 946	20 605
Beslut	52 465	74 686	124 325	126 691
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-502	-508	-515	-525
Förslag/beräknat anslag	495 660	522 816	578 833	589 848

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

3.1.26 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tabell 3.66 Anslagsutveckling 1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Tusental kronor				
2012	Utfall	1 177	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	1 177 ¹	Utgifts-prognos	1 177
2014	Förslag	1 177		
2015	Beräknat	1 177		
2016	Beräknat	1 177		
2017	Beräknat	1 177		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens (KSLA).

Regeringens överväganden

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) fungerar som diskussionsplattform för ledande företrädare inom den gröna sektorn. Under året har KSLA bedrivit en omfattande konferens- och seminarieverksamhet inom områden angelägna för de areella näringarna. Akademien fyller en viktig funktion som länk mellan forskning, näringsliv, övriga samhällsorgan och ideella organisationer.

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 177 000 kronor, 1 177 000 kronor respektive 1 177 000 kronor.

**Tabell 3.67 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för
1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 177	1 177	1 177	1 177
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	1 177	1 177	1 177	1 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Sametinget

Sametingets förvaltningsanslag redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 3:1 *Sametinget*.